

INHOUDSTAFEL

HET COMITÉ P, HET OBSERVATORIUM VOOR EEN GLOBALE VISIE OP DE POLITIEZORG	1
Algemene werking -----	1
Regiowerking -----	1
Klachtencel -----	1
Dienst Enquêtes P -----	2
Samenwerking met andere instellingen -----	3
BEVOEGDHEID VAN HET COMITÉ P	5
Bijzondere inspectiediensten – toepassingsgebied van de wet van 18 juli 1991-----	5
Algemene inspectie -----	5
Toezichts- en opvolgingsonderzoeken-----	6
Doorgangscellen (amigo's) en opsluitingen in politiekantoren -----	6
Wijze waarop de politiediensten communiceren met personen die in bestaansonzekerheid leven – minderjarige bedelaars -----	7
Terugdrijvingen en repatriëringen-----	8
Informantenwerking-----	9
Interne en externe discriminatie binnen de politiediensten -----	10
Coördinatie tussen de geïntegreerde politiedienst en een dienst met politiebevoegdheid van het Waalse Ministerie van Uitrusting en Vervoer -----	11
Overuren en onkostennota's ingediend door officieren van enkele politiezones, vooral Brussel-Hoofdstad/Elsene-----	11
Kledijpuntensysteem en bepaalde problemen van kledij-uitrusting -----	11
Suicide bij de politie -----	12
Richtlijnen voor officieren van bestuurlijke politie-----	13
Scheepvaartpolitie Luik (SPNL) -----	14
Opslag van dienstvuurwapens en munitie-----	14
Veiligheidsfuncties in steden en gemeenten -----	15
Onderzoeken inzake bijzondere inspectiediensten-----	16
Opleiding -----	16
GLOBALE EN GEÏNTEGREERDE MONITORING VAN DE POLITIEDIENSTEN	17
Klachten en aangiften - cijfergegevens 2006 -----	17
Vonnissen en arresten uitgesproken ten aanzien van leden van de politiediensten - artikel 14, 1 ^{ste} lid: evaluatie van de in 2006 meegedeelde informatie -----	19
Omgaan van de politie met gezag en macht: voorwaarde tot het uitoefenen van het monopolie van geweld-----	23
OPVOLGING VAN DE VERANTWOORDE, TRANSPARANTE EN DEMOCRATISCHE IMPLEMENTATIE VAN DE WETTEN VAN 5 AUGUSTUS 1992 EN 7 DECEMBER 1998 ALSOOK VAN ANDERE BIJZONDERE WETTEN BETREFFENDE DE POLITIONELE OPDRACHTEN EN BEVOEGDHEDEN	27

Verantwoorde, transparante en democratische implementatie van de wetten van 5 augustus 1992 en van 7 december 1998 (oktober 2006 – augustus 2007) -----	27
Onthaal-----	28
Interventie -----	29
Wijkwerking -----	29
Informatiebeheer-----	30
Een bijzonder geval van informatiegaring en ordehandhaving -----	32
Voeding en opvolging van het centraal wapenregister door de politiediensten-----	32
Het begeleiden en beheren van voetbalwedstrijden-----	32
Astrid en dispatchings -----	33
Tijdslimiet interventie en taakuitoefening: een analyse van de beschikbare informatie -----	34
Terreinondersteuners-----	34
Interactie gerechtsdeurwaarders – politie -----	35
GEZAMENLIJKE ONDERZOEKEN MET HET VAST COMITÉ I _____	36
Wijze waarop de politiediensten de beveiligingsopdracht van Fehriye Erdal hebben uitgevoerd-----	36
Optreden van de politiediensten in het kader van de aanhouding van Bahar Kimyongür-----	37
OPVOLGING VAN DE AANBEVELINGEN GEDAAN DOOR HET COMITÉ P _____	38
Aanbevelingen aan de minister van Binnenlandse Zaken -----	38
Aanbevelingen aan de minister van Justitie-----	40
Aanbevelingen aan de federale politie-----	40
Aanbevelingen aan de Vaste Commissie van de lokale politie -----	41
CONCLUSIES EN PERSPECTIEVEN _____	43
Naar een meer transparante en meer gedragen politiestrategie-----	43
Naar een nog performantere organisatie-----	44
Naar een soberdere, meer verantwoorde en uiteindelijk ook doeltreffendere politie -----	44
Naar een beter personeelsbeheer -----	44
Naar een betere implementatie van de wet op het politieambt -----	46
Naar een betere werking van het Vast Comité P-----	48
BIJLAGE: LIJST VAN AFKORTINGEN _____	49

HET COMITÉ P, HET OBSERVATORIUM VOOR EEN GLOBALE VISIE OP DE POLITIEZORG

ALGEMENE WERKING

In de periode 2006-2007 werden twee grote vernieuwingen aangebracht in de interne werking van het Comité P: ten eerste, de invoering van de regiowerking en ten tweede, de oprichting van een “klachtencel” binnen de administratie, die gepaard ging met een reorganisatie van de permanentie verzekerd door de Dienst Enquêtes P. Beide nieuwigheden vloeiden voort uit de implementatie van de strategische doelen die het Comité zich heeft gesteld en die uitvoerig beschreven zijn in zijn vorige activiteitenverslag.

Het Comité P blijft ook proactief optreden om bij te dragen tot een betere werking en coördinatie van de politiediensten, onder meer door raad en opleidingen te verstrekken. In dat verband werd er binnen de Dienst Enquêtes P een “strategische analysecel” opgericht die samengesteld is uit commissarissen-auditors met diverse achtergrond (strategische analyse, sociologie, rechten, enz.) en als voornaamste taak heeft te functioneren als observatorium van de politiefunctie en van het “politiebestel”. Gezien de huidige politiestructuur – 196 politiezones en tientallen eenheden van de federale politie, meer dan honderd bijzondere inspectie-diensten, het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD)ⁱ, enz. – is dat absoluut geen evidente taak.

REGIOWERKING

Op het strategisch seminarie van 30 juni 2005 is de principebeslissing genomen dat de leden van het Comité P de dossiers territoriaal zouden opdelen. Op dat van 21, 22 en 23 september 2005 is afgesproken dat die regiowerking, in eerste instantie, van toepassing zou zijn op de klachten. Later zullen ook de territoriale toezichtsonderzoeken dezelfde indeling volgen. In de praktijk wil dit zeggen dat – op termijn – het lid dat bijvoorbeeld het arrondissement Luik in zijn takenpakket heeft in beginsel ook de toezichtsonderzoeken zal doen naar politiekorpsen binnen dit arrondissement (ongeacht of deze zijn voortgekomen uit een klacht of op een andere manier zijn gestart). Dit nieuwe systeem – dat, wat de klachtenafhandeling betreft, van start is gegaan op 1 april 2006 – betekent dat er geleidelijk aan wordt afgestapt van het systeem van verdeling van de dossiers op grond van een permanentiesysteem. Wat de federale politie betreft, werd beslist niet enkel rekening te houden met de regiowerking maar ook een aantal gespecialiseerde eenheden (SPC, WPR, enz.) aan één raadsheer van het Comité toe te bedelen.

De invoering van de regiowerking streeft een drievoudige doelstelling na: (1) zorgen voor een grotere expertise/knowhow bij de leden van het Comité P; (2) vermijden van een verschillend optreden door het Comité; (3) meer inhoud geven aan de observatoriumfunctie.

KLACHTENCEL

Dagelijks richten burgers zich rechtstreeks tot het Comité P door middel van klachten en aangiften tegen politieambtenaren of -diensten. Daarnaast krijgt het Comité ook meldingen binnen over klachten en aangiften behandeld door de politiediensten zelf of door de AIG. Vanuit zijn voortdurend streven naar een uitstekende dienstverlening, kwam het Comité tot de bevinding dat een geïntegreerd en gestructureerd beheer van al deze dossiers wel eens het antwoord zou kunnen zijn op de uitdaging waarvoor het stond. Het Comité P heeft dan ook beslist een “klachtencel” op te richten. Die cel is van start gegaan op 1 april 2007.

De opdracht van de klachtencel is zesvoudig: (1) de autonome en integrale verwerking van het merendeel van de klachten en aangiften zodat aan het Comité, via één van zijn leden, afgewerkte dossiers kunnen worden voorgelegd met het oog op het nemen van een eindbeslissing; (2) het onthaal van en de informatieverstrekking aan de klagers; (3) de vattig

---

ⁱ De lijst van afkortingen die in deze synthese gebruikt zijn, is opgenomen als bijlage.

van gegevens van derden met betrekking tot hun klachten of meldingenⁱ; (4) de periodieke opmaak van overzichtslijsten; (5) het beheer van de administratie en de briefwisseling die voortvloeien uit de vorige taken; (6) het opstellen en updaten van een algemeen klachtenreglement.

Onder supervisie van een lid van het Comité, worden de leiding en de algemene coördinatie van de klachtencel momenteel waargenomen door de adjunct-directeur-generaal die binnen de Dienst Enquêtes belast is met de gerechtelijke zaken. Twee commissarissen-auditors zijn tijdelijk afgedeeld bij de klachtencel en staan er, in nauw overleg met het administratief personeel, in voor de organisatie van de nieuwe entiteit en de invoering ervan. Eén van hun grote troeven is hun kennis van de politiestructuren en van de onderzoeksmodellen die door het Comité worden gehanteerd. De klachtencel bestaat voor het ogenblik uit zeven administratieve medewerkers.

Na zeven maanden werking zijn de eerste resultaten meer dan bemoedigend. Onder de voortdurende supervisie van de leden van het Comité, staan de dossierbeheerders van de cel in voor de klachten en voor hun behandeling op het niveau van onze instelling tot en met de definitieve afsluiting van het dossier.

De ultieme uitdaging van de cel is uiteindelijk haar “klanten” een antwoord te geven binnen de kortst mogelijke tijdspanne. Rekening houdend met het feit dat er per week gemiddeld meer dan 50 klachten voor beslissing aan het Comité worden overgemaakt, kunnen we ons alleen maar verheugen over het werk dat de leden van de klachtencel hebben geleverd. Gemiddeld binnen de veertien dagen na ontvangst geeft het Comité P in plenaire vergadering een oriëntatie aan de klachten. Wat de definitieve afsluiting van het dossier betreft, werd een norm van zes weken vooropgesteld. Het spreekt voor zich dat deze zes weken slechts een ideale norm zijn waarbij men de gebeurlijkheden van het onderzoek en de informatievergaring niet uit het oog mag verliezen. De kwaliteit van de eindbeslissing over het probleem dat de klager heeft aangekaart, mag geenszins op het spel worden gezet in een poging om de tijdslimieten te respecteren.

De organisatie van de klachtencel komt ook de beschikbaarheid ten aanzien van onze gesprekspartners, zoals de AIG en de andere interne controlediensten, ten goede. Om zo snel mogelijk de vragen van de klagers te kunnen beantwoorden, volgt de cel voortdurend de dossiers op die voor onderzoek werden overgemaakt aan die diensten, waardoor er vaak inlichtingen moeten worden uitgewisseld. Rechtstreekse contacten tussen de dossierbeheerders binnen de cel en de leden van de controlediensten versnellen de informatie-doorstroming en zorgen ervoor dat beide partijen minder lang op een antwoord moeten wachten. Een dergelijke geharmoniseerde werking op basis van een persoonlijke informatie-uitwisseling heeft al positieve en meetbare resultaten opgeleverd op het vlak van de termijnen voor de behandeling van klachten.

Het takenpakket van de klachtencel is niet beperkt tot dat van louter sorteer- en oriëntatiebureau. Wel integendeel, de massa aan informatie die door haar handen gaat, biedt een extern globaal beeld op het politiewerk. Hoewel de cel niet in eerste instantie aangewezen is om diepgaande fenomeenanalyses te maken, kan ze toch de organisatorische problemen bij de politiediensten die in de klachten en aangiften aan de kaak worden gesteld, onder de aandacht brengen. Wanneer er problemen van structurele aard worden ontdekt die verband houden met de doeltreffendheid, de coördinatie en de eerbiediging van de fundamentele rechten van de burgers, stelt zij een verslag op voor het Comité zodat er eventueel een meer algemeen onderzoek kan worden opgestart. Het beheer van dit soort van dossiers wordt dan integraal verzekerd door het behandelende lid.

DIENST ENQUÊTES P

De opdrachten, werking, samenstelling en bevoegdheden van de leden van de Dienst Enquêtes werden in vorige jaarverslagen voldoende toegelicht. Hierin is in wezen geen

---

ⁱ In uitvoering van de artikelen 14, 14bis en 26 van de wet van 18 juli 1991.

verandering gekomen, zij het dat de nieuwe oriëntaties inzake de inrichting van de 'permanentie' en de klachtafhandeling (cf. *supra*) zich vertalen in de resultaten.

In 2006 werden er door de Dienst Enquêtes 439 gerechtelijke dossiers opgestart en/of uitgevoerd. Dit getal dient gelezen in termen van 'vatting' van de Dienst Enquêtes P. Daarbinnen zijn onder meer 45 dossiers afkomstig van een onderzoeksrechter en 149 van de procureur des Konings. Deze laatste betreffen navolgende onderzoeken. Er werden 158 aanvankelijke processen-verbaal opgesteld naar aanleiding van klachten ontvangen tijdens de permanentiedienst, terwijl er 34 door de leden van de Dienst Enquêtes ambtshalve werden opgesteld.

De gerechtelijke onderzoeken hebben – nog steeds en nog steeds in te hoge mate – vooral betrekking op het arrondissement Brusselⁱ. De cijfers van voorgaande jaren wezen al op de weinig selectieve aanwending van de Dienst Enquêtes binnen het arrondissement Brussel. Eerder moet gedacht worden aan een quasi-automatische overmaking 'voor verder onderzoek' naar de eerste vaststellende dienst, *in casu* de Dienst Enquêtes. Het gegeven dat van de 158 aanvankelijke processen-verbaal die opgesteld werden tijdens de permanentie, er 108 betrekking hebben op het arrondissement Brussel wijst bijkomend in die richting. Los daarvan illustreert dit getal het zinvolle van de reorganisatie van de permanentiedienst die voor een groot deel optrad als eerstelijns politie, wat uiteraard niet de rol van de Dienst Enquêtes is. De gestage daling is hopelijk de bevestiging van een trend die het Comité absoluut bestendig wil zien.

Wat de onderzoeken ingevolge een klacht of aangifte betreft, kende het aantal klachten dat door het Comité P aan de Dienst Enquêtes werd toevertrouwd voor verder onderzoek de afgelopen jaren de volgende evolutie: 25,19 % (335 door de Dienst Enquêtes behandelde klachten op 1 330 ontvangen klachten) in 2002, 24,1 % in 2003, 20,71 % in 2004, 14,72 % in 2005 en 11,36 % (263 van 2 314 ontvangen klachten behandeld) in 2006. We zien dus een beweging in tegengestelde zin: het aantal klachten dat het Comité P ontvangt, stijgt, maar het aantal daarvan dat voor onderzoek toegewezen wordt aan de Dienst Enquêtes daalt en dit zowel in absolute cijfers als percentsgewijs ten opzichte van het totale aantal klachten. Deze daling is logisch en doelbewust nagestreefd. Logisch, door de mogelijkheid om de bevoegdheid tot het behandelen van klachten, onder voorwaarden, te delegeren aan de korpschef of de commissaris-generaal en nagestreefd omdat de Dienst Enquêtes, conform de wil van het Parlement, selectief wordt ingezet om capaciteit vrij te maken voor het uitvoeren van de hoofdopdrachten van het Comité. Een andere verklaring ligt in de reorganisatie van de permanentiedienst, waardoor minder klachten in eerste lijn worden opgenomen.

SAMENWERKING MET ANDERE INSTELLINGEN

In 2006 vonden verschillende werkvergaderingen plaats met het Comité I (cf. *infra*) over de gekende dossiers "Erdal" en "Kimyongür", met de Parlementaire begeleidingscommissie over tal van punctuele verslagen; met de Federale politieraad; met de procureurs des Konings; met de gouverneur van Oost-Vlaanderen en tal van korpschefs in het kader van en rond onderzoeken die uitgevoerd werden. Er waren ook contacten met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding en met de Hoge Raad voor de Justitie alsook met verschillende niet-gouvernementele organisaties zoals de Liga voor Mensenrechten, *le Mouvement contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie* (MRAX), alsook met vertegenwoordigers van verschillende politievakbonden.

Ook waren er samenwerkingsverbanden met de universiteiten van Luik en Gent, de Koninklijke Militaire School en de consultantsbureaus Delta I, B Best en Sysman, alsook met de directie van EFQM. *Last but not least* kan een uitstekende samenwerking vermeld worden met de NV Politeia in de realisatie van heel wat publicaties.

Het Comité P heeft protocolakkoorden gesloten met de federale politie, de Centrale dienst voor de bestrijding van corruptie (CDBC), de Vaste Commissie van de lokale politie en de meeste politiezones. De opvolging van het merendeel van die protocolakkoorden behoeft

ⁱ 45,33 % tegenover 49,73 % in 2005 en 52,89 % in 2004.

geen specifiek commentaar. Daarnaast heeft het Comité P protocolakkoorden aangegaan met de AIG en met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.

Ten aanzien van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (hierna het Centrum genoemd), legt de wet van 13 mei 1999 aan het Comité P bepaalde verplichtingen op, meer in het bijzonder inzake informatie-uitwisseling. Mede op deze basis konden sommige medewerkers van het Centrum in 2006-2007 kennisnemen van een of ander dossier van het Comité P en zond het Comité het Centrum meermaals informatie over één van zijn onderzoeken. Over de samenwerking met het Comité P uit het Centrum in zijn meest recente jaarrapport, dat over het jaar 2006 handelt, niettemin een aantal kritieken.

Het Centrum verwacht onder meer van het Comité P dat het: (1) na afsluiting van een tucht-onderzoek voldoende informatie meedeelt aan het Centrum, opdat dit kan beoordelen of in de betrokken zaak sprake is van racisme en/of discriminatie; (2) aan het Centrum voldoende informatie meedeelt die het Centrum toelaat in te zien op welke gronden het Comité P stelt dat er in het betrokken dossier geen sprake is van een politionele onregelmatigheid. Het tweede aspect van de verzoeken van het Centrum wordt in relatie gebracht met het eerste, met andere woorden met de vraag tot een duidelijk zicht op het tuchtdossier. Het Centrum streeft dit laatste na om te kunnen beoordelen enerzijds of tijdens dat onderzoek rekening gehouden werd met de informatie (bewijselementen, getuigenissen), aangedragen door het Centrum en/of de klager, en anderzijds of het onderzoek volledig was. Daarbij wordt aangegeven dat het van belang is te weten of bepaalde getuigen of ambtenaren gehoord werden en zo ja, wat de inhoud van hun verklaringen is.

Het komt ons voor dat het Centrum in zijn jaarrapport 2006 al te hard van stapel loopt: hetgeen daarin verweten wordt aan het Comité P, sluit ons inziens geenszins aan bij hetgeen het Centrum van het Comité op grond van de vigerende wetgeving kan verwachten dan wel eisen. Op grond van artikel 26, 4de en 5de lid van de tuchtwet van 13 mei 1999 – waarin de verplichtingen van het Comité P jegens het Centrum staan ingeschreven – kan van het Comité enkel geëist worden dat het de beslissingen die het ontvangt van de politionele tuchtoverheden – hiertoe behoort het Vast Comité P niet – doorgeeft aan het Centrum en dit in de vorm zoals zij ontvangen werden. De voornoemde leden verplichten het Comité P ook niet tot een analyse van de betrokken beslissingen. Overigens sluit dit aan bij hetgeen gesteld werd in het protocolakkoord dat tussen beide instellingen werd geslotenⁱ.

ⁱ Meer in het bijzonder onder de punten 2.6 en 2.7. van het protocolakkoord.

BEVOEGDHEID VAN HET COMITÉ P

BIJZONDERE INSPECTIEDIENSTEN – TOEPASSINGSGBIED VAN DE WET VAN 18 JULI 1991

Het bevoegdheidsdomein *ratione personae* van het Comité P wordt bepaald in artikel 3 van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten en op het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyseⁱ. Volgens die bepaling richt de controle van het Comité P zich op de politiediensten, zijnde – naast de lokale en de federale politie – de diensten die ressorteren onder de overheden en instellingen van openbaar nut waarvan de leden met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie of van agent van gerechtelijke politie bekleed zijn. Voor de toepassing van voornoemde wet worden met politiediensten gelijkgesteld, de personen die individueel bevoegd zijn om strafbare feiten op te sporen en vast te stellen.

De letterlijke tekst van die bepaling roept onvermijdelijk de vraag op of het Comité P zijn toezicht, naar doel omschreven in artikel 1 van voornoemde wet van 18 juli 1991, kan uitoefenen op alle bijzondere inspectiediensten (BID) dan wel op een gedeelte ervan.

Op basis van onze analyse van het toepassingsgebied *ratione personae* en *ratione materiae* van het Comité Pⁱⁱ, zijn wij ervan overtuigd dat de controle van het Comité P zich enerzijds richt op alle BID'sⁱⁱⁱ en anderzijds niet alleen het louter gerechtelijke aspect beslaat, maar tevens betrekking heeft op het eerder regulerende optreden van de BID's. Zo dit niet het geval zou zijn, zou het Comité P de opdracht die hem door de wetgever toebedeeld werd, nooit naar behoren kunnen vervullen. Een beperking in de BID's zou maken dat voor de van het toezicht door het Comité P uitgesloten BID's, het Parlement verstoken zou blijven van een analyse van de wetsconformiteit van hun optreden en van hun doelmatigheid. Een beperking *contra legem* van de controle door het Comité P tot het puur gerechtelijke optreden van de BID's zou dan weer een kunstmatige cesuur inhouden, vermits bij het regulerende optreden van de BID's het gerechtelijke, opsporingsgerichte steeds op de achtergrond aanwezig is.

De nadruk moet worden gelegd op het feit dat het rechtstreeks, intern of extern, toezicht op dergelijke bijzondere inspectiediensten zeker geen overbodige luxe is, maar integendeel absoluut noodzakelijk is. Dit toezicht is des te meer nodig omdat we vaststellen dat diverse wetten zeer uiteenlopende bevoegdheden toekennen aan de betrokken ambtenaren en inspecteurs, waarover ook reguliere politiebeambten beschikken.

ALGEMENE INSPECTIE

Het feit dat de AIG zich in haar opdrachten en taakuitvoering voor een deel op het werkterrein van het Comité P begeeft, brengt nu en dan spanningen met zich. Ondanks bepaalde problemen in de relaties tussen beide instellingen, wordt er met haar nog geregeld informatie, die bedoeld is om onnodig dubbel gebruik te vermijden, uitgewisseld met betrekking tot grootschalige of belangrijke inspecties, audits of toezichtsonderzoeken.

Ondanks de bij wijlen moeilijke verhouding met de AIG zal het Comité P de komende jaren, zoals steeds, trachten op constructieve wijze met de AIG samen te werken waarbij het de bedoeling blijft de taken zo veel als mogelijk te verdelen en dubbel gebruik, laat staan elkaar hinderen, zo veel als mogelijk vermeden wordt. Deze doelstelling moet uiteraard door

---

ⁱ Hierna de wet van 18 juli 1991 genoemd.

ⁱⁱ Voor meer details over onze analyse zie PEETERS, W., BOURDOUX, Giles L. en PONSAERS, P. (Eds.), *De bijzondere inspectiediensten - Les services spéciaux d'inspection*, Brussel, Politeia, 2006, p. 169 e.v.

ⁱⁱⁱ BRÜLS, A., VAN GOETHEM, E. en PEETERS, W., Overzicht van de bijzondere inspectiediensten en hun bevoegdheden – het federale niveau, Cahiers Vast Comité P, nr. 11, Politeia, Brussel, 2007, 316 p. en VAN GOETHEM, E., GOOSSENS, F. en PEETERS, W., Overzicht van de bijzondere inspectiediensten en hun bevoegdheden – Vlaanderen, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Brusselse Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Vast Comité P, nr. 13, Politeia, Brussel, 2007, 201 p.

iedereen gedeeld worden; zo niet wordt het zeer moeilijk. Helaas heeft zelfs de wetgever deze problematiek wat uit het oog verloren, zoals mag blijken uit de wet van 15 mei 2007 op de Algemene inspectie en houdende diverse bepalingen betreffende de rechtspositie van sommige leden van de politiediensten. Het Comité kan alleen maar vaststellen dat problemen van overlapping, coördinatie en dubbel gebruik met deze nieuwe wetgeving – die een merkwaardig wetgevend parcours heeft afgelegd – er allerminst zullen op verminderen, een evolutie waarmee niemand gebaat is.

TOEZICHTS- EN OPVOLGINGSONDERZOEKEN

DOORGANGSCELLEN (AMIGO'S) EN OPSLUITINGEN IN POLITIEKANTOREN

In het kader van het toezichtsonderzoek “doorgangscellen en opsluitingen in politiekantoren” brachten de commissarissen-auditors van de Dienst Enquêtes P, in de loop van het tweede semester van 2006, een bezoek aan de doorgangscellen van acht posten van de federale politie en twee posten van de lokale politie, waarvan er één nog niet operationeel wasⁱ. Voor elke controle werd de gebruikelijke checklist ingevuld. In het Vlaamse Gewest werden de cellen van drie politieposten aan een grondige controle onderworpen, in het Waalse Gewest waren dat er ook drie en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vier. Over het algemeen waren deze bezoeken onaangekondigd en vonden de controles plaats toen de enquêteurs ter plaatse waren om andere opdrachten te verrichten. De korpschefs, de diensthoofden of hun naaste medewerkers vergezelden de enquêteurs, die hen onmiddellijk hun eventuele opmerkingen of aanbevelingen meedeelden. In sommige gevallen werd *a posteriori* een brief gestuurd aan de korpschefs of dienstoversten om hen aan te sporen om hun cellen aan te passen aan bepaalde aanbevelingen die het CPT of het Comité P in het verleden hebben geformuleerd, vooral met betrekking tot de hygiënische toestand van de opsluitingslokalen en het toezicht op aangehouden personen.

Doordat het Comité P sinds 1997 systematisch controle uitoefent op de cellencomplexen, hebben heel wat korpschefs en/of diensthoofden de inrichting van hun lokalen herbekeken, hun interne richtlijnen bijgewerkt en hun personeelsleden bewust gemaakt van de absolute noodzaak om de grondrechten van aangehouden personen te eerbiedigen. Deze aanpak werpt duidelijk vruchten af want geregeld vragen politieverantwoordelijken het Comité om advies.

Het Comité P meent dat de ambtenaren die de cellen bewaken, ook voortdurend aandacht zouden moeten besteden aan de voorkoming van zelfmoord en zelfverminking van aangehouden personen. Er moeten uiteraard rondes worden gelopen, maar zelfs als er camerabewaking is, moet die worden aangevuld met een geregelde controle om zich *de visu* te vergewissen van de gezondheidstoestand van de aangehouden personen. Te vaak worden deze rondes overgelaten aan het oordeel van de personeelsleden met permanentie en zijn ze dus niet systematisch. De uitvoering van deze rondes zou moeten worden genoteerd in een rubriek van het aanhoudingsregister met vermelding van het uur van de controle.

Duidelijke en volledige instructies betreffende het beheer van aangehouden personen zouden steeds in interne richtlijnen moeten worden gegoten: aan de hand van voorbeelden van concrete situaties met een passende oplossing zouden de personeelsleden moeten weten wat te doen in praktisch elke situatie.

De officieren die een aanhouding bevestigen, zouden verplicht moeten tekenen in het aanhoudingsregister. Dit zou een bijkomende garantie zijn voor de naleving van de principes van legaliteit, proportionaliteit en opportuniteit van de genomen maatregel.

Het Comité P – dat meermaals de nadruk heeft gelegd op het gebrek aan normen inzake opsluiting in politielokalen – is verheugd over de wetgevende initiatieven die recentelijk werden

---

ⁱ Het nieuw ingericht cellencomplex in de kelder van “Portalis” (het gebouw waarin sinds kort de magistraten en de onderzoeksrechters van het arrondissement Brussel zijn ondergebracht), dat door de lokale politie Brussel-Hoofdstad/Elsene - dienst Gerechtsgebouw zal worden beheerd.

genomenⁱ en die in grote mate rekening hebben gehouden met de aanbevelingen van het CPT en van het Comité P. De vertaling van het geheel naar het terrein zal normaliter een einde maken aan jaren van besluiteloosheid en zal de standaardisatie van de bepalingen terzake als grote voordeel hebben. De komende jaren zal het Comité P zijn controles van de cellen gericht voortzetten, zowel in de posten van de federale politie als in de commissariaten van de lokale politie.

WIJZE WAAROP DE POLITIEDIENSTEN COMMUNICEREN MET PERSONEN DIE IN BESTAANSONZEKERHEID LEVEN – MINDERJARIGE BEDELAARS

In zijn vorig activiteitenverslag heeft Comité P aangetoond dat de lokale regels niet uniform zijn en dat de lokale en federale politieambtenaren zich moeten steunen op zeer diverse gemeentelijke regelgeving wanneer ze dienen op te treden in situaties waarin daklozen en/of bedelaars betrokken zijn. Over het algemeen is de interventie van de politieambtenaar “klassiek”: hij knoopt geregeld een gesprek aan met de persoon die in bestaansonzekerheid leeft en vaak beperkt zijn rol zich tot het doorverwijzen van betrokkene naar een opvangcentrum waar hij kan overnachten. Er wordt haast nooit dwang of geweld gebruikt. Onlangs werd de aandacht van het Comité getrokken op situaties waarin steeds vaker kinderen worden betrokken in de bedelarij van meerderjarigen, vooral in grote steden.

De nieuwe onderzoeksdaden van het Comité P spitsten zich toe op die evolutie van het fenomeen en brachten aan het licht dat, wanneer politieambtenaren weet hebben van zulke feiten, zij altijd een “passieve interventie” voorstellen, zich baserend op het feit dat bedelarij niet meer strafbaar is. Toch ergeren burgers zich meer en meer aan situaties waarin zeer jonge kinderen zich in het gezelschap bevinden van volwassenen die op de openbare weg staan te bedelen. Burgers zijn geregeld ook verontwaardigd over wat zij bestempelen als disfuncties in hoofde van politieambtenaren wanneer zij hun schijnbare ongevoeligheid en hun inefficiëntie aanklagen. Hoewel de politieke overheid en de korpsleiding het probleem erkennen en terzake een duidelijk standpunt innemen, is dat standpunt niet altijd gekend door de mensen op het terrein.

Het Comité P kon vaststellen dat veel politieambtenaren op het terrein niet op de hoogte waren van de wet van 10 augustus 2005 “*tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers*”. Deze nieuwe wettekst legt de nadruk op het onderscheid dat moet worden gemaakt tussen de “*minderjarige die bedelt aan de zijde van een volwassene*” en de “*minderjarige die een volwassene die bedelt, vergezelt*”. De ambtenaar moet goed nagaan of de volwassene de vader of moeder is van de minderjarige en, indien dit niet het geval is, moet hij proces-verbaal opmakenⁱⁱ.

Het Comité P acht het absoluut noodzakelijk dat de zonechefs, gezien de evolutie van het fenomeen bedelarij, vooral in de grootsteden, initiatieven uitwerken: de korpschefs zouden niet mogen aarzelen om terzake een dienstnota te verspreiden onder hun personeelsleden. Op die manier zou precies aan de terreinmedewerkers een denkpiste worden aangereikt waar ze op operationeel vlak iets aan hebben.

Hoe dan ook is de situatie voor de politiediensten, die vaak als eerste dienen op te treden, erg onduidelijk en paradoxaal. De verwachtingen van de burgers zijn immers velerlei. De overheden kunnen de verwachtingen die ze in deze koesteren ten overstaan van de politiediensten zeer zeker verduidelijken en, indien nodig, zouden er samenwerkings-

---

ⁱ Middels een wijziging van de wet op het politieambt die betrekking heeft op het luik van de bestuurlijke aanhoudingen (wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen, B.S. 8 mei 2007) en het aannemen van een koninklijk besluit betreffende de minimumnormen, de inplanting en de aanwending van de door de politiediensten gebruikte opsluitingsplaatsen (Koninklijk besluit van 14 september 2007 B.S. 16 oktober 2007).

ⁱⁱ In dit verband beoogt de nieuwe omzendbrief COL 1/2007 van het College van procureurs-generaal van 17 januari 2007 de ministeriële richtlijn bekend te maken die de wijzigingen bevat die werden aangebracht door de wet van 10 augustus 2005.

verbanden moeten worden opgezet met andere sociale actoren. Toch blijft de hamvraag of dit wel een opdracht voor de politie is en, zo ja, tot op welke hoogte. De verantwoordelijkheid op dit vlak ligt immers eerst en vooral bij de politici.

TERUGDRIJVINGEN EN REPATRIËRINGS

De afgelopen jaren heeft het Comité P diverse klachten behandeld met betrekking tot de omstandigheden waarin personen die illegaal op het Belgische grondgebied verblijven, worden teruggedreven of gerepatriëerdⁱ, of met betrekking tot de omstandigheden van hun verblijf in de transitzone, onder meer in het kader van een toezichtsonderzoek dat sinds 2003-2004 loopt. De repatriëringsopdrachten zijn niet enkel een delicate en moeilijke taak voor de politieambtenaren die er mee belast zijn, maar worden ook van zeer nabij gevolgd door talrijke instellingen en/of verenigingen die actief zijn op het vlak van de bescherming van de mensenrechten. Bovendien zijn ze ook geregeld het voorwerp van felle kritiek.

In dit verband is het nuttig de verschillende controle-instanties op de repatriëringsopdrachten op te sommen en nader toe te lichten wie voor welke taken instaat: (1) het intern toezicht door de luchtvaartpolitie van de federale politie; (2) het eventuele gerechtelijk luik van deze louter interne controle; (3) de preventieve controle door de AIG op vraag van de minister van Binnenlandse Zaken; (4) de eventuele inspectie of behandeling van een klachtendossier door de AIG; (5) het extern toezicht door het Comité P, via zijn Dienst Enquêtes, zowel wat de gerechtelijke als de niet-gerechtelijke aspecten van de repatriëring betreft; (6) de rol van de gerechtelijke overheid en van de rechtbanken; (7) de derden die aanwezig zijn bij pogingen tot repatriëring (veiligheidsdienst van SN Brussels Airlines, bemanning van de vliegtuigmaatschappij, andere passagiers, enz.); (8) bepaalde internationale organen, zoals het CPT.

In het verlengde van de vaststellingen van de vorige jaren kan opnieuw gesteld worden dat LPA/BRUNAT de verwijderingen in 2006 op professionele wijze heeft uitgevoerd en steeds zo veel mogelijk heeft getracht te anticiperen op nieuwe omstandigheden. Een kritieke succesfactor blijft evenwel een goede samenwerking met en coördinatie tussen alle diensten die betrokken zijn bij de verwijderingen.

Het aantal klachten dat in 2006 ter kennis werd gebracht van het Comité P is gering ten overstaan van het aantal personen dat werd gerepatriëerd. Het numeriek belang van de klachten moet dan ook worden gerelativeerd, wat niet wegneemt dat elke individuele klacht grondig en systematisch moet worden onderzocht. De AIG heeft slechts kennis van 2 gerechtelijke klachten naar aanleiding van verwijderingen. De Dienst Enquêtes P behandelde 3 gerechtelijke klachten, wat het aantal klachten met gerechtelijke gevolgen voor 2006 op 5 brengt.

Volgens de AIG deden er zich in 2006 minder incidenten voor omdat enerzijds de Dienst Vreemdelingenzaken een betere uitleg verschaft aan de te repatriëren personen in de centra en anderzijds de leden van LPA/BRUNAT een steeds professionelere opvang bieden ondanks de moeilijke en delicate aard van hun taak.

De richtlijnen omtrent de omkadering van de vluchten werden door LPA/BRUNAT eind 2005 uitgeschreven in een kadernota. Het is voor de leden van LPA/BRUNAT een uitdaging om de verwijderingen op een humane manier uit te voeren met een strikte naleving van de voorschriften terzake. De drie punten waarmee de kaderleden permanent rekening dienen te houden bij hun beoordeling zijn de wettelijkheid, de proportionaliteit en de opportuniteit om de opdracht uit te voeren.

Er valt ook op te merken dat LPA/BRUNAT het nuttig acht een eigen Dienst Intern Toezicht op te richten om de klachten zelf te behandelen. De klachten inzake repatriëringen worden momenteel nog steeds onderzocht door het Comité P, de AIG en de Dienst Intern Toezicht van de federale politie.

ⁱ Repatriëren is het terugbrengen van een illegaal in ons land verblijvende persoon naar het land van herkomst. Dit gebeurt op kosten van de Staat. De repatriëringen gebeuren ofwel via beveiligde vluchten ofwel via lijnvluchten. Naast de repatriëring is nog een andere soort verwijdering mogelijk, namelijk de terugdrijving. De terugdrijving is het terugbrengen van een vreemdeling die toekomt in de luchthaven maar niet toegelaten wordt in ons land (geweigerde persoon).

Het eindverslag van de Commissie-Vermeersch II, die belast was met de evaluatie van de instructies inzake de verwijdering, had als titel “Bouwstenen voor een humaan en effectief verwijderingsbeleid” en bevatte 34 aanbevelingen. Op basis van die aanbevelingen werd in 2006 door LPA/BRUNAT een nieuw protocol met de Dienst Vreemdelingenzaken opgesteld en werden er nieuwe richtlijnen uitgeschreven met betrekking tot het verwijderingsbeleid. Daarnaast werd de samenwerking tussen de verschillende diensten en partners (kabinetten, DVZ, MPOT-team, INAD-forum) verder aangezwengeld, die allen dezelfde filosofie voor ogen hebben, nl. “zo veel mogelijk de nadruk leggen op verwijderingen zonder verzet”. De voornaamste aanbevelingen voor LPA/BRUNAT zijn uiteraard deze die handelen over de mogelijke dwangmaatregelen die kunnen aangewend worden naar aanleiding van een verwijdering ten aanzien van onwillige vertrekkers. Na de bekendmaking van voornoemd eindverslag werd in 2006 ook overwogen om een opvolgingscommissie op te richten. Begin 2007 is deze commissie onder het voorzitterschap van professor Parmentier met haar werkzaamheden gestart.

LPA/BRUNAT is vragende partij om de aanbevelingen verder uit te werken, in het bijzonder de realisatie van: (1) de opvulling van de organieke tabel (40 personeelsleden voor de Afdeling Grenscontrole); (2) de inzet van burgerpersoneel om de operationele administratie uit te voeren; (3) een budgettaire autonomie en (4) een cel interne opleiding omdat de Directie van de opleiding (DSE) niet kan volgen met de opleidingen.

Volgens het Comité P is de situatie in dit nogal delicate domein onder controle.

INFORMANTENWERKING

Door de wet van 6 januari 2003 betreffende de bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden werd de problematiek van informantenwerking wettelijk geregeld. De bijzondere opsporingsmethoden (BOM) brengen verregaande inmengingen in bepaalde grondrechten en vrijheden met zich mee en beperken een aantal fundamentele beginselen van strafrechtspleging. Vanuit zijn opdracht om toezicht te houden op de bescherming van de rechten die de Grondwet en de wet aan de personen waarborgen, alsook op de coördinatie en de doelmatigheid van de politiediensten, heeft het Comité P beslist om de informantenwerking van nabij op te volgen door middel van een thematisch toezichtsonderzoek.

Hierbij werd uitgegaan van de volgende onderzoeksvraag: in welke mate kadert de huidige informantenwerking in de uitgewerkte prioriteiten en concepten van het Nationaal Veiligheidsplan 2004-2007? Het Comité wenste dus verder te gaan dan het louter nagaan of de regelgeving inzake informantenwerking correct wordt toegepast, zoals bij het vorige onderzoek het geval was. De onderzoeksvraag werd uitgesplitst in 2 subvragen, namelijk hoe draagt de informantenwerking bij tot de aanpak van de prioritaire fenomenen van het Nationaal Veiligheidsplan 2004-2007 en op welke manier zijn informatieposities uit informantenwerking bruikbaar voor beleidsmatige en operationele beslissingen in het kader van het concept *intelligence led policing*?

In afwachting van een verdere bevraging van de “BOM-magistraten” van de geselecteerde arrondissementen kunnen, in de huidige stand van zaken, al een aantal vaststellingen worden geformuleerd. Samengevat kan men voorlopig stellen dat de informantenwerking efficiënt is georganiseerd en zeer effectief is in operationele dossiers. Er kan echter onvoldoende worden bewezen dat de informantenwerking effectief is in haar bijdrage tot het realiseren van de beleidsprioriteiten op de verschillende niveaus. Dit is te wijten aan een gebrek aan afstemming op elkaar.

Het Comité heeft erop toegezien dat de voorlopige vaststellingen en bijhorende aandachtspunten reeds het voorwerp uitmaakten van een algemene debriefing met en feedback aan de directeur-generaal van de gerechtelijke politie en de nationale informantenbeheerder. Ze zullen verder worden verfijnd na de bevraging van de magistratuur.

Tot slot melden we dat de politie met betrekking tot een aantal aandachtspunten al de nodige aanpassingen heeft doorgevoerd zoals de implementatie van de eerste fase van het project automatisering, de nieuwe rekruteringsvoorschriften voor de leden van de diensten intern

toezicht en de aanpassing van de beoordelingsmatrix voor de uitbetaling van premies waardoor lokale prioriteiten en beeldvormende informatie beter gehonoreerd worden.

INTERNE EN EXTERNE DISCRIMINATIE BINNEN DE POLITIEDIENSTEN

Tegen leden van de geïntegreerde politie worden geregeld verwijten of beschuldigingen geuit in deze uiterst delicate materie. In 2006 heeft het Comité, net als de vorige jaren, de acties die de federale politie heeft ondernomen in de strijd tegen discriminatie binnen de politiediensten op de voet gevolgd. Er werd onder meer een bezoek gebracht aan de dienst gelijkheid en diversiteit (DPID) van de Directie van de interne relaties (DSI) en gedurende het ganse jaar werd documentatie ingezameld die verband houdt met het onderzoeksthema. Op basis van de verkregen elementen achtte het Comité de tijd nog niet rijp om andere hoofdrolspelers van het actieplan of externe partners te horen.

Het zwaartepunt van de activiteiten van de federale politie in dit domein ligt nog steeds in het actieplan diversiteit. Dit plan omvat verschillende acties op korte of middellange termijn, zowel eenmalige als terugkerende, om doelstellingen te verwezenlijken die voornamelijk terug te vinden zijn in de domeinen personeelsbeheer, opsporingswerk, opleiding en communicatie. Het diversiteitsbeleid wil *in fine* inwerken op de organisatiecultuur – zonder twijfel een ambitieuze doelstelling – en wil dat de diversiteit van de bevolking tot uiting komt in de samenstelling van het personeel van de geïntegreerde politie. Het actieplan diversiteit kadert perfect in het federaal tienpuntenplan tegen racisme, antisemitisme en xenofobie.

Er werden concrete opdrachten verricht in het kader van de zeven doelstellingen van het actieplan, zoals de realisatie van een film ter bevordering van de rekrutering waarin diversiteit duidelijk een hoofdrol speelt, de aanwerving van 35 slechtzienden voor specifieke taken, de artikelen gewijd aan de problematiek van de deontologische code of nog een plan voor de mededeling van inbreuken van racistische aard volgens de omzendbrief COL 6/2006 en, tot slot, het partnergeweld. Er werden ook wijzigingen aangebracht aan het statuut om de ongelijkheid tussen de personeelsleden uit te vlakken. Uiteindelijk hebben weinig acties vertraging opgelopen noch werden ze uit het plan geschrapt. Sommige activiteiten van het actieplan springen meer in het oog en vergen de inzet van meer middelen op budgettaire en personeelsvlak, onder meer inzake de rekrutering en integratie van politieambtenaren afkomstig uit gediversifieerde socioculturele groepen.

Het netwerk diversiteit is sinds 2006 fors uitgebreid en verstevigd. Hun communicatieforum werkt ook naar behoren. Een databank die door alle personeelsleden zal kunnen worden geraadpleegd, wordt momenteel getest en zal beschikbaar zijn via een rechtstreekse link op de website www.hrpol.be, wat de thematiek laagdrempeliger zal maken. Twee universiteiten waarmee de federale politie samenwerkt en die de leden mede hebben gecoacht, zullen voortaan het netwerk evalueren.

Naast de activiteiten die aanvankelijk voorzien waren in het plan, zijn er ook nieuwe initiatieven ontwikkeld. In samenwerking met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding zal de federale politie een sensibiliseringscampagne starten tegen homofobie. Onlangs heeft de federale politie zich ook aangesloten bij het labelproces dat op gang werd gebracht door de minister van Maatschappelijke Integratie en Gelijke Kansen en de minister van Werk en Informatisering.

Het Comité P staat niet enkel in voor de opvolging van de acties, volgens beproefde managementmethodes als EFQM, maar besteedt net zo goed aandacht aan de concrete resultaten van het actieplan voor de organisatie, het personeel en de gemeenschap. Met onze opvolging willen wij een antwoord bieden op de vraag welke resultaten er uiteindelijk worden geboekt op het vlak van diversiteit en de strijd tegen discriminatie na bijna 5 jaar identitaire diversiteitsbeleid. We moeten echter toegeven dat we op dat punt niet echt over veel concrete of verifieerbare elementen beschikken. In het plan werden zes, algemene en specifieke, indicatoren bepaald. Toch zijn deze indicatoren nog niet opgenomen in de laatste versie van het plan.

In het verleden hadden wij al opgemerkt dat het actieplan voortdurend evolueert en wordt aangepast, wat de nieuwe initiatieven van dit jaar opnieuw bewijzen. Toch sleept het probleem van de beperkte capaciteit aan.

COÖRDINATIE TUSSEN DE GEÏNTEGREERDE POLITIEDIENST EN EEN DIENST MET POLITIEBEVOEGDHEID VAN HET WAALSE MINISTERIE VAN UITRUSTING EN VERVOER

Naar aanleiding van een individuele klacht is het Comité P nagegaan welke coördinatieproblemen er zich voordoen tussen de geïntegreerde politiedienst en een dienst met politiebevoegdheid van het Waalse Ministerie van Uitrusting en Vervoer (Ministère de l'Équipement et du Transport de la Région wallonne, kortweg MET).

Dit toezichtsonderzoek heeft verschillende problemen aan het licht gebracht die nadere aandacht verdienen, namelijk: (1) de coördinatie van het optreden van de geïntegreerde politie en een bestuur van het MET met politiebevoegdheid; (2) de seining en ontseining van voertuigen die op de bodem van de waterwegen worden teruggevonden; (3) de wijze waarop de informatie tussen de politiediensten en het MET wordt overgemaakt; (4) de rol van de diverse intervenanten; (5) de beperkingen van de bevoegdheden van de agenten van het MET; (6) de verwittiging van de eigenaar van het teruggevonden voertuig; (7) de seiningen, enz.

Indien men meer duidelijkheid wil scheppen in deze materie waarin bepaalde tekortkomingen de burger schade kunnen berokkenen, is hoe dan ook dringend regelgeving nodig. Het Comité heeft in dit verband een omstandig schrijven gericht aan de bevoegde bestuurlijke en gerechtelijke overheden, dat tot op heden onbeantwoord is gebleven.

OVERUREN EN ONKOSTENNOTA'S INGEDIEND DOOR OFFICIEREN VAN ENKELE POLITIEZONES, VOORAL BRUSSEL-HOOFDSTAD/ELSENE

Aangezien terzake verschillende klachten en aangiften waren ingediend, heeft het Comité P beslist een toezichtsonderzoek te openen naar de overuren en onkostennota's ingediend door politieofficieren.

Op basis van de diverse statistieken met betrekking tot overuren en onkostennota's in de zones, is het niet altijd gemakkelijk om misbruiken op te sporen. Er schijnen ook enkele regionale kenmerken te zijn. De Brusselse zones uit de steekproef zijn vanuit statistisch oogpunt bijvoorbeeld allemaal gespecialiseerd in overuren. De prestaties van de officieren zijn er bovendien het hoogst. Bovendien vertonen de grote zones in termen van personeel gemiddeld meer overuren dan de kleine zones. Wat de onkosten betreft, bracht het onderzoek aan het licht dat het de kleine zones zijn die gemiddeld hogere onkostennota's indienen.

Afhankelijk van hun budgettaire middelen, beschikken de politiezones over de mogelijkheid om de diverse inconveniënten, waaronder de overuren, te "vergoeden". Te grote verschillen tussen de personeelsleden kunnen in deze delicate materie voor argwaan of spanningen zorgen. Daarom acht het Comité het nodig, en de leidinggevenden van de bezochte zones zijn het daarover eens, terzake een beleid te ontwikkelen – gestoeld op de rechtvaardiging van de overuren en de kosten, net als een gelijke behandeling voor alle personeelsleden, ongeacht de categorie waartoe ze behoren – en dat mee te delen aan het personeel. Op basis van dat beleid moet dan een controle- en opvolgingssysteem worden ingevoerd, waarbij misbruiken aanleiding moeten geven tot gepaste administratieve, tuchtrechtelijke of gerechtelijke procedures.

Individuele opvolging is zeker mogelijk, op zijn minst op het direct hogere hiërarchische niveau. Het lijkt normaal dat een diensthoofd de prestaties van zijn personeelsleden kent, de juistheid ervan nagaat en erop toeziet dat de overheidsfinanciën goed gebruikt worden.

KLEDIJPUNTENSYSTEEM EN BEPAALDE PROBLEMEN VAN KLEDIJ-UITRUSTING

Vóór de politiehervorming en in de eerste weken na die hervorming had het Comité P al vernomen dat er zich op het vlak van de kledijvergoeding en de aanschaf van materiaal en uitrusting hier en daar situaties voordeden die onaanvaardbaar waren. In 2005-2006 kreeg het kennis van nieuwe problemen terzake en besliste het om, afgezien van de individuele gevallen, deze problematiek op een andere schaal te bekijken.

Het beheer van de kledijpunten voor de aanschaf en de vervanging van het uniform wordt geregeld in het koninklijk besluit van 10 juni 2006 houdende de regeling van het uniform van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus bij de artikelen 13 tot 19 en in het ministerieel besluit van 15 juni 2006 inzake de basisuitrusting en de algemene functie-uitrusting van de leden van het operationeel kader van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus bij de artikelen 3 tot 6. Met deze regelgeving konden de lokale korpsen hun bestaande systemen verfijnen en vergroot de transparantie in de toepassing voor het personeel. De vrije maar rationele besteding van de puntenenveloppe, gericht op de behoeften van de dienst, geldt als uitgangspunt opdat het personeel over een volledige en keurige basisuitrusting kan beschikken.

De gevolgen van statutaire toepassingen voor het puntenaantal en de algemene functie-uitrusting, die vroeger vatbaar waren voor discussie, zijn thans vastgesteld in een bijlage bij bovenvermeld koninklijk besluit. Enkel de regeling rond de oppensioenstelling wordt als ontoereikend ervaren en de toestand dient, om bepaalde misbruiken te vermijden, verduidelijkt te worden.

Het beheer van de kledijpunten gebeurt in alle onderzochte zones elektronisch. De opgebouwde puntenenveloppe was toereikend om de basisuitrusting aan te schaffen, zodat in de meeste zones het operationeel personeel inmiddels over nagenoeg alle uitrustingsstukken van het nieuwe basisuniform beschikt.

Het beheer van het kledijpuntensysteem en het opvolgen van bestellingen en leveringen is vaak een Calogtaak. In de meeste grote korpsen is er een logistieke kledijdienst die de maatname en de distributie organiseert vanuit een centraal magazijn.

De vaststelling van het draagprofiel door de korpschef levert geen problemen en in alle korpsen staan de richtlijnen voor het dragen van het uniform zo goed als op punt. Te vaak blijft de toepassing en de controle op de naleving van die richtlijnen echter achterwege. Alle elementen om de situatie te verbeteren, zijn nochtans voorhanden.

In deze materie lijkt het ons ook van belang dat de hiërarchie aandacht besteedt aan het correct en regelmatig dragen van het uniform en dat zij erop toeziet dat er op dit vlak opnieuw meer strengheid aan de dag wordt gelegd, vooral in Brussel en in enkele andere grote steden.

De federale politie heeft aandacht voor de steun die zij terzake dient te leveren aan de volledige geïntegreerde politie. Wij kunnen haar enkel aanmoedigen om op deze weg voort te gaan en om navraag te doen naar de kwaliteit van de geleverde dienst en naar de tevredenheid van haar "klanten".

SUÏCIDE BIJ DE POLITIE

Bij het Comité loopt sinds vele jaren een toezichtsonderzoek naar de thematiek suïcide bij de politiediensten. Dit onderzoek omvat enerzijds een fenomeenstudie over suïcide bij de politie en anderzijds een casestudy van 100 politie-suïcides die zich de afgelopen 6 jaar hebben voorgedaan. De resultaten van dat onderzoek tonen aan dat het probleem van suïcide bij de politie gerust zorgwekkend kan worden genoemd en dat het niet enkel toe te schrijven is aan persoonlijke drama's.

Er werden verscheidene initiatieven genomen om dit fenomeen te trachten in te dijken. Zowel bij de federale politie als in de lokale politiezones werden algemene beleidsmaatregelen genomen zoals de aanwerving van psychologen, de aanduiding van vertrouwenspersonen, de oprichting van praatgroepen of de creatie van een stressteam en een medische dienst. In heel wat politiekorpsen en -diensten werden bovendien inspanningen geleverd om onder meer het wapenbeheer te verbeteren. Wanhopige politieambtenaren gebruiken immers doorgaans hun dienstwapen om zich van het leven te beroven. Bijgevolg werden er richtlijnen uitgevaardigd om het bezit van het dienstwapen te beperken tot de duur van de prestaties en kan het dienstwapen tijdelijk worden ingetrokken door de korpschef of het diensthoofd. De Directie van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk (DSW) heeft actieplannen "welzijn" ontwikkeld met het oog op de uitwerking van een systeem om het welzijn te meten aan de hand van *checklists*. De federale politie verspreidt ook folders die uitleggen welke actiemiddelen kunnen worden ingezet tegen geweld en ongewenst seksueel gedrag of

pesterijen op het werk, zoals een beroep doen op vertrouwenspersonen en op preventieadviseurs.

Ondanks al deze maatregelen, kent politiesuïcide het grote nadeel van systeemblindheid. Het politiesysteem is zich totaal niet bewust van de aanwezigheid en bestendigheid van bestaande of gecreëerde mechanismen die, wellicht naast een aantal aanwezige factoren bij de persoon en zijn omgeving, een determinerende rol spelen in het (blijvend) bestaan van een zo hoge mate van politiesuïcide. De vraag is dan ook hoe men dergelijke zorgsystemen kan doen werken, wanneer men elk sociaal probleem verborgen houdt, signalen niet meldt, de werkvloer ervan uitgaat dat de melding de aanzet is tot nog meer problemen, controles, veranderingen in taak, verlies van autonomie en elk probleem pas daadwerkelijk aangepakt wordt op het ogenblik dat de politieambtenaar de norm overschrijdt.

Het Comité P meent dat de aandacht zich daadwerkelijk moet richten op de bevordering van het 'welzijn' van het politiepersoneel alsook op het toezicht en de begeleiding van de politieloopbaan en gerelateerd moet worden aan de werkmotivatie.

De invoering van een HRM-beleid, afgestemd op een goede loopbaanbegeleiding, de mobiliteit, het overwegen van een eventuele *outplacement* en vooral de begeleiding van de pensioengerechtigde leeftijd vanaf het bereiken van 50 jaar zijn van primordiaal belang. Politie mensen moeten doorheen hun loopbaan 'overkoepelend' opgevolgd en begeleid worden bij hun opleidingen, hun aanvragen en de al dan niet toekenning van diensten en vooral ook bij de confrontatie met persoonlijke of privéproblemen die al dan niet tijdelijk een grote invloed uitoefenen op de uitoefening van de dienst. Voor het Comité P moet dit *humanresourcesmanagement* (HRM) ondersteund worden door: (1) een beleid gericht op het vermijden van de aanwerving of vorming van specifieke politiepersoonlijkheden, extreme idealisering van het politieberoep en verregaande autonomie in het beroep; (2) een beleid gericht op de detectie van stress en burn-out; (3) een beleid gericht op de preventie en aanpak van alcoholisme; (4) een beleid dat het bezit en de bereikbaarheid van het wapen goed opvolgt en (5) een beleid gericht op een beredeneerde vaststelling van en berichtgeving over politiesuïcide.

RICHTLIJNEN VOOR OFFICIEREN VAN BESTUURLIJKE POLITIE

In zijn activiteitenverslag 2004 besteedde het Comité P aandacht aan twee facetten van dit onderzoek, meer bepaald de analyse van de opgevraagde richtlijnen officier bestuurlijke politie (OBP) en de analyse van de protocollen op het gebied van interzonale samenwerking opgesteld in het kader van de diverse wettelijke bevoegdheden toegekend aan de officier van bestuurlijke politie.

Deze richtlijnen evenals de samenwerkingsverbanden werden geanalyseerd en getoetst aan de in de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt (WPA) vastgelegde bevoegdheden van de OBP. Medio 2006 gaf het Comité P aan zijn Dienst Enquêtes de opdracht te voorzien in een onderzoek met als bedoeling een *status quaestionis* op te maken van de toestand betreffende de richtlijnen voor officieren van bestuurlijke politie.

Het Comité P heeft een schrijven gericht aan alle korpschefs wier richtlijnen OBP en/of samenwerkingsprotocollen in 2004, naar aanleiding van het eerste onderzoek, werden geanalyseerd. De respondenten werden bevraagd over de mate waarin de resultaten van het onderzoek OBP, opgenomen in het activiteitenverslag 2004 van het Comité P, door hen werden aangewend om de bestaande richtlijnen en/of protocollen te optimaliseren of om terzake richtlijnen of samenwerkingsverbanden op te stellen.

Hoewel geen enkele korpschef een richtlijn of een procedure ter kennis brengt waarin de belangrijkste verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de OBP beschreven staan, blijkt uit deze analyse duidelijk dat, naast de richtlijnen die betrekking hebben op enerzijds het "verwittigen van de OBP" en anderzijds "het opsluiten van personen in de doorgangscellen" en die vrijwel in de meeste korpsen bestaan, er nog diverse domeinen zijn waarin de taken en verantwoordelijkheden van de OBP idealiter ondubbelzinnig worden vertaald binnen het korps. Het Comité P blijft bijgevolg zijn aanbeveling herhalen om de voornaamste wettelijke bevoegdheden toegekend aan de OBP in de praktijk te vertalen.

Deze aanbeveling is niet enkel gestoeld op de talrijke bevindingen opgedaan in onderzoeksdossiers waar tot uiting kwam dat de (ondersteunende) functie van de OBP (nog) beter kon

worden ingevuld, maar is aanvullend gebaseerd op het feit dat het Comité P vaststelt dat de nieuwe wet- en regelgeving met betrekking tot de grondwettelijke rechten en fundamentele vrijheden van de burger terecht voor laatstgenoemde nog meer waarborgen voorziet, wat een niet onbelangrijke impact heeft op de dagdagelijkse werking van de individuele politieambtenaar.

SCHEEPVAARTPOLITIE LUIK (SPNL)

In het verlengde van het onderzoek naar een klacht over het gezamenlijke optreden van politiediensten met algemene en bijzondere bevoegdheden bij de ontdekking van een gestolen voertuig dat in het kanaal was gedumpt en ingevolge verscheidene vaststellingen die daarbij werden gedaan op het vlak van coördinatie, informatie en wederzijdse ondersteuning, achtte het Comité P het nuttig een analyse te maken van de rol en de werking van de scheepvaartpolitie Luik (SPNL) van de federale politie.

Dit onderzoek had niet tot doel om een diepgaande analyse te maken van deze gespecialiseerde politiedienst in alle facetten van zijn werking, maar wel om zich een zo nauwkeurig mogelijk beeld te vormen van het optreden van de SPNL en van de perceptie die de politiepartners van dat optreden hebben. De Dienst Enquêtes P heeft vooral aandacht besteed aan de volgende aspecten van de operationele werking van de SPNL: (1) de uitvoering van gespecialiseerde politieopdrachten in het kader van de scheepvaartpolitie; (2) haar bijdrage tot het nationaal veiligheidsplan; (3) de geografische spreiding van de controles door de schepen en de vastgestelde inbreuken maar ook de oriëntatie van de controleacties; (4) het sluiten van protocolakkoorden, het aangaan van partnerschappen en de meer globale integratie in het politielandschap; (5) het bestaan van actieplannen en/of bijzondere initiatieven om een antwoord te bieden op specifieke situaties die zich voordoen binnen het werkterrein van de SPNL.

Uit operationeel oogpunt beschouwd, beheert het diensthoofd SPNL zijn eenheid goed en slaagt hij erin de opdrachten die hem zijn toebedeeld tot een goed einde te brengen. In de loop der tijd werden er voortdurend inspanningen geleverd om aanwezig te zijn op alle waterwegen in het Waalse Gewest. Deze proactieve aanwezigheid of dit optreden uit eigen beweging is gegroeid samen met de grotere bekendheid van haar optreden door de andere politionele spelers op het terrein. Het Comité P heeft evenwel tekortkomingen vastgesteld met betrekking tot de structurele uitbouw van de dienst op basis van een weldoordacht actieplan met te behalen doelstellingen en gesteund op opvolgingsindicatoren. Zodoende heeft de SPNL verscheidene interessante initiatieven uitgewerkt die echter niet kaderen in een globaal plan en die niet zijn afgestemd op de vooraf bepaalde doelstellingen.

Toch moeten er nog aanzienlijke inspanningen worden geleverd om haar rol in het politielandschap te versterken, met name om als partner te worden beschouwd. Wij denken hierbij meer in het bijzonder aan de verspreiding van *Service Level Agreements* (SLA), het sluiten van protocolakkoorden met de partners of de voornaamste belanghebbenden, enz.

OPSLAG VAN DIENSTVUURWAPENS EN MUNITIE

Tussen 2002 en eind 2004 heeft het Comité P een onderzoek gevoerd naar de opslag van dienstvuurwapens en munitie bij de lokale politiezones. Dit onderzoek was vooral toegespitst op een toetsing van de bestaande fysieke of procedurele veiligheidswaarborgen die ontvreemding of misbruik van dienstvuurwapens dienden te voorkomen. Eind 2005 heeft het Comité een soortgelijk onderzoek gelast naar de veiligheid van de opslag van dienstwapens en munitie bij de diensten van de federale politie. Tevens kreeg de Dienst Enquêtes P de bijkomende opdracht na te gaan of de situatie bij de lokale politiekorpsen gewijzigd was ten opzichte van de problematische veiligheidssituatie die in 2004 was vastgesteld. Hiertoe werden in de loop van 2006 en begin 2007 negen gedeconcentreerde diensten of eenheden van de federale politie bezocht, eenzelfde aantal lokale politiezones en één provinciale politieschool. Hierbij werd dezelfde onderzoeksmethodiek, gebaseerd op de bestaande en te verwachten wet- en regelgeving, gehanteerd als in het eerste onderzoek.

Samengevat kan men stellen dat de toestand bij de bezochte federale politie-eenheden, op het vlak van de beveiliging van vuurwapens en munitie, niet beter is dan deze in 2004 vast-

gesteld bij de lokale politiezones. Dat men de aanzienlijke financiële inspanningen spreidt over een aantal jaren, is budgettair te begrijpen doch anderzijds is ook hier de huidige situatie een gevolg van onvoldoende tot geen aandacht voor de problematiek in het verleden.

In twee specifieke sites heerst er, gelet op hun ligging of functionaliteit, een acuut veiligheidsprobleem en is het onaanvaardbaar dat de wapens er tot op heden nog opgeslagen worden in bureaumeubels of kledijkastjes die ook voor derden toegankelijk zijn.

Voor de lokale politiezones kan men globaal stellen dat het signaal dat in 2004 door het Comité P werd gegeven vele politieverantwoordelijken en lokale bestuurlijke overheden bewust gemaakt heeft van de problematiek en dat zij niet nagelaten hebben de nodige inspanningen, niet in het minst financieel, te leveren om tot een verantwoord en veiliger vuurwapenbeheer te komen.

Slechts een minderheid van de zones liet na in dit domein de nodige initiatieven te nemen. Vooral de korpschefs, maar ook de lokale bestuurlijke overheden van die zones, zullen er zich bewust moeten van worden dat zij bij incidenten medeaansprakelijk kunnen worden gesteld. Dit gegeven maakt trouwens het voorwerp uit van een specifiek gerechtelijk onderzoek. Algemeen kan gesteld worden dat er te weinig structurele controles plaatsvinden op de wijze waarop de individuele medewerkers de vigerende korpsregels naleven. Het bestaan van deze controles was eerder uitzondering dan regel.

Voor de federale politie werd de inhaalbeweging pas in 2006 ingezet en wordt ze bezwaard door de financiële mogelijkheden, waaruit blijkt dat de lokale zones in deze optiek meer middelen ter beschikking gesteld kregen of bezitten. Het kan aangewezen zijn dat de centrale diensten een risicoanalyse maken met het oog op de toebedeling van de aangekochte wapenlockers of kluizen. In afwachting van de levering van de nodige technopreventieve middelen verdient het aanbeveling dat de diverse dienstchefs, zich steunend op de situationele omstandigheden, voorlopige maatregelen nemen om een zekere mate van veiligheid te garanderen. In sommige eenheden zouden deze eventueel tijdelijk in tegenstrijd kunnen zijn met de bestaande nota van de commissaris-generaal.

VEILIGHEIDSFUNCTIES IN STEDEN EN GEMEENTEN

Eind 2001 heeft het Comité P, op vraag van zijn parlementaire begeleidingscommissie, een toezichtsonderzoek gevoerd naar de problematiek van personen die in de steden en gemeenten belast zijn met een toezichtsfunctie, in het raam waarvan zij al dan niet over enige politiebevoegdheid beschikken of nauw samenwerken met de politie. Het merendeel van deze personen draagt een uniform, dat in sommige gevallen een aantal gelijkenissen vertoont met het politie-uniform, waardoor bij de burger de indruk zou kunnen ontstaan dat hij met een politieambtenaar wordt geconfronteerd. Dit onderzoek, dat aanvankelijk beperkt was tot verschillende gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, werd in 2004-2006 geactualiseerd en vervolgens uitgebreid tot een representatief staal van steden en gemeenten over het hele land.

Het Comité P is van oordeel dat er nauwgezet toezicht moet worden uitgeoefend op taken die zich situeren op het raakvlak tussen de opdrachten van de reguliere politiediensten en de activiteiten van vergunde bewakingsondernemingen. Er dient te worden gestreefd naar een grotere graad van integratie van initiatieven en inzet van veiligheidsambtenaren in het globaal veiligheidsbeleid van de politiezone. In het verlengde daarvan dient een grotere synergie te worden bewerkstelligd tussen de verschillende veiligheidsfuncties onderling zowel als met de lokale politie. De nieuwe wet van 15 mei 2007 tot instelling van de functie van gemeenschaps-wacht, tot instelling van de dienst gemeenschapswachten en tot wijziging van artikel 119*bis* van de Nieuwe Gemeentewet vormt daartoe de ideale gelegenheid.

Veiligheidsambtenaren huisvesten in politiecommissariaten dient zo veel mogelijk te worden vermeden. Zelfs wanneer hun uniform duidelijk verschilt van de kledij van de reguliere politiediensten, kan dit in hoofde van de burger verwarring creëren. Bovendien kan dergelijke nabijheid aanleiding geven tot problemen, onder meer inzake het beroepsgeheim van de politieambtenaren.

De opleiding van deze veiligheidsactoren dient afgestemd te zijn op de taken die hen worden

toevertrouwd, maar tevens op de synergie met andere diensten en in het bijzonder met de lokale politie.

ONDERZOEKEN INZAKE BIJZONDERE INSPECTIEDIENSTEN

De bevoegdheid van het Comité P ten aanzien van bijzondere inspectiediensten is hiervoor besproken. In samenspraak met zijn parlementaire begeleidingscommissie heeft het Comité P beslist om in dit domein een meer actieve, ook proactieve, rol te spelen en met name zijn toezichtsoopdrachten tegenover deze actoren meer te structureren en uit te bouwen in de diepte en in de breedte. Er werden verscheidene onderzoeken gevoerd met betrekking tot sommige van deze diensten of afdelingen van diensten.

Dit gaat enerzijds om onderzoek geopend naar aanleiding van klachten of aangiften tegen een ambtenaar van die diensten, onder meer: de Administratie der Douane en Accijnzen; het Agentschap Natuur en Bos van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse Gemeenschap; de FOD Mobiliteit en Vervoer; de MIVB en een bijzondere veldwachter.

Anderzijds zijn dit toezichtsonderzoeken gestart naar bepaalde aspecten van de inzet en werking van officieren van gerechtelijke politie van de Administratie der Douane en Accijnzen, met name in het kader van het innen van boetes en mensenhandel.

Met betrekking tot de Administratie der Douane en Accijnzen, heeft het Comité P nog een aantal tekortkomingen of disfuncties vastgesteld zoals: het gebrek aan officieren van gerechtelijke politie; de coördinatieproblemen met de reguliere politiediensten, die deels voortvloeien uit het feit dat de Douane niet is opgenomen als 'verplichte' deelnemer aan de coördinatievergaderingen; het ontbreken van enige meldingsplicht in hoofde van de Douane inzake de operaties die zij opzet; het ontbreken van een algemene richtlijn inzake de gerechtelijke functie uitgeoefend door de Douane; de weerstand tegenover extern toezicht bij een aantal ambtenaren van de Administratie der Douane en Accijnzen.

OPLEIDING

Aan beide zijden van de taalgrens is er, wat de erkende lokale politiescholen betreft, sprake van een duale structuur. Enerzijds zijn er scholen die onder een provinciale koepel werken en anderzijds zijn er scholen met een vzw-structuur.

De sterk gedecentraliseerde structuur van de politiescholen zorgt voor verschillende inrichtende machten en leidt tot versnippering en een zekere incoherentie op het vlak van de onderwezen leerstof. Wat ontbreekt ten opzichte van het reguliere onderwijs is een overkoepelend departement onderwijs, dat de eindtermen vastlegt, werkingsnormen bepaalt en inspecties uitvoert. Wat dit laatste aspect betreft, is er zeker nood aan ondersteuning van het pedagogische proces in de scholen, meer in het bijzonder ondersteuning en vorming van docenten. Momenteel is er ontegensprekelijk nog marge voor meer synergie tussen de scholen, alsook voor een optimalisering van de contacten en relaties tussen de lokale scholen en de federale politie.

Waar men in beginsel stelde dat de fundamentele beslissingen in de materie worden genomen door de minister van Binnenlandse Zaken, die zich hierbij kan laten adviseren door externen, stellen we vast dat het politieonderwijs, de werkingsprincipes en de organisatie ervan, alsook de intrede ertoe via werving en selectie een louter interne politieaangelegenheid is geworden. De externe inbreng uit het niet-politionele milieu (we denken o.m. aan betrokkenen uit het veiligheidsveld, zoals het forensische welzijnswerk, de bijzondere jeugdzorg, het gevangeniswezen, de magistratuur, de academische wereld of aan mensen die met jongeren en in de hulpverlening werken) of een zekere integratie of afstemming van het politionele in het reguliere onderwijs bijvoorbeeld is erg beperkt tot onbestaande. In die zin gebeurt het socialisatieproces van mensen die bij de politie gaan volledig intern.

De vragen die in het kader van dit onderzoek werden opgeroepen, zullen in de verdere fase van het onderzoeksproject van het Comité P naar de rekrutering, selectie en opleiding worden onderzocht. De vraag over de toekomst van de opleiding is ons inziens niet steeds centraal of decentraal, maar wel hoe en in welk perspectief en met welke inbreng vanuit de politie en daarbuiten.

Globale en geïntegreerde monitoring van de politiediensten

Klachten en aangiften - cijfergegevens 2006

Ten opzichte van 2005 vertoont het aantal klachten rechtstreeks ingediend bij het Vast Comité P een stijging van 4 %. De Dienst Enquêtes werd in 2006 met 128 minder gerechtelijke onderzoeken belast ten opzichte van 2005, dit is een daling met bijna 22 %. Het aantal medegedeelde (klachten)dossiers door de AIG en door de politiediensten vertoonde met 16,3 % dossiers minder een neerwaartse trend. De medegedeelde uitgesproken vonnissen en arresten kenden een daling met 8 %, terwijl de medegedeelde opsporingsonderzoeken toenamen met 8,4 %. Ten slotte werden in 2006 111 meer tuchtdossiers beëindigd dan in 2005, wat een verhoging geeft met 16,6 %.

Vorig jaar werden in totaal 2 314 **klachten** rechtstreeks bij het Comité P ingediend, waarvan 2 006 ten laste van de lokale politie. Aan de hand van deze 2 006 klachten kan men regionale verschillen bemerken. Over 3 politiezones ontving het Comité meer dan 100 klachten, met name de zones Brussel-Hoofdstad/Elsene 5339 (324), Brussel Zuid 5341 (101) en Antwerpen 5345 (157). Deze cijfers staan in schril contrast met andere grote zones zoals Gent 5415 (51), Charleroi 5330 (37), Luik 5277 (38) en Brussel-West 5340 (66). Opvallend is ook dat sommige betrekkelijk kleinere zones zoals Schaarbeek/Evere/Sint-Joost-ten-Node 5344 met 72 klachten, Leuven 5388 met 42 en Oostende 5449 met 33 klachten relatief hoog scoren. Deze 10 zones zijn samen goed voor 921 klachten of 45,91 % van de totaliteit der klachten ten laste van de lokale politie. Daarbij mag niet uit het oog worden verloren dat meer dan 50 % van de klachten verdeeld wordt over de overige 186 zones. Tegen alle andere zones werd minstens 1 klacht ingediend, zodat er in 2006 geen enkele zone zonder klachten werd genoteerd.

Eenzelfde tendens zien we bij de 2 519 klachten die rechtstreeks bij het lokale korps werden neergelegd. Bij verschillende korpsen werden meer dan 100 klachten rechtstreeks ingediend, wat volgende regionale verschillen geeft: Brussel-Hoofdstad/Elsene 5339 (158), Brussel-West 5340 (150), Brussel Zuid 5341 (148), Antwerpen 5345 (455), Gent 5415 (187). Andere korpsen die verschijnen op de shortlist zijn Montgomery 5343 (97), Ukkel/Watermaal-Bosvoorde/Oudergem 5342 (67), Leuven 5388 (74), Brugge 5444 (57), Schaarbeek/Evere/Sint-Joost-ten-Node 5344 (55), Hekla 5349 (35), RIHO 5453 (40) en Grensleie 5455 (39). Deze 13 korpsen vertegenwoordigen 1 562 klachten of 62 % van het totaal.

Om zich een beeld te vormen van de totale omvang van de klachten en aangiften, dient het aantal klachten rechtstreeks ingediend bij het Comité P (2 314) dus vermeerderd te worden met de 2 665 aangiften door de lokale politiediensten zelf (2 519) en in mindere mate door de AIG en de federale politie (samen 146), waardoor het totaal aantal geregistreerde klachten 4 979 bedraagt. Dit is een vermindering met 425 ten opzichte van 2005, toen er in totaal 5 404 klachten geregistreerd werden. Bij verdere analyse van de gegevens blijkt de vermindering ook gedeeltelijk te wijten aan de verbetering van de aan het Comité gezonden informatie en de verwerking ervan waarbij dubbel telling zo veel mogelijk vermeden wordt. In elk geval kan als besluit genomen worden dat de klachten niet spectaculair gedaald zijn ten opzichte van de voorbije jaren, zo ook niet in vergelijking met 2005. Bijna alle klachten worden door individuele burgers neergelegd. Dit betekent dat een kleine 5 000 situaties aanleiding hebben gegeven tot het formuleren van klachten, ongeacht of deze nu terecht zijn of niet.

Naar de taal van de klager toe werden 1 110 Franstalige en 1 182 Nederlandstalige klachten genoteerdⁱ. Zoals de vorige jaren al werd aangetoond, is er ook nu geen grote verschuiving waar te nemen wat de **allegaties** betreft. Machtsoverschrijding (161), klantvriendelijkheid (206), neutraliteit-onpartijdigheid (120), niet akteren (169), niet optreden (110), ongelijke behandeling (103), onjuiste vaststellingen (181), willekeurige vrijheidsberoving (89),

ⁱ Klachten worden ook ingediend in het Engels, Portugees, Spaans, enz.

gewelddaden tegen personen en goederen (242), schending van het beroepsgeheim (53), daden van willekeur (65), racisme (49), pesterijen (56), verkeer (59) en overacting (29) zijn grieven die regelmatig tot uiting komen in de klachten. Wat nieuw lijkt, zijn de pesterijen en klachten rond personeelsbeheer en werving.

Wat de feiten van racisme betreft, heeft het Comité P, onverminderd zijn klassieke interne analyses, in de loop van 2007 een beroep kunnen doen op een stagiair criminologie die onder leiding en met omkadering van het Comité een kwantitatieve en kwalitatieve dossieranalyse heeft gemaakt met betrekking tot de klachten die burgers tussen 2000 en 23 april 2007 bij het Comité P hebben ingediend wegens racisme bij de politiediensten. Zodra deze studie een academisch fiat krijgt, zal ze in principe, indien nodig mits de nodige aanpassingen, gepubliceerd worden.

Het moet vermeld worden dat de invoering van een gestandaardiseerd model van klachtenformulier op de website vanaf het eerste uur een zeer groot succes heeft gekend. Zo werd 27 % van de klachten per e-mail ingediend; 1 035 klagers verkozen een brief; daarnaast gaven 336 processen-verbaal van de eigen Dienst Enquêtes P ook aanleiding tot het behandelen en onderzoeken van een klacht.

Om een analyse te maken van de door het Comité genomen **beslissingen** werden uit de database alleen deze dossiers weerhouden die gestart en ook afgesloten werden in 2006. In dergelijk referentiekader is er sprake van 1 508 klachtendossiers die rechtstreeks ingediend werden bij het Comité. Er zijn ook klachtendossiers binnengekomen bij het Comité die voor autonome afhandeling naar de korpsen werden gezonden. Het betreft 552 geopende en gesloten dossiers in 2006.

Een klacht die te kwader trouw wordt ingediend, is een teken van incivisme en dient gepareerd te worden. Klachten moeten dan ook beantwoorden aan kwaliteitscriteria en de burger heeft als eerste plicht zelf loyaal mee te werken. Ten teken van openheid en het overtuigen van de burger tot het hebben van vertrouwen in ons politiebestedel, heeft het Parlement al jaren zwaar geïnvesteerd in de diverse parlementaire organen zoals – naast het Rekenhof – het Vast Comité P en het Vast Comité I, alsook in interne of van de uitvoerende macht afhankende inspectiediensten zoals bijvoorbeeld de AIG. De burger mag dan ook deze openheid en drempellaagheid niet misbruiken om persoonlijke rancunes bot te vieren of om wraak te nemen. Indien het Parlement, samen met het Comité P, tot de conclusie komt dat lasterlijke aangiften ontraden dienen te worden, moeten er passende maatregelen worden genomen, minstens moet er een campagne tot voorlichting van de burger komen om te vermijden dat hij misbruik maakt van zijn klachtrecht.

Het Comité P zal er een erezaak van maken om ter bescherming van de individuele politieambtenaar een actieplan tegen lasterlijke aangifte te ontwikkelen. Wij doen hier al een dringende oproep aan iedereen om geen misbruik te maken van zijn klachtrecht en aldus op positieve wijze mee te werken aan de goede werking van onze instellingen en de democratische ontwikkeling van onze samenleving.

Voor het eerst werd het Comité P in kennis gesteld van een vonnisⁱ waarbij twee daders (burgers van Franse nationaliteit) werden vervolgd wegens het misdrijf van lasterlijke aangifte bij de overheid (art. 445 Sw.). Een tweede voorbeeld vinden we in het vonnis van de correctionele rechtbank te Charleroi van 7 juni 2006 waarbij vier politieambtenaren door een dader van een gewapende weerspanningheid rechtstreeks voor de correctionele rechtbank werden gedaagd voor slagen en verwondingen. De rechtbank, zo bleek uit de motivering, was kennelijk verontwaardigd door deze manifest onterechte rechtstreekse dagvaarding, uitgestuurd als een soort van “verdediging” tegen de aanklacht van weerspanningheid en met de bedoeling twijfel te zaaien. Ze sprak de betrokken politieambtenaren vrij. Het Comité is omtrent deze vonnissen bijzonder verheugd omdat ze aantonen dat burgers niet straffeloos eender wat kunnen en mogen beweren in de klachten die zij neerleggen. Jaar na jaar en zoals eerder gesteld, stelt ook het Comité vast dat heel wat onterechte klachten worden neergelegd en komt er vanuit politiemiddens de terechte kritiek dat men dat blijkbaar allemaal zomaar

---

ⁱ Correctionele rechtbank Brugge van 10 december 2005.

straffeloos kan blijven doen. Men hekelt enerzijds de mensen en middelen die voor dit soort van klachten moeten worden gemobiliseerd en anderzijds het gemak waarmee men iemands naam en faam kan besmeuren. Deze voorbeelden tonen alvast aan dat men niet alles over zijn kam moet laten gaan. Politieambtenaren die ten onrechte besmeurd werden, hebben reeds een aantal actiemogelijkheden waaronder de strafvervolging wegens lasterlijke aangifte. Het Comité neemt zich alleszins voor binnen afzienbare tijd aan de problematiek van de onterechte klachten tegen politieambtenaren, zoals reeds aangekondigd, een exclusief onderzoek te wijden dat dieper zal ingaan op de vaststellingen, een correcte omschrijving van de problematiek zal proberen te geven, de actuele juridische en andere mogelijkheden die voor de belaagde politieambtenaar openstaan, zal beschrijven, om te eindigen met een reeks van aanbevelingen voor de wetgever.

In vergelijking met vorig jaar werden er 128 **gerechtelijke dossiers** minder toevertrouwd aan de Dienst Enquêtes. Wij weten dat deze vermindering in belangrijke mate te maken heeft met de reorganisatie van het onthaal en het direct en systematisch verhoren van klagers te Brussel waarbij het fysiek onthaal met onmiddellijke klachtopname werd afgebouwd. Dit effect zien wij ook op ingediende klachten die op andere wijzen zoals e-mail en brief binnenkomen. Deze vermindering vindt men het sterkst terug in het arrondissement Brussel, dat 83 opdrachten minder gaf dan in 2005. In de volgende gerechtelijke arrondissementen bedroeg deze daling respectievelijk: Antwerpen (- 20), Gent (- 7), Luik (- 6), Namen (- 21) en Nijvel (- 14). Andere arrondissementen kenden dan weer een lichte toename van het aantal opdrachten toevertrouwd aan de Dienst Enquêtes, zoals Tongeren (+ 2), Oudenaarde (+ 12) en Charleroi (+ 13).

In eerdere jaarverslagen werd er verslag uitgebracht over de toepassing van de aangifteplicht van elk lid van een politiedienst dat een misdaad of wanbedrijf door een lid van een politiedienst gepleegd, vaststelt. Deze opdracht ligt vervat in het artikel 26 van de wet van 18 juli 1991. Deze **informatieve verslagen** worden overgemaakt aan de directeur-generaal van de Dienst Enquêtes. In totaal werden er 567 informatieve verslagen ingezonden.

Het Comité P dient ook automatisch op de hoogte gebracht te worden door de procureur des Konings van **opsporings- of gerechtelijke onderzoeken** die lastens een politieambtenaar gestart worden. Er zijn tussen de verschillende arrondissementen nogal wat verschillen waar te nemen. In totaal werd informatie doorgegeven over 1 173 gestarte onderzoeken.

In verband met **tucht** werden er 779 uitspraken door de tuchtoverheden meegedeeld. Dit zijn in vergelijking met 2005 78 uitspraken meer of een stijging met 11 %. 627 werden genomen door lokale korpsen en 121 door de federale politie. In de schoot van de federale politie gaat het voornamelijk over de DAR (36), GDA's (nu FGP) (22) en de DAC (39). Deze ontvangen uitspraken betreffen niet alle korpsen, sommige hebben immers de afgelopen jaren geen tuchtsancties genomen. Opvallend is wel dat sommige korpsen in verhouding tot andere meer uitspraken hebben gedaan. Veel feiten die ook als bewezen aanvaard worden in klachten of gerechtelijke onderzoeken, worden echter niet teruggevonden in de tuchtsancties. Anderzijds is het niet automatisch zo dat een ingeleide tuchtprocedure ook een tuchtsanctie tot gevolg heeft. Van de 779 dossiers werden er 750 door de eigen dienst intern toezicht onderzocht, wat het belang van deze dienst inzake tucht benadrukt.

VONNISSEN EN ARRESTEN UITGESPROKEN TEN AANZIEN VAN LEDEN VAN DE POLITIEDIENSTEN - ARTIKEL 14, 1STE LIDⁱ: EVALUATIE VAN DE IN 2006 MEEGEDEELDE INFORMATIE

In totaal werden 106 beschikkingen, vonnissen en arresten meegedeeld door de rechterlijke overheden waarin ten aanzien van 127 politieambtenaren en agenten van politie een rechterlijke uitspraak op strafrechtelijk (en eventueel burgerrechtelijk) gebied werd geveld. Van

---

ⁱ Artikel 14, 1ste lid van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten en op het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse: *“De procureur-generaal en de auditeur-generaal sturen aan de voorzitter van het Vast Comité P ambtshalve een kopie van de vonnissen en arresten betreffende misdaden of wanbedrijven begaan door de leden van de politiediensten”*.

de 106 uitspraken gingen er 11 beschikkingen uit van een onderzoeksgerecht. Dit kan ofwel een beschikking houdende regeling van de rechtspleging zijn (hetzij verwijzing naar het vonnisgerecht, hetzij een buitenvervolginstelling) dan wel een uitspraak ten gronde (opschorting van de uitspraak van de veroordeling of een internering). In de 116 rechterlijke beslissingen van een bodemrechter gaat het daarentegen hetzij om het opleggen van een gevangenisstraf al dan niet gekoppeld aan (probatie)uitstel, een werkstraf al dan niet met (gedeeltelijk) uitstel, een geldboete of een combinatie van de drie voorgaande, een eenvoudige schuldigverklaring, een opschorting van de uitspraak van de veroordeling dan wel een vrijspraak.

Naar de **analyse van de cijfers** toe is het opvallend vast te stellen dat de politie in het rechtsgebied Gent duidelijk het strengst benaderd wordt wat het aantal vervolgingen betreft. Deze vaststelling klemmt des te meer indien we ook de verhouding met het aantal politieambtenaren werkzaam in het desbetreffende rechtsgebied in aanmerking nemen. Zo zijn er in de rechtsgebieden Antwerpen (kader van 6 088 lokale politieambtenaren) ongeveer evenveel, maar vooral in Brussel (kader van 8 517 lokale politieambtenaren) beduidend meer politieambtenaren werkzaam dan in het rechtsgebied Gent (kader van 6 246 lokale politieambtenaren). Naar het aanvoelen van het Comité P heeft dit verschil in cijfers vooral te maken met het vervolgingsbeleid van de respectieve korpschefs van het openbaar ministerie. Wanneer het aantal vonnissen vergeleken wordt met het aantal aangemelde strafrechtelijke vooronderzoekenⁱ, komt men tot enkele markante vaststellingen. Zo blijken er in Luik met 302 veruit de meeste onderzoeken te zijn gestart (25,74 %), maar zien we slechts 5 correctionele veroordelingen. Het arrondissement Antwerpen laat 13 uitspraken optekenen voor 135 aangemelde dossiers (11,51 %). Het arrondissement Charleroi laat 14 rechterlijke beslissingen noteren tegenover 104 aangemelde dossiers (8,87 %). Het arrondissement Gent telt 9 rechterlijke uitspraken tegenover 6 aangemelde onderzoeken (0,51 %), terwijl het arrondissement Brussel 18 uitspraken telt tegenover 84 aangemelde onderzoeken (7,16 %). Hoewel deze cijfers uiteraard niet volledig met elkaar te vergelijken zijn vermits de meerderheid van de uitspraken feiten betreft van vóór 2006, geven ze toch een, zij het rudimentair, beeld van het vervolgingsbeleid ten aanzien van politieambtenaren. Het ressort Bergen tot slot valt op door het hoge aantal vrijspraken, met name meer dan 1/3 van de ingestelde vervolgingen (9 op 25).

Hoogst opmerkelijk blijft het amper te verklaren hoge aantal *opschortingen* van de uitspraak van de veroordelingen waarvan politieambtenaren kennelijk kunnen genieten: 30 opschortingen op 95 uitspraken door de bodemrechters (als we de vrijspraken niet meerekenen). Het gaat om het aanzienlijke percentage van 31,5 % of met andere woorden bijna 1 op de 3 criminele politieambtenaren bekommt de opschorting en behoudt dus een blanco strafregister. Dit aandeel bedroeg vorig jaar nog 26 % ofwel 1 op 4 politieambtenaren. Wanneer we dat percentage vergelijken met het normale percentage opschortingen die de modale burger kan bekomen, moeten we vaststellen dat politieambtenaren wel een uitzonderlijk gunstig strafrechtelijk regime schijnen te kunnen genieten. Wanneer we het gemiddelde aantal opschortingen in de massa van de strafrechtelijke veroordelingen van 1994 tot 2003 nemen, komen we aan een percentage van 4,72. Daartegenover staat het percentage van 31,5 % voor de politie, wat naar ons aanvoelen niet meer te verantwoorden is. Uit de verdere analyse zal inderdaad blijken dat vele rechters in de (onjuiste) overtuiging verkeren dat ofwel politieambtenaren reeds voldoende gestraft zijn door hetzij de (dreiging van een) tuchtbeslissing, hetzij een ordemaatregel, dan wel dat zij niet wensen dat de politieambtenaar op professioneel vlak al te zeer zou te lijden hebben onder een strafrechtelijke veroordeling. De onuitgesproken reden voor de vele opschortingen ligt vooral in het feit dat deze rechterlijke beslissing niet wordt opgenomen in het uittreksel van het strafregister (tot op heden is dat echter nog steeds het zogenaamde bewijs van goed gedrag en zeden) dat eenieder conform het artikel 595 Sv. van zichzelf kan bekomen. Net zoals vorig jaar blijkt men vooral in het rechtsgebied Antwerpen een groot pleitbezorger te zijn van de zachte aanpak

---

ⁱ Krachtens artikel 14, 2de lid van de wet van 18 juli 1991 moet het openbaar ministerie immers de voorzitter van het Comité P op de hoogte brengen telkens als tegen een lid van een politiedienst een opsporings- of een gerechtelijk onderzoek wegens misdaad of wanbedrijf wordt ingesteld.

van de criminele politieambtenaar. Op de 18 veroordelingen noteren we 8 opschortingen, wat bijna 50 % is.

We zien wel dat de tuchtoverheid van de politiezone Antwerpen dergelijke “zachte aanpak” niet voorstaat omdat er in de onderzochte gevallen door de hogere overheid, ondanks de opgelegde opschortingen, toch een tuchtsanctie volgde (meestal de schorsing gaande van 5 dagen tot 1 maand, zelfs één keer een ontslag van ambtswege). We zien echter dat die laatste houding de uitzondering is.

Als beleidsaanbevelingen ziet het Comité P, ten eerste, de creatie van een strafverzwarende omstandigheid wanneer het misdrijf wordt gepleegd door een politieambtenaar, desgevallend met gradaties en, ten tweede, een dwingende richtlijn van de minister van Justitie en/of het College van procureurs-generaal waarbij het openbaar ministerie, bij het uitspreken van zijn vordering, de aandacht van de rechtbank zou vestigen op dit aspect en op de zeer nefaste gevolgen van een te milde bestraffing voor de politieorganisatie in het algemeen. Een derde mogelijkheid en de enige die wellicht een stuk doeltreffender is, bestaat erin de mogelijkheden van de rechter om (probatie)opschorting uit te spreken, aan banden te leggen wanneer een politieambtenaar zich aan strafrechtelijke feiten heeft bezondigd. Het is immers weinig coherent enerzijds een deontologische code af te kondigen en anderzijds vast te stellen dat er al bij al niet echt zwaar getild wordt aan politieambtenaren die over de schreef gaan.

Enkele belangrijke **strafrechtelijke inbreuken** of laakbare gedragingen gepleegd door politieambtenaren en waarvoor zij wel werden veroordeeld, waren in 2006 de volgende:

Het misbruik maken van politionele en andere databanken voor persoonlijke doeleinden

Voor het eerst stelt het Comité P tot zijn tevredenheid vast dat er correctionele veroordelingen zijn uitgesproken wegens het onrechtmatig raadplegen van politionele en andere databestanden. Meestal gaat het om het raadplegen van bestanden zoals de Algemene nationale gegevensbank (ANG), het Rijksregister (RRN), het register der ingeschreven voertuigen (DIV) of het centraal wapenregister (CWR). De motivatie ligt dan door de band in de louter private sfeer.

Het misbruik maken van zijn hoedanigheid van politieambtenaar

Uit het vonnis van de correctionele rechtbank te Brussel van 8 november 2006 blijkt dat het voor sommige politieambtenaren bijzonder moeilijk is te weerstaan aan de verleiding om, door gebruik en misbruik te maken van de hoedanigheid van politieambtenaar, met alle prerogatieven die daarbij behoren (gebruik van dwang of geweld, gebruik van patrouillewagen met zwaailicht en geluidssignaal, mogelijkheid tot inbeslagname, enz.), een onrechtmatig geldgewin na te streven.

De verkeersinbreuken

Verkeersinbreuken tijdens de uitvoering van de dienst:

Geregeld stelt het Comité P vast dat politievoertuigen in een ongeval betrokken raken doordat politieambtenaren allerlei manoeuvres uitvoeren die enkel achter het stuur van een prioritair voertuig kunnen, zoals het niet verlenen van de voorrang, door het rood licht rijden, enz. De praktijk die erin bestaat enkel het zwaailicht aan te schakelen, is dus gevaarlijk vermits het juridisch niet altijd veel betekenis heeft.

Verkeersinbreuken buiten de dienstuitvoering:

Ook deze inbreuken zijn klassiek, gaande van vluchtmisdrijf over alcoholintoxicatie of dronkenschap tot niet-verzekering.

De valsheid in geschrifte door het opmaken van valse processen-verbaal

Elk jaar kan vastgesteld worden dat er politieambtenaren zijn die volledig het criminele pad opgaan door doelbewust valse processen-verbaal op te stellen.

De zedenmisdrijven

Opvallend waren de veroordelingen voor zedenmisdrijven, al dan niet via internet.

Het gebruik van geweld

Geweld tijdens de ambtsuitoefening:

Een zeer belangrijke categorie van klachten en aangiften en strafrechtelijke onderzoeken die het Comité P bereiken, heeft te maken met slagen en verwondingen door politieambtenaren. Ook het grootste gedeelte van de rechterlijke beslissingen heeft hierop betrekking. Een vorm van geweldsuitoefening kan bestaan in het nodeloos bedreigen van burgers. Een opmerkelijk fenomeen dat nu en dan wordt aangetroffen (ook in de klachtendossiers van het Comité P) zijn de zogenaamde “preventieve” slagen die door politieambtenaren worden uitgedeeld en die als doelstelling hebben een persoon “te kalmeren”, een soort van “shocktherapie” te zijn of iemands weerspanning in de kiem te smoren. Dit kan natuurlijk niet aanvaard worden, ook al zijn er gevallen waarin de hiërarchie deze “methode” in bepaalde gevallen aanvaardbaar schijnt te vinden. De politieambtenaren worden ook geregeld vrijgesproken van het toebrengen van slagen en verwondingen, wat niet hoeft te verwonderen vermits het zeer dikwijls woord tegen woord blijkt te zijn en de medische getuigschriften die worden voorgelegd zeker niet steeds betrouwbaar en/of onvoldoende bewijskrachtig blijken.

Geweld in de private levenssfeer:

Het Comité P kreeg kennis van meerdere rechterlijke beslissingen omtrent partnergeweld gepleegd door politieambtenaren. Zaken van zwaar fysiek geweld en psychisch geweld gepleegd door politiemensen zijn geen rariteit. Bovendien blijkt dat de mannelijke daders-politiemensen vaak misbruik maken van hun functie, hetzij op een actieve, hetzij op een passieve manier. Een actieve manier is dan het slachtoffer bedreigen met de politionele competenties (“laten aanhouden”, “zorgen voor een verkeerscontrole”, “neuzen in de databestanden”, enz.). Passief is dan het slachtoffer aanzetten om geen aangifte te doen van de feiten omdat men anders zijn job zou dreigen te verliezen. Ook hier stellen we nochtans door de band de milde bestraffing vast precies omdat een en ander zich in de private sfeer afspeelt en omdat een effectieve bestraffing (werkstraf, geldboete, gevangenisstraf met uitstel) de professionele toekomst van de politieambtenaar te zeer nadelig zou beïnvloeden.

Geregeld moet het Comité vaststellen dat politieambtenaren betrokken raken in vechtpartijen (meestal tijdens het uitgaan) en daarbij “vergeten” dat ze politieambtenaar zijn en zich beter gereserveerd hadden opgesteld of waren weggewandeld van een conflict, eerder dan het te trachten op te lossen “met de vuisten”. Daar waar het meestal gaat over inspecteurs, laten nochtans ook politieofficieren nu en dan van hun pluimen.

Met betrekking tot de **straftoemeting** moet het Comité P elk jaar opnieuw vaststellen dat de rechter vaak zeer licht oordeelt over misdrijven gepleegd door politieambtenaren. Elk jaar wordt erop gewezen dat men kennelijk onvoldoende het belang van een strenge (maar correcte) bestraffing inziet en dat een politieambtenaar absoluut strenger mag en moet worden beoordeeld dan de “gewone burger”. Hij heeft immers: (1) de voorbeeldfunctie bij uitstek; (2) het quasi-monopolieⁱ van het legaal geweld; (3) bijzonder veel strafvorderlijke macht te beginnen met het opstellen van een proces-verbaal en (4) hij/zij werkt in een organisatie waarbij de voorbeeldfunctie essentieel is (en dus collega’s gemakkelijk “aangestoken worden” wanneer ze zien dat er niet krachtdadig wordt opgetreden tegen misdrijven gepleegd door politiemensen). Het argument dat dikwijls kan gelezen worden, namelijk dat het niet ingaan op de vraag tot opschorting onredelijke gevolgen zou hebben voor de beroepsloopbaan van de politieambtenaar, kan niet gevolgd worden. De praktijk leert immers dat een opschorting tegelijk hetzij een vrijspraak op tuchtrechtelijk vlak betekent, hetzij, in veel gevallen, de lichte tuchtstraf van de waarschuwing oplevert. In een minderheid van gevallen wordt een “zware tuchtstraf” uitgesproken van enkele dagen of maximaal enkele maanden schorsing. In veel gevallen gebeurt er echter niets meer of wordt een en ander beperkt tot een louter

---

ⁱ Er zijn immers nog bepaalde andere overheidsdiensten, zoals bepaalde inspectiediensten, die een zekere dwangbevoegdheid hebben.

functioneringsgesprek. Een effectieve veroordeling (het zij met uitstel) betekent geenszins dat de politieambtenaar wordt ontslagen. Het betekent wél dat men als politieoverheid iets sterker staat bij het opleggen van een gepaste tuchtstraf en men met enige kans op succes een annulatieverzoek bij de Raad van State kan doorstaan.

Er zijn echter ook een aantal gelukkige uitzonderingen waarin de rechter duidelijk aangeeft dat de hoedanigheid van politieambtenaar noopt tot een strengere, meer aangepaste straftoemeting. Het Comité kan alleen maar hopen dat de zittende magistratuur en het openbaar ministerie meer en meer gesensibiliseerd raken voor het belang van een goed doordachte maar toch strenge bestraffing.

Op het vlak van de **proceduregang** zijn de problemen die het Belgische strafrechtelijk systeem kent om binnen een redelijke termijn een delinquent voor zijn misdrijven te berechten, alom gekend. Ook bij politieambtenaren is dit niet anders en is de proceduregang in correctionele zaken al te vaak een lijdensweg. De voorbeelden zijn *legio* waarbij het jaren duurt voor de misdrijfplegende politieambtenaar zich bestraft ziet, te wijten aan een veelheid van factoren zoals het veel te complex en te accusatoir getint vooronderzoek, de ongebreidelde mogelijkheden om rechtsmiddelen aan te wenden (zowel in de fase van het vooronderzoek als in de fase van het onderzoek ter terechtzitting), de afwezigheid van een management van het vooronderzoek en de zittingen ten gronde, enz. Dit probleem stelt zich bovendien het scherpst bij de gerechtelijke onderzoeken geleid door de onderzoeksrechter waar de interventiemogelijkheden van partijen en de procedurehindernissen te nemen door de rechterlijke macht al te veelvuldig zijn.

Geregeld kan worden vastgesteld dat de vertragingen zich in hoofdzaak situeren enerzijds bij de regeling van de rechtspleging (uiteeraard uitsluitend wanneer er een gerechtelijk onderzoek onder leiding van de onderzoeksrechter heeft plaatsgevonden) en anderzijds bij de hoven van beroep waar het openbaar ministerie per zitting maar een beperkt aantal zaken kan vaststellen. Het is hoe dan ook onmiskenbaar zo dat, door het grote tijdsverloop, bepaalde bewijsstukken teloor kunnen gaan die in onderzoeken tegen politieambtenaren essentieel zijn, zoals meldfiches, opgenomen telefoongesprekken bij de politie, radioberichten van de dispatching, enz. Komt daarbij de vaststelling dat getuigen, jaren na de feiten, zich bepaalde zaken niet meer zullen of kunnen herinneren. Vandaar het belang dat het Comité P hecht aan en de nadruk die het legt op het feit om onderzoeken tegen politieambtenaren, niet alleen omwille van de maatschappelijke relevantie maar ook om louter procedurele redenen, met de nodige prioriteit en spoed te behandelen. In de huidige strafprocedurele context kan het openbaar ministerie hier een voortrekkersrol en knipperlichtfunctie vervullen, ook in die zaken die door een onderzoeksrechter behandeld worden. Het openbaar ministerie kan op voormelde problemen wijzen zowel ten aanzien van de onderzoeksrechter, rechter in het onderzoeksgerecht als de bodemrechter.

Los van de lichte strafsanctie is het voor het Comité P dus nog belangrijker dat de sanctie kort na de feiten valt en absoluut aanbevelenswaardig dat strafzaken tegen politieambtenaren in de mate van het mogelijke met absolute prioriteit worden be- en afgehandeld, zowel in het belang van de bevolking die recht heeft op een snelle berechting, als in het belang van betrokkene zelf, die op die manier zeer snel weet waar hij aan toe is, als, niet in het minst, in het belang van het politiekorps, waar het beheersmatig essentieel is dat kort op de bal kan worden gespeeld ten aanzien van delinquente politieambtenaren.

OMGAAN VAN DE POLITIE MET GEZAG EN MACHT: VOORWAARDE TOT HET UITOEFENEN VAN HET MONOPOLIE VAN GEWELD

Het Comité P wijst, zich steunend op vaststellingen naar aanleiding van de uitoefening van zijn globale toezichtfunctie, op het bestaan van tekortkomingen en disfuncties in de dagdagelijkse praktijk van de politie. Deze gaat nogal vaak gepaard met het nemen van dwangmaatregelen en vrijheidsbeperkende maatregelen. Hierbij wordt geregeld misbruik in gezag en in macht vastgesteld. Zoiets doet rechtstreeks afbreuk aan de bescherming van de mensenrechten. Het gaat hierbij niet enkel om een mogelijke schending van iemands recht op vrijheid en veiligheid of een overtreding van het verbod op discriminatie, dit kan ook een schending van iemands fysieke integriteit inhouden. Bepaalde specifieke omstandigheden en niet-tolereerbare

werkwijzen komen terug in de klachten, aangiften en meldingen. Ofschoon veel van die gegevens door het gevoerde onderzoek niet altijd konden en kunnen bevestigd worden, dient de aandacht toch te worden gevestigd op het vermeende bestaan van steeds weerkerende problemen. In die zin wijzen de onderzoeken eveneens op het bestaan van mogelijke gebreken in de kennis en de toepassing van de bestaande fundamentele basiswetten.

Het Comité P stelt zich de vraag of er zich aan de basis geen probleem voordoet, met name bij de rekrutering en selectie in functie van het vastgestelde profiel of bij het leerproces, dat de politieambtenaren in staat moet stellen over de noodzakelijke kennis en vaardigheden te beschikken, opdat ze op een professionele en integere wijze hun functie op het terrein zouden kunnen uitvoeren. Tevens binnen het breed onderzoek naar dwang en geweld wenst het Comité P de instroom van de kandidaat-politiefunctionarissen doorheen de rekrutering en het selectieproces, alsook de kennisverwerving en het aanleren van specifieke vaardigheden, te bekijken.

Eerder werden door het Comité P meerdere bevragingen in de politiescholen georganiseerd waarvan de resultaten over het algemeen en vanuit verschillende opzichten vrij alarmerend waren. Het ging in dit geval niet enkel over de vaststelling van een gebrek aan kennis van de wettelijke basis voor het politieoptreden, maar eveneens over een gebrek aan kennis op het vlak van het informeren, het probleemoplossend denken en het verantwoorden van het eigen (politie)handelen.

In het raam van huidig onderzoek wezen de antwoorden van de aspiranten van het basiskader in het algemeen vrij sterk in de richting van de gebreken en tekortkomingen die evengoed blijken uit andere onderzoeken die het Comité in dat kader voert en die betrekking hebben op de politiepraktijk zelf. In elk geval wijzen de resultaten van de bevragingen op mogelijke tekorten, waardoor er twijfel rijst of de aspiranten op het einde van hun opleiding wel onmiddellijk inzetbaar zijn in de politiepraktijk. De oorzaak voor de vastgestelde gebreken, die naar voor komen in het toezicht, zou in dat geval niet noodzakelijk alleen te wijten zijn aan bepaalde misbruiken of fouten of aan een tekort aan politie-ervaring, maar ook aan structurele tekorten binnen de organisatie.

De opleiding en training van politieambtenaren

In de praktijk zien we dat er een brede marge bestaat omtrent de invulling van de opleiding, in de eerste plaats wat de basisopleiding betreft. Deze opleidingen verschillen niet alleen naargelang van de politieschool en de structuur waarover elke school beschikt, de verschillen hangen vaak ook nauw samen met de eigenheid van iedere lesgever. Op die manier kan niet enkel de coördinatie van de basisopleiding in vraag worden gesteld, ook de samenhang en coherentie van de opleiding roepen vragen op. We merken dat de ene politieschool personele en andere middelen veeleer op een permanente manier inzet en een type basisopleiding, geruggensteund door opgebouwde partnerships met de zones en met mentoren, in een definitieve vorm uitwerkt, terwijl men in een andere politieschool eerder over een structuur van losse medewerkers – gastdocenten – beschikt die elk met hun eigenheid en accenten inhoud geven aan een deelaspect van de opleiding.

Hoewel de directeurs van de politiescholen en hun docenten binnen en tussen politiescholen een aantal keer per jaar samenkomen om een en ander op elkaar af te stemmen, wordt er in elk geval te weinig overlegd over de aanpak en de inhoud van de materie zelf. De inhoud, het lessenpakket en zelfs de handboeken binnen de basisopleiding worden te weinig gezamenlijk opgemaakt of gecoördineerd. In elk geval zijn handboeken niet overkoepelend voor 'de' basisopleiding. Ze worden soms wel, al of niet tegen betaling, uitgewisseld onder een aantal politiescholen. Men is als hoofd van een politieschool voorstander van eigenheid, creativiteit, zelfstandigheid en diversiteit tussen de politiescholen.

Volgende effecten zijn ons inziens niet uitgesloten:

- (1) jonge politieambtenaren, afkomstig uit verschillende politiescholen, met gebrek aan ervaring na hun opleiding zullen of kunnen nooit bepaalde onderlinge verschillen automatisch in vraag stellen, omdat er in de praktijk juist geen eenvormig model van opleiding en training bestaat;

- (2) veeleer zal een jonge politieambtenaar, door zijn gebrek aan kennis en ervaring, de '*job on the floor*' leren van de oudere collega en gebeurt dan de veronderstelde kruisbestuiving wellicht eerder van oud naar jong dan onder de jonge politieambtenaren zelf;
- (3) veel van de aangeleerde technieken en vaardigheden worden door opleiding en training geïnternaliseerd en kunnen achteraf nog moeilijk via kruisbestuiving worden gecorrigeerd.

Dit betekent in elk geval dat zich bij de basisopleiding van de politieambtenaar, door haar gebrek aan coherentie en eenvormigheid, eveneens problemen van structurele aard kunnen voordoen, die vervolgens een rechtstreekse invloed kunnen hebben op het blijvend bestaan van disfuncties en tekortkomingen in de politiepraktijk.

Integriteit en deontologie

De deontologische code vormt de basis voor de leerstof die het begrip integriteit in de brede zin behandelt binnen de basisopleiding van de politieambtenaar. Ofschoon de lesinhoud zich zo veel mogelijk op praktische gevallenstudies baseert, is de mate waarin iemand al of niet beantwoordt aan het gewenste profiel, na afloop van deze module, quasi onmogelijk te bepalen bij wijze van examen. Het 'leren over' beperkt zich meestal tot de module zelf, die in principe 10 lessen omvat. Hierbij komt meestal, via de gevallenstudie, het gewenste profiel inzake integriteit en deontologische code aan bod. Echter wordt vastgesteld dat de rest van dit leren rond integriteit en ook de verbinding van dit item binnen het globale lessenpakket onvoldoende aangetoond wordt. In bepaalde politiescholen wordt het principe gehanteerd dat elke lesgever automatisch verwijzingen aanbrengt tijdens zijn of haar lessen.

Aangezien ook hier het verschil tussen permanente lesgevers en gastdocenten een grote rol speelt, naar inhoudelijke opvolging, blijken de onderlinge verschillen tussen de bevraagde politiescholen opnieuw groot. Enerzijds zien we het systeem waarbij men, naast de lessen deontologie, rekent op de individuele lesgever of gastdocent om die verwijzingen en verbindingen vanuit het begrip integriteit te maken. Anderzijds behoort dit specifieke aspect van integriteit tot de doelstelling van elk lesdomein zelf en wordt dit telkens getoetst als deelaspect, tijdens een aantal praktijkoefeningen. Bovendien vindt in dit geval ook specifiek overleg plaats met de mentoren tijdens de voorziene stages, een samenwerking die op zich al veel minder nadrukkelijk aanwezig is in een aantal andere politiescholen. Uit de eerder aangehaalde evaluatie bleek eveneens dat niet enkel het mentorschap tijdens stages een probleem vormt als gevolg van laattijdige plannings, stages tijdens verlofperiodes, maar dat er omgekeerd ook te weinig feedback wordt gegeven en te weinig aandacht wordt besteed aan opvolging, onder andere op het vlak van het gedrag van de aspiranten.

Uit een aantal gesprekken met directeurs van politiescholen kwam naar voor dat, ofschoon er soms wel vermoedens bestaan omtrent bepaalde gedragingen en het niet voldoen aan de verwachtingen van een aspirant inzake integriteit in de loop van de opleiding, er geen wettelijke mogelijkheden voorhanden zijn om effectief tussen te komen, behalve wanneer de feiten voldoende zwaarwichtig zijn zodat een onderzoek wordt opgestart, hetzij via melding bij de gerechtelijke overheden, hetzij volgens wat voorzien is binnen de tuchtwet.

Mensenrechten – de attitude van de politieambtenaar – de filosofie van community policing

Een specifiek lessenpakket 'gemeenschapsgerichte politie', net als 'mensenrechten' of 'gewenste attitude' van de politieambtenaar, bestaat voornamelijkⁱ niet binnen de basisopleiding van de politieambtenaar van het basiskader. Het eerste aspect wordt soms wel als een aparte materie – bijvoorbeeld de gemeenschapsgerichte politie – gedoceerd in de politiescholen, maar kadert dan alleen binnen de functionele opleiding van politieambtenaren die de functie van wijkwerker (willen) beoefenen. Deze materie wordt als dusdanig niet globaal aangeboden aan de politieambtenaar tijdens zijn basisopleiding, noch vormt deze basisfilosofie voor het optreden van de politie de rode draad doorheen deze opleiding. Daar waar men in de politiepraktijk de filosofie van een gemeenschapsgerichte politiezorg eerder associeert met de

---

ⁱ Het vernieuwde programma van de basisopleiding voorziet vanaf 2007 een module van 18 uur.

functionaliteit 'wijkwerking', zien we deze trend dus bevestigd in het kader van de opleiding van nieuwe politiemensen.

De aandacht voor de gewenste attitude van de toekomstige politieambtenaar, d.w.z. bij tussenkomsten in interactie met de burger én vanuit de geest van de bescherming van de mensenrechten en van een gemeenschapsgerichte politiezorg, vormt binnen het bestaande modulair systeem van de basisopleiding geen specifiek item, noch een module op zich. Ofschoon de attitude van de politieambtenaar het vaakst terugkerend onderwerp is binnen de klachten, aangiften en het toezicht op de politie en haar werking in het algemeen, wordt er niet specifiek gewerkt rond de 'verwachte attitude' tijdens de opleiding zelf. Veelal wordt wat dit item betreft, verwezen naar het lessenpakket 'deontologie', hetwelk formeel uitgeschreven verwachtingen betreffende de uitvoering van het ambt alsook het voldoen aan de beroepsplichten inhoudt.

De toepassing van wettelijke en reglementaire procedures en de toepassing van dwang en geweld

Momenteel is men binnen de opleiding gestart met de uitvoering van de nieuwe regeling GPI 48 betreffende de opleiding en training in geweldbeheersing. Dit betekent dat de nieuwe basisopleiding zich – pas sinds kort – op deze nieuwe wettelijke regeling dient te enten en dat ook specifieke modules volop in de fase van organisatie zitten, o.m. in de vorm van 'train the trainers' en de voortgezette opleiding. Vanuit deze richtlijn is er automatisch meer aandacht voor de opvolging van het niveau dat men behaalt bij het schieten met het vuurwapen, het aantal uren training, het melden van problematische situaties, enz. Dit specifieke onderdeel van de opleiding in functie van de GPI 48, is de speerpunt van een ander specifiek toezichtsonderzoek van het Comité.

Meermaals wees het Comité P op het feit dat de politiewerking zo veel als mogelijk een eenduidig en coherent geheel moet vormen. Dit betekent een proces dat start bij de rekrutering en selectie, verder wordt doorgedreven tijdens de opleiding en training en het effectief functioneren omvat met alles wat daarbij hoort aan voortgezette opleiding, evaluatie en bijsturing, maar ook het toezicht en de controle op het functioneren inhoudt. Indien er zich fouten of disfuncties voordoen, dient er bijgestuurd en desgevallend gesanctioneerd. De politieorganisatie staat zelf borg voor het bewaken van een professionele en integere werking door kwaliteitsnormen in te stellen die de politiepraktijk inhoudelijk bewaken. Dit wil zeggen dat de politieorganisatie op een permanente manier zelf de kwaliteit van het politieoptreden dient op te volgen en te evalueren. Dit dient te gebeuren door alle aspecten van het politiewerk permanent te toetsen aan de verschillende uitgangspunten ervan – in de eerste plaats zijn dit de mensenrechten – en de resultaten van die toetsing daarna in te passen in het globale leerproces.

OPVOLGING VAN DE VERANTWOORDE, TRANSPARANTE EN DEMOCRATISCHE IMPLEMENTATIE VAN DE WETTEN VAN 5 AUGUSTUS 1992 EN 7 DECEMBER 1998 ALSOOK VAN ANDERE BIJZONDERE WETTEN BETREFFENDE DE POLITIONELE OPDRACHTEN EN BEVOEGDHEDEN

VERANTWOORDE, TRANSPARANTE EN DEMOCRATISCHE IMPLEMENTATIE VAN DE WETTEN VAN 5 AUGUSTUS 1992 EN VAN 7 DECEMBER 1998 (OKTOBER 2006 – AUGUSTUS 2007)

Sinds 1 maart 2007 staat een nieuwe commissaris-generaal aan het hoofd van de federale politie. Voortaan wordt de commissaris-generaal bijgestaan door een directeur-generaal bestuurlijke politie, een directeur-generaal gerechtelijke politie en een directeur-generaal ondersteuning en beheer. De bestuurlijke directeurs-coördinatoren (DirCo) zijn onder rechtstreeks gezag geplaatst van de commissaris-generaal, teneinde zowel de rol van de commissaris-generaal als die van de DirCo's te verbeteren.

In de meeste politiezones werd het mandaat van de korpschef voor vijf jaar verlengd. De overheden lijken derhalve over het geheel genomen tevreden over het management en het leiderschap van de zonechefs. Wel is naar het oordeel van het Comité een systeem noodzakelijk waarbij de minister van Binnenlandse Zaken in de meest extreme gevallen hetzij eenzijdig tot het afzetten van een lokale korpschef zou kunnen overgaan, hetzij de verlenging van een mandaat zou kunnen herroepen.

Daarnaast bepaalt het zogenaamde “Joe Van Holsbeeck-besluit”ⁱ dat de politieambtenaren ten minste vijf jaar in dezelfde politiezone moeten blijven om beter vertrouwd te raken met de wijken en hun inwoners. Deze inspanningen lijken een goede zaak voor de politieorganisatie in haar geheel. Met voornoemd besluit wil men ook zo veel mogelijk de personeelstekorten binnen de politiezones tegengaan.

Opmerkelijk is de globale verhoging van de getalsterkte van de politie sinds 2003. Verschillende zones in het Brusselse gewest kampen evenwel met een tekort aan politieambtenaren, en meer bepaald tweetalige politieambtenaren. Goed nieuws is de vervrouwelijking van het beroep van politieambtenaar en, wat de technische en wetenschappelijke politie betreft, de aanwerving van 48 burgers om te werken als experts bekleed met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie in de laboratoria van de federale politie. Bovendien werd er een rekruteringscampagne gelanceerd specifiek voor blinden en slechtzienenden om er 6 aan te werven als officier van gerechtelijke politie en hen in te schakelen in de tapkamer van de federale politie.

Inzake partnerschappen zijn twee recent vastgelegde akkoorden noemenswaardig: het protocolakkoord gesloten tussen de FOD Financiën en de FOD Justitie, waarbij de politie individuele fiscale dossiers kan raadplegen, terwijl de diensten van de FOD Financiën toegang hebben tot de databanken van Justitie, en de door de omzendbrief PLP 41ⁱⁱ versterkte samenwerking tussen politie en scholen, waarbij de scholen een aanspreekpunt worden voor de politie. Deze omzendbrief is slechts een schakel in het hele *community policing* gebeuren en het is aan de schooldirecteurs om de mogelijkheden ervan weldoordacht te benutten. Het Comité P waarschuwt immers tegen het afglijden naar de schemerzone waarin jongeren die op school afhaken, met delinquenten worden gelijkgesteld. De politie zal nooit de hoofdoorzaken van schoolmoeheid uit de weg kunnen ruimen. Dat is trouwens haar taak niet.

ⁱ Koninklijk besluit van 2 maart 2007 tot wijziging van verschillende teksten betreffende de rechtspositie van het personeel van de politiediensten (B.S. 6 maart 2007).

ⁱⁱ Ministeriële omzendbrief PLP 41 van 7 juli 2006 tot versterking en/of bijsturing van het lokaal veiligheidsbeleid en de specifieke aanpak van de jeugdcriminaliteit, met in het bijzonder een aanspreekpunt voor de scholen (B.S. 24 juli 2006).

Met betrekking tot de middelen vestigt het Rekenhof nogmaals de aandacht op de geldstromen die op gang worden gebracht om de meerkost van het nieuwe eenheidsstatuut van de politieambtenaren te ondervangen. De voorziene dotaties hebben hun weerslag op de sociale zekerheid van werknemers maar komen nergens voor in de begroting van de regering, zodat de totale kostprijs van de politiehervorming wordt onderschat. Bovendien leidt de invoering van het eenheidsstatuut volgens het Rekenhof nog steeds tot een laakbare administratieve warboel. Ook het Verkeersveiligheidsfonds, dat jaar na jaar aangroeit, veroorzaakt problematische geldstromen en meer en meer aberrante uitgaven. Volgens het Comité is het hoog tijd dat men ofwel het fonds op een lager bedrag plafonneert, ofwel gewoon overhevelt naar de globale politiedotatie die de federale overheid aan de politiezones verleent.

Community policing raakt stilaan ingeworteld – al kan het zonder twijfel beter –, zowel in de perceptie van de burger als op het niveau van de politieorganisatie. Hierbij dient wel opgemerkt dat sommige basisfunctionaliteiten van de lokale component beter ontwikkeld zijn dan andere. De functionaliteit “wijkwerking” bijvoorbeeld wordt niet altijd goed gepercipieerd noch voldoende naar waarde geschat (cf. *infra*).

Inzake procedures kadert de recent ingevoerde mogelijkheid om klacht in te dienen via de website van verschillende politiezones in het *e-gouvernement*-project. Men wil op dergelijke wijze het contact tussen de politie en de burger bevorderen. De federale wegpolitie zal binnenkort in een gerechtelijke context ook gebruik maken van nieuwe technologieën (o.a. automatische opmaking van processen-verbaal). Bijgevolg zullen operationele middelen vrijkomen en meer voertuigen kunnen worden gecontroleerd. Deze middelen zullen ook de snelheid van de procedures bevorderen.

Met betrekking tot de resultaten blijkt uit de Veiligheidsmonitor 2006 dat de bevolking eerder tevreden is over het politiewerk. Gezien het onveiligheidsgevoel en de roep om meer blauw op straat wordt de wens geuit om de absenteïsmegraad bij de politie terug te dringen. Daartoe werden allerlei maatregelen met succes doorgevoerd: de absenteïsmegraad bedroeg op 1 januari 2007 7 % tegenover 8 % in het verleden.

Tot slot blijven sommige negatieve punten van de politiehervorming zichtbaar: financiering, opstapeling van partnerschappen en rolverwarring omdat politietaken meer en meer toevertrouwd worden aan openbare of privé-instellingen, wat het toezicht op de naleving van de democratische rechten bijzonder bemoeilijkt.

ONTHAAL

Naar aanleiding van zijn analyse van de functionaliteiten onthaal en interventie, stelt het Comité P dat deze meer moeten worden ingeschreven in het ASTRID-CIC-systeem, dat de processen door de korpsleidingen onvoldoende geformaliseerd zijn en dat er te weinig aandacht wordt gehecht aan het (on)tevredenheidsgevoel van de klanten en van de personeelsleden die instaan voor deze twee functionaliteiten.

Inzake de functionaliteit onthaal bestaat de kans jammer genoeg nog dat een klant zich op het onthaal aanbiedt en er geconfronteerd wordt met politieambtenaren die enkel werken volgens het principe van de “volgende klant”: de politieambtenaar is dan niet erg beleefd, niet behulpzaam, zelfs niet vriendelijk en weinig empathisch. Wanneer de burger geen gehoor vindt, kan een banale situatie dan snel uit de hand lopen.

Idealiter zou in elke zone een gespecialiseerde medewerker beschikbaar moeten zijn indien de situatie dat vereist. In de grote zones rijzen er ook minder problemen met wachttijden want zij beschikken over een team van onthaalbeambten dat over het algemeen wordt gesuperviseerd door een coördinator die tot het middenkader behoort.

Geografische toegankelijkheid kan nog verbeterd worden. Het Comité P betreurt bovendien dat bepaalde politiezones niet beschikken over mobiele commissariaten, voertuigen die in alle wijken rondrijden en zo bevoorrechte contacten met de burgers tot stand kunnen brengen.

Positieve punten zijn het virtueel onthaalⁱ, initiatieven om de onthaallokalen wat gezelliger te maken, het opmaken van competentieprofielen voor personen die zich willen inzetten voor deze functionaliteit, interne opleiding, ondersteuning in verscheidene zones door een operationeel beheer vervat in een ASTRID-CIC-procedure en een over het geheel genomen erg lage absentiegraad van de personeelsleden aan het onthaal.

INTERVENTIE

Inzake de functionaliteit interventie is het risico dat er geen interventieploeg voorzien is onbestaande omdat de minimale wettelijke norm die de aanwezigheid van interventieploegen 24 uur per dag voorschrijft, overal wordt nageleefd. Wel kan er gestreefd worden naar een meer gelijkwaardige dienstverlening. De functionaliteit interventie wordt overigens nog te vaak geassocieerd met de criteria 'spoedeisend karakter van de interventie' en 'snelheid van de interventie'. Er zou aan de oproepen van burgers een passender antwoord kunnen worden geboden. Dit vereist meer uitgewerkte, strategische keuzes.

Volgende aspecten van de functionaliteit interventie verdienen ook meer aandacht: de rechtstreekse omkadering van de interventieploegen op het terrein door een middenkaderlid en de procedure van overdracht/overname op het niveau van de teamverantwoordelijken. In dit verband stelt het Comité vast dat de korpsleiding van kleinere zones, wanneer zij na de gewone openingsuren operationeel afhankelijk zijn van een CIC, rekent op de onvoorwaardelijke steun van dit CIC dat belast is met de procedure. De patrouilleploegen zijn dan "ingelogd" op dat CIC. In de grote korpsen, waar de werktijden van het personeel gedeeltelijk samenvallen, wordt de procedure van overdracht/overname verzekerd door een briefing/debriefing tussen de verantwoordelijken van de elkaar opvolgende ploegen.

Men kan inzake interventie de volgende positieve punten aanhalen: de opmerkelijke verbetering in de codering van de gegevens die voortvloeien uit de daden die de patrouilleurs stellen, het beleid van wederzijdse steunverlening op operationeel en niet-operationeel vlak in de zones, de wil om een gelijkwaardige en performante dienstverlening te waarborgen aan de burgers, het toenemend formaliseren van protocolakkoorden, de opname van de gegevens van deze protocolakkoorden in zonale veiligheidsplannen, alsook de samenwerking die in diverse domeinen tot stand gekomen is tussen de zones en de bestuurlijke directeurs-coördinatoren.

WIJKWERKING

De wijkwerking maakt integraal deel uit van de *community policing* en blijft het voornaamste middel om contact te leggen met de burgers en bijgevolg om een vertrouwensrelatie met hen op te bouwen.

Niettegenstaande iedereen overtuigd is van het belang van een performante wijkwerking, gefocust op de bevolking, duiden de diverse vaststellingen die werden gedaan tijdens de onderzoeken van het Comité P en die min of meer te maken hebben met de functionaliteit wijkwerking, net als het derde evaluatieverslag van de Commissie ter begeleiding van de politiehervorming op lokaal niveau, op moeilijkheden inzake de doeltreffende implementatie van die functionaliteit.

Ook uit de analyse die de Commissie-De Ruyver heeft gemaakt, blijkt o.a. dat betreffende de organisatorische invulling van de functionaliteit wijkwerking, de minimale norm van één wijkagent per 4 000 inwoners wordt gehaald. De functie van wijkagent wordt evenwel onvoldoende gevaloriseerd. Daarenboven wordt de filosofie van de gemeenschapsgerichte politiezorg nog onvoldoende beleefd, wat tot gevolg heeft dat de opleiding wijkwerking niet is afgestemd op de wensen en verwachtingen van de lokale politiekorpsen.

De Commissie-De Ruyver formuleerde tevens aanbevelingen met betrekking tot de functionaliteit wijkwerking. Op het vlak van medewerkers zijn de volgende aanbevelingen noemenswaardig. Het beeld van de politieambtenaar als "*crimefighter*" moet absoluut worden

---

ⁱ Sinds begin 2007 kan de klant voor sommige inbreuken en onder bepaalde omstandigheden zelfs per e-mail klacht indienen.

bijgesteld en de nadruk moet worden gelegd op de dualiteit tussen het politieambt in het algemeen en de wijkfunctionaliteit in het bijzonder. Het is belangrijk dat zij die de wijkfunctionaliteit invullen de sociologische diversiteit van de samenleving weerspiegelen. Een aangepaste aansturing en coaching van de wijkagent zijn onontbeerlijk, net als een passend functie- en competentieprofiel. De wijkagent moet ook worden geresponsabiliseerd door hem verantwoordelijk te maken voor de uitwerking van een aangepast werkplan. Dit leidt tot grotere tevredenheid. Tot slot moet er nadruk worden gelegd op de noodzaak om verantwoording af te leggen.

Overigens verdient volgens de Commissie-De Ruyver de term “gemeenschapsgerichte politiezorg” de voorkeur op de term “*community policing*”.

Het Comité stelt zelf moeilijkheden vast inzake de doeltreffende implementatie van de functionaliteit wijkwerking en vestigt de aandacht op mogelijke verbeterpunten.

Het is vooral van belang dat de politiezones beschikken over een wijkdienst die bestaat uit gemotiveerde personeelsleden die doordrongen zijn van de filosofie van *community policing* en die de functionele opleiding “wijkpolitie” hebben gevolgd. Deze personeelsleden zouden zich nagenoeg uitsluitend moeten kunnen wijden aan de dienstverlening van hun inwoners: zij zijn de ogen en oren van de politie. Idealiter kent de wijkagent zijn bevolking perfect. Vandaar de noodzaak voor de korpsleiding om de wijkinspecteurs goed te verdelen over het grondgebied van de zone en om hun taken af te bakenen.

Essentieel is dat de wijkinspecteur door iedereen (bevolking, lokale intervenanten, scholen, enz. maar ook door het personeel van de zone) en te allen tijde wordt gezien als de bevoorrechte gesprekspartner.

Het Comité hoopt daarenboven dat de functie voor jongeren aantrekkelijker zal worden door bijvoorbeeld een aanpassing van het uurrooster.

Tot slot is het Comité P zich bewust van het belang van de functionaliteit “wijkwerking” en heeft dus van dat onderzoek een prioriteit gemaakt in het kader van zijn observatoriumfunctie.

INFORMATIEBEHEER

Inzake informatiebeheer werden de vaststellingen en aanbevelingen uit het activiteitenverslag 2003 van het Comité P vertaald in de vooropgestelde doelstellingen van het Nationaal Veiligheidsplan 2004-2007.

Problematisch is de bijkomende druk die op de budgetten gelegd wordt. Heel wat capaciteit gaat verloren in het blijven aanpassen van de bestaande systemen en dit onder druk van de steeds en snel veranderende wetgeving in deze materie. Voor 2007 kondigde zich eenzelfde scenario aan met de inwerkingtreding van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, waarbij een verplicht advies van de lokale politie en het opzetten van een lokaal register terzake als prioriteit komt bovenop het reeds zwaar belast werkschema. Bijgevolg wijkt de overheid af van haar eigen vooraf goedgekeurde prioriteiten zoals gesteld in het nationaal veiligheidsplan.

De uitbouw van een specifiek communicatieplan is in 2006 op kruissnelheid gekomen. De federale politie heeft een communicatieplan uitgewerkt rond de volgende punten: (1) intranet – operationele politionele informatie; (2) Infokrant ANG; (3) vergaderingen met partners; (4) helpdesk.

De kennis van het computersysteem en de voedingscyclus evolueert in het algemeen tot een goed niveau. De vorming inzake informatiebeheer wordt gestructureerd en als prioriteit beschouwd. Wel stelt het Comité zich enkele vragen met betrekking tot de mogelijke opvang van alle leden van de lokale politie als men daar het programma PolOffice Verkeer gaat implementeren, de garantie van de uniformiteit van de gegeven materie, alsook het vinden van lesgevers en adequate infrastructuur. Een bijkomend probleem is dat alle inspecteurs in de basisopleiding nog aangeleerd wordt om met ISLP te werken, omdat het zogenaamde PolOffice (*infra*) op zich laat wachten. Indien deze personen via mobiliteit bij de federale politie terechtkomen, zullen ze een nieuwe opleiding moeten volgen omdat daar het programma FEEDIS gebruikt wordt.

De aanvulling van het vademecum voor de vatting van gegevens, dat op het intranet beschikbaar is, en de uitwerking van het actieplan “kwaliteitscontrole”, dat in juni 2004 door de

federale politie gelanceerd werd, beogen de verbetering van de inhoud van de ANG. Wel betekent kwaliteit in de gegevensstroom voor de federale politie vooral de kwantiteit van voeding en volledigheid, zonder specifiek over de "waarde" van de inhoud te oordelen.

Naar aanleiding van de uitbreiding van de structuur van de centrale gegevensbank in 2004 nam de stroom aan informatie in 2005 en 2006 zeer sterk toe (hoofdzakelijk zachte informatie en onderzoeksgegevens), zodat nu veel meer "hits" mogelijk zijn met onderzoeksgegevens van over heel het land, wat de coördinatie zeker ten goede komt.

Voor de ventilering (verwijdering) van gegevens betreft het Comité P dat er nog steeds geen duidelijke reglementaire bepalingen bestaan (deze zitten wel vervat in een ontwerp van koninklijk besluit ter uitvoering van de wet op het politieambt).

Positief is dat er nu minder aparte databanken zijn en alles in één databank beschikbaar is. Dit verhoogt de coördinatie, maar ook de mogelijkheid tot correctie van gegevens (uniform beheer, toepassen ventilatieregels, klachten privacy).

Er werd daarenboven een project opgestart om de verspreiding van papieren kopijen van documenten zoals processen-verbaal te vervangen door elektronische versies, maar dit project bevindt zich nog in de conceptuele fase. Wat de gerechtelijke seiningen betreft (rechtstreeks afkomstig van de gerechtelijke overheden), zou volgens de federale politie de huidige achterstand weggewerkt zijn en werd ook een nieuwe procedure uitgewerkt voor seiningen inzake het opzoeken woonplaatsen en ontzetting uit het recht tot sturen, die nu onmiddellijk door de politie gebeuren. Ook expertgegevens zouden in het centrale systeem kunnen worden geïntegreerd.

Het FEEDIS-systeem moet voor de federale politie de volgende werkprocessen integreren: het opstellen van documenten van gerechtelijke aard, het beheer van onderzoeken en informatie, het opstellen van documenten betreffende verkeer en het beheer van briefwisseling.

Het ISLP-programma van de lokale politie waarin de redactie en het beheer van een aantal werkprocessen gebeurt, wordt verder aangepast. Deze veranderingen zijn hoofdzakelijk gericht op verkeer (herziening van de tabellen, onmiddellijke inning, rijden onder invloed, verwerking van gegevens van vaste camera's). Daarnaast is ook de module openbare orde (ARGOS) herschreven.

Het unieke informaticaplatform, waarbij het ISLP-systeem van de lokale politie en het FEEDIS-systeem van de federale politie naar elkaar toegroeien en uiteindelijk samenvloeien (het zogenaamde PolOffice), laat op zich wachten. De migratie naar PolOffice wordt gerealiseerd via verschillende projecten en neemt nogal wat tijd in beslag.

Wat verkeer betreft, is het programma PolOffice Verkeer sinds maart 2006 beschikbaar in de eenheden van de federale politie. Hier moeten wel nog enkele zaken aan verbeterd worden vooraleer dit naar de zones kan gebracht worden (huidige schatting in de loop van 2007). Intussen heeft men wel wijzigingen aangebracht in ISLP om de nieuwe verkeerswetgeving te implementeren.

Voor de gerechtelijke toepassingen zal de eerste realisatie deze van PolOffice onderzoek zijn. Hierdoor zal een deel van ISLP en FEEDIS komen te vervallen. Vanaf dan zullen de RIR-(aanmelding zachte informatie) en DOS-formulieren (aanmelding onderzoeken) aangemaakt worden in eenzelfde module voor de lokale en de federale politie.

Wat de administratieve politie betreft, is de realisatie tot nu toe het programma ARGOS (eigenlijk een deel van ISLP) dat aangepast wordt om onder het platform PolOffice te draaien. De definitieve realisatie is gepland in de loop van 2007.

In 2005 werd de belangrijkste databank (ANG) in de gebruikersinterface (Portal) geïntegreerd. Deze realisatie wordt door het grootste aantal terreinmensen gemaakt. Het verdient dus zeker aanbeveling om op de ingeslagen weg voort te gaan. Ook het gebruik gaat in stijgende lijn, wat de mogelijke coördinatie tussen onderzoeken en de efficiëntie van een informatie-gestuurde politie alleen maar ten goede komt. Een zeer goede evolutie is dat men sinds begin 2006 in dezelfde portalomgeving rechtstreeks de Interpoldatabank kan bevragen. Dit werd beperkt tot de AIK's en de centrale diensten en de opvraging verloopt volgens een *hit/no hit*-systeem.

De link gelegd tussen de software van de Astrid-dispatching en ISLP, waardoor gegevens kunnen worden gerecupereerd bij het opstellen van een proces-verbaal naar aanleiding van een interventie, blijft een éénrichtingsverkeer van de dispatching naar ISLP. Het zou nochtans van belang kunnen zijn dat men op het communicatie- en informatiecentrum (CIC) kan zien wat het gegeven gevolg is aan een interventie.

Inzake informatiebeheer kan men dus allerlei ontwikkelingen aanhalen. Het Comité P is er overigens van overtuigd dat we in België, tegenover onze buurlanden, een sterke vooruitgang hebben geboekt.

EEN BIJZONDER GEVAL VAN INFORMATIEGARING EN ORDEHANDHAVING

Er werd nagegaan in hoeverre 'onrust' in bepaalde delen van de migrantengemeenschap wordt gedetecteerd en doorgegeven en/of informatie daaromtrent bijdraagt tot de-escalatie en preventie van conflicten tussen de politie en de allochtone gemeenschap.

Uit deze analyse blijkt dat men meer aandacht zou kunnen schenken aan het proactief werken door het detecteren van onrust en onbehagen en vervolgens escalatie trachten te voorkomen, o.m. bij contacten tussen de interventiepolitie en de lokale allochtone gemeenschap.

Opvallend is de beperkte sturende werking vanuit de bestuurlijke overheid, ook wat het maatschappelijk perspectief betreft waarin de informatie-inwinning dient te staan. Het Comité betreurt de afwezigheid van duidelijk geformuleerde doelstellingen en behoeften.

Daarnaast is het van belang op te merken dat alle DirCo's vragende partij zijn voor meer strategische misdrijfanalyse op hun niveau. Er wordt zelfs gepleit voor een duidelijker statuut van, en instructies voor, de bestuurlijke informatie-inwinning, met inbegrip van de opslag en het gebruik van de gegevens in bv. de ANG, alsook voor een bestuurlijk arrondissementeel overleg vergelijkbaar met het 'ARRO'.

VOEDING EN OPVOLGING VAN HET CENTRAAL WAPENREGISTER DOOR DE POLITIEDIENSTEN

De onbetrouwbaarheid van het centraal wapenregister (CWR) blijkt nog steeds een jammerlijk feit.

Voor de lokale politiezones kan men globaal stellen dat het signaal dat het Comité P in 2004 heeft gegeven slechts weinig politieverantwoordelijken heeft aangezet tot bijkomende en noodzakelijke investeringen om de registratie van het legale vuurwapenbezit in het CWR om te buigen tot een betrouwbaar gegeven. Het is schrijnend dat door het wanbeheer in het verleden en een gebrek aan investeringen in de huidige regularisatie van het CWR de politiediensten onbedoeld bijdragen tot de aanwas van het illegale wapenbezit.

De federale politie – hier de beheerders van het CWR – is er op korte tijd in geslaagd de belangrijkste knelpunten en fouten in de huidige database te detecteren en gestructureerd ter kennis te brengen van de lokale politiekorpsen. Zij dienen erover te waken dat deze dienstverlening naar de lokale politie bestendig blijft en moeten ernaar streven, zeker in het kader van de nieuwe wapenwet, dat de procedures tot voeding van het CWR en de te gebruiken tools hiertoe zo gebruiksvriendelijk mogelijk zijn.

HET BEGELEIDEN EN BEHEREN VAN VOETBALWEDSTRIJDEN

Naar aanleiding van een onderzoek over de omstandigheden waarin het begeleiden en beheren van voetbalwedstrijden wordt verzekerd, werden o.a. de volgende vaststellingen en aanbevelingen geformuleerd.

Het Comité blijft ervan overtuigd dat het investeren in het (laten) maken van beeldmateriaal, gekoppeld aan een professionele exploitatie ervan, niet alleen een zeer voornamelijk activiteit vormt in de strijd tegen het hooliganisme, maar tevens één van de kritieke succesfactoren is om tot een weloverwogen en structurele personeelsafbouw te komen.

Rekening houdend met de taakstelling van de kwalitatieve steun, lijkt het het Comité een evidentie dat de politieambtenaren die voor dergelijk werk worden ingezet, te allen tijde

herkenbaar zijn zodat ze hun rol en verantwoordelijkheid als politieambtenaar steeds naar behoren kunnen vervullen.

Belangrijk is ook het blijvend sensibiliseren van de leidinggevendenden voor deze problematiek en het optimaliseren van hun toezichtfunctie naar aanleiding van collectieve tussenkomsten. Tijdens elke briefing kunnen concrete richtlijnen worden gegeven met betrekking tot de aanwending van dwang en geweld. Indien er dwang of geweld aangewend dient te worden, is het onontbeerlijk om dit zeer grondig weer te geven in een proces-verbaal.

Op het vlak van informatie zou het ook zinvol zijn dat de korpsleiding voorziet in een standaarddocument inhoudende een korte chronologische beschrijving van de verschillende stappen die gevolgd moeten worden naar aanleiding van een bestuurlijke aanhouding, waar nodig en relevant aangevuld met de diverse (nieuwe) wettelijke bepalingen. Dit document zou dan in het kader van internationale wedstrijden kunnen worden vertaald in de taal van de bezoekende supporters.

Daarnaast moet er dringend werk worden gemaakt van een regelgevend kader met betrekking tot de inzet van honden naar aanleiding van het begeleiden en beheren van manifestaties in het algemeen en in het bijzonder met betrekking tot de voetbalwedstrijden.

Inzake racismebestrijding op en rond de voetbalvelden werd de omzendbrief OOP 40, houdende richtlijnen aangaande kwetsende, racistische en discriminerende uitlatingen en spreekwoorden naar aanleiding van voetbalwedstrijden verspreid.

Tot slot wenst het Comité P nogmaals het belang te onderstrepen van de geïntegreerde aanpak van de voetbalgerelateerde criminaliteit. Er werden heel wat inspanningen geleverd op alle niveaus. De praktijk leert ons echter dat er zich in hoofdte van een beperkt aantal leidinggevendenden nog een mentaliteitswijziging opdringt evenals een verdere professionalisering, zodat ook zij een nog betere invulling kunnen geven aan de geïntegreerde gedachte.

ASTRID EN DISPATCHINGS

Tijdens het onderzoek in 2005 werd duidelijk dat de implementatie van het Astridproject binnen de geïntegreerde politie alsmaar vlotter begint te verlopen en in 2006 bleek dit niet anders. De NV ASTRID is overgegaan van de "installatiefase" naar de "servicefase" en werkt momenteel een SLA-project uit. De gebruikers vragen immers meer ondersteuning, een beter onderhoud of hebben klachten in die richting. De vele actoren zijn zich stilaan bewust van de meerwaarde van de werking van dit vooruitstrevend communicatiesysteem. De opportuniteit en de voordelen van het dure Astridproject, zowel wat de radiomiddelen (veiligheid, betrouwbaarheid, gespreksgroepen) als wat *computer aided dispatching* (CAD) en de CIC's (ondersteuning, coördinatie, opvolging, beleidsinstrument) betreft, zijn ontegensprekelijk een grote meerwaarde voor het hervormde politielandschap.

De grote tendensen en verwezenlijkingen in 2006 waren de volgende: (1) de voortzetting van de voleindiging van de operationalisering van de CIC's (alle CIC's zijn onder een of andere vorm operationeel); (2) de publicatie van de omzendbrieven GPI 49 (dienstenplan CIC) en GPI 50 (radiocommunicatiestandaard); (3) de realisatie van een visieovereenkomst tussen civiele veiligheid, politie en dringende medische hulpverlening voor het model van de toekomstige 112-centra; (4) de realisatie van een supra-dispatchingconcept en van het CAD-programmatiemodel voor buitengewone gebeurtenissen en (5) kortetermijnlinks tussen Nederland en België.

De belangrijkste projectverwezenlijkingen in 2007 zijn de volgende: (1) de opstart van het eerste geïntegreerde 112/100/101-centrum; (2) de uitvoering van de inplaatsstelling van bijkomende werkstations voor de CIC's; (3) de coördinatie van de herprogrammatie van alle radio's van de geïntegreerde politie voorzien door DST en (4) bijkomende wetgevende stappen in het raam van de lokalisatie van de noodoproepen via gsm.

Het Astridsysteem leidt momenteel reeds duidelijk, in vergelijking met de vorige jaren, tot een efficiëntere politiewerking maar is nog ver verwijderd van de maximale benutting van het systeem. De verbeterpunten zijn gekend. Ze situeren zich op verschillende vlakken en hebben onder meer betrekking op: (1) de personeelsbezetting; (2) technisch-operationele problemen;

(3) de radiodekking en (4) de operationele leiding. Alle partners doen in meer of mindere mate inspanningen om een verdere goede werking te realiseren. In dit kader dient zeker de gedrevenheid en het professionalisme van DGS/DST/DTRC/P²IA onderstreept te worden.

TIJDSLIMIET INTERVENTIE EN TAAKUITOEFENING: EEN ANALYSE VAN DE BESCHIKBARE INFORMATIE

Het thema “tijdslimiet interventie en taakuitvoering” betreft een zeer uitgebreid pakket. Het gaat zowel om de interpretatie van het tijdsverloop tussen de oproep of vraag tot politietussenkomsst en het ter plaatse komen als om het aanbieden van de gevraagde dienst of hulp en de eigenlijke aanvang ervan maar ook om de duur van de taakuitvoering. Dit tijdsverloop of deze tijdslimiet of tijdsduur is punctueel vast te stellen op basis van verschillende factoren zoals dispatching, prioriteitenlijst, te overbruggen afstand en verkeer, de beschikbaarheid, actieplannen, enz.

De algemene trends gemeld in vorige analyse blijven grotendeels van toepassing. Niettemin dient opgemerkt dat in 2006 veel klachten gericht zijn tegen de lokale politie Antwerpen, in tegenstelling tot de vorige evaluatie waarbij er vooral klachten waren tegen de Brusselse korpsen.

De meest onrustwekkende vaststelling in dit toezichtsonderzoek is de (relatief) grote stijging van het aantal klachten: 53 in de periode 2001-2003 tegenover 184 in de periode 2004-2006. Ook in de afsluitingsredenen en in het gevolg dat aan de klachten wordt voorbehouden, merken we over de jaren heen een evolutie op. Zo werd in de periode 2001-2003 slechts bij 13 van de 53 klachten (24,5 %) een disfunctie of individuele fout vastgesteld. In 2006 was dit echter in 9 van de 52 klachten (17,3 %) het geval. In de periode 2001-2003 wordt er bij meer dan 69 % van de klachten geseponneerd of geen disfunctie vastgesteld en wordt een 10-tal dossiers (18,8 %) toegevoegd aan een ander dossier, het jaarverslag of heeft geleid tot een mini-onderzoek of marginale controle. In 2006 daarentegen werd in 31 van de 52 klachten (59,6 %) geoordeeld dat ze ongegrond waren, er onvoldoende bezwaren of geen concrete elementen waren, werd de toestand reeds geregulariseerd of was er geen fout of disfunctie. Vijf onderzoeken leidden tot een vermaning, terechtwijzing of schorsing bij tuchtmaatregel.

Met de inplaatsstelling van de CIC's dienden de politiezones hun interventiebeleid over te maken. Via de statistieken die het CIC per politiezone bijhoudt, o.a. van de aanrijtijden, de afhandelingstijden van de interventieploegen, en die driemaandelijks opgestuurd worden naar de politiezone, moet het mogelijk zijn om het interventiebeleid (aantal ploegen, nieuwe richtlijnen, vorming, termijnen, enz.) bij te sturen en zodoende het aantal klachten in de toekomst te laten afnemen.

TERREINONDERSTEUNERS

Met dit onderzoek wilde het Comité een opvolging verzekeren van het onderzoek dat in 2004 werd gevoerd naar de meerwaarde van de functie van terreinondersteunerⁱ, die in het leven werd geroepen in de afdeling City van de politiezone Antwerpen. De vaststellingen die in het kader van dit opvolgingsonderzoek werden gedaan, hebben onder meer betrekking op: de profielen van de interventie-inspecteurs en de terreinondersteuners; hun werking; hun opleiding en de ISRA-patrouilles (d.w.z. patrouilles in de joodse wijk).

Uit het onderzoek blijkt dat de korpsleiding duidelijk inspanningen heeft geleverd om rekening te houden met de verzuchtingen van de interventie-inspecteurs die in het eerste onderzoeksluik in 2004 naar voren kwamen. Aangezien de staat van de radio's en de voertuigen toen de voornaamste aandachtspunten waren, werden deze problemen terecht prioritair aangepakt.

ⁱ De terreinondersteuner is een hoofdinspecteur, officier van gerechtelijke politie (OGP) vrijgesteld van wachtdiensten en klachtenafhandeling, die als kerntaak heeft in te staan voor de begeleiding, coaching en ondersteuning op het terrein van de interventie-inspecteurs.

Thans blijken vooral pijnpunten te bestaan op het vlak van communicatie, zowel operationeel (briefings, bijsturing en feedback) als op het louter humane vlak (blijken van waardering en steun).

Volgens het Comité dient de kloof met de wijkbewoners een belangrijk aandachtspunt te zijn, zeker in samenhang met de vermelde trend van toename van collectief vijandig optreden tegen de politie, dat steeds vaker uitmondt in fysieke agressie. Ten slotte valt de verdere terugval van het reeds verwaarloosbare aantal interventie-inspecteurs van allochtone afkomst te betreuren, vooral in deze sterk multiculturele wijk. Op dat vlak is een inhaalbeweging noodzakelijk ten opzichte van de zeer goede representativiteit van vrouwelijke collega's.

INTERACTIE GERECHTSDEURWAARDERS – POLITIE

Met dit onderzoek werd een eerste analyse gemaakt van de interactie tussen gerechtsdeurwaarders en de politie. De hoofddoelstelling van dit onderzoek was o.a. een antwoord te krijgen op de vraag welke knelpunten terzake worden vastgesteld en welke oplossingen worden vooropgesteld.

Blijkbaar heerst er toch wel wat onduidelijkheid over de draagwijdte van de opdracht in hoofde van de politie. De problemen situeren zich hier op het vlak van de preventieve vordering *versus* een capaciteitsplanning, de draagwijdte van de fysieke tussenkomst, het al dan niet tekenen op de stukken van de deurwaarders, de interventie inzake hoederecht van kinderen, de (beperkte) mogelijkheden tot informatieverstrekking aan de deurwaarder, en het beheer van neergelegde deurwaardersexploten in de politieburelen.

Bepaalde initiatieven in deze materie duiden aan dat er op zijn minst aandacht is voor deze problematiek vanwege de overheden. De omzendbrief van 1 december 2006 inzake de richtlijnen tot het verlichten en vereenvoudigen van sommige administratieve taken van de lokale politie bijvoorbeeld regelt het geheel van deze materie en meer in het bijzonder de problematiek inzake adresaanvragen in zijn punt II 11. en geeft verder in punt III aan hoe de samenwerking dient te verlopen binnen de regels van een kaderprotocol tussen de minister van Binnenlandse Zaken en de Nationale kamer van gerechtsdeurwaarders. Dat kaderprotocol bepaalt een aantal basisprincipes. Hieruit blijkt duidelijk dat een deel van de conclusies die het Comité P in het verleden heeft getrokken, wordt herhaald, maar er blijft nog een aantal knelpunten bestaan. Het Comité vraagt zich bovendien af of de maatregelen vervat in de omzendbrief van 1 december 2006 voldoende dwingend zijn.

Het Comité beveelt aan een ruimer debat op gang te brengen om de plaats van deze taken binnen de politie te kaderen (wijkinspecteur, specialisten, interventieploegen). Naar opleiding toe zou de interactie gerechtsdeurwaarders – politie gestructureerd aan bod moeten komen. Het Comité herhaalt zijn aanbeveling om de betaling van de politiemann door de gerechtsdeurwaarder af te schaffen omdat dit absoluut niet strookt met de geldende deontologische regels. Vooral het initiatief rond het kaderprotocol en de eventuele protocollen per arrondissement die er kunnen uit voortvloeien, bieden volgens het Comité een aantal actoren de mogelijkheid om rond de tafel te gaan zitten en concrete afspraken te maken. Toch rijzen er ook dan nog vragen omtrent het dwingende karakter van die afspraken.

Tot slot wenst het Comité te benadrukken dat het lenen van de sterke arm, in het bijzonder aan gerechtsdeurwaarders, integraal deel uitmaakt van het takenpakket van de politie en dat deze opdracht in geen geval kan worden gelijkgesteld met een "administratieve taak".

GEZAMENLIJKE ONDERZOEKEN MET HET VAST COMITÉ I

Samen met het Comité I werd het Comité P gelast twee belangrijke onderzoeken te voeren in het domein van de strijd tegen het terrorisme.

WIJZE WAAROP DE POLITIEDIENSTEN DE BEVEILIGINGSOPDRACHT VAN FEHRIYE ERDAL HEBBEN UITGEVOERD

De Vaste Comités P en I werden door de ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie gezamenlijk belast met een onderzoek naar de wijze waarop de Veiligheid van de Staat en de politiediensten hun opdracht van observatie hebben uitgevoerd ten overstaan van mevrouw Fehriye Erdal, lid van DHKP-C, in het kader van de wettelijke bepalingen die op hen van toepassing zijn en rekening houdend met de administratieve toestand van de betrokkene. Dezelfde opdracht werd hen gegeven door hun respectieve parlementaire begeleidingscommissies.

Hoewel ze onafhankelijk van elkaar hebben gewerkt, elk binnen zijn bevoegdheidsdomein, zijn beide comités in grote lijnen tot dezelfde conclusies en aanbevelingen gekomen. Het gezamenlijk rapport van de Vaste Comités P en I werd in een gezamenlijke vergadering goedgekeurd op 18 april 2006.

Als algemene conclusie kan gesteld worden dat de betrokken lokale politiezones zich van hun taak hebben gekwetend, net als de federale politie. Doorheen dit onderzoek is gebleken dat een aantal opdrachten of situaties door de diverse diensten (zowel inlichtingen- als politiediensten) echter niet goed begrepen is, verkeerd begrepen werd of dat men uitzonderlijk zelfs tegenstrijdige instructies ontving. Zo is er doorheen de jaren nooit een duidelijke uitspraak gekomen over de juridisch-politionele mogelijkheden om Erdal het vluchten te beletten.

Wat de federale politie betreft, merkt het Comité op dat zij zich reactief heeft opgesteld en niet verder is gegaan dan het strikt uitvoeren van de haar opgedragen taken. Het trauma van de “Dutroux-geschiedenis” lijkt nog niet helemaal verwerkt te zijn bij de politiediensten. De schrik om “verkeerd” te handelen zit er blijkbaar nog steeds diep in.

Met betrekking tot de samenwerking tussen de politie- en veiligheidsdiensten erkent iedereen dat beide diensten onvermijdelijk op elkaars terrein werkzaam zijn en er overlappingen zijn, maar dat politie- en inlichtingendiensten elkaar het laatste jaar meer en meer vinden (o.a. doorheen het actieplan radicalisme en een aantal gerechtelijke dossiers waarin de inlichtingendiensten als expert optreden). Het Erdal-dossier heeft echter aangetoond dat de politie- en de inlichtingenwereld in de realiteit nog altijd grotendeels gescheiden werelden zijn met elk hun eigen cultuur, technieken, tactieken, gewoonten, enz. Zij kennen ook elkaars werking, vorming, training, enz. niet. Gestructureerde wederzijdse informatie-uitwisseling op operationeel gebied is uitzonderlijk en ook gezamenlijke operaties zijn zeldzaam.

Met het oog op meer synergie, biedt de creatie van gezamenlijke fora een meerwaarde, zeker gezien de veelheid van instanties die kennelijk moeten betrokken worden bij een besluitvormingsproces (zowel op strategisch als op operationeel vlak) dat, zoals *in casu*, zowel aspecten van bestuurlijke als van gerechtelijke politie als van inlichtingenwerk vertoont. Tevens is het niet altijd voor iedereen duidelijk welke concrete beslissingsbevoegdheid die instanties allemaal hebben. Het is evident dat de veelheid van “veiligheidsactoren” maakt dat eenduidige beslissingsstructuren en een beslissingsboom noodzakelijk zijn. Het Comité P is van oordeel dat de samenwerking tussen de politie- en inlichtingendiensten kan worden verrijkt door het afsluiten van protocolakkoorden tussen de verschillende diensten.

Het Comité P pleit ook – sinds enkele jaren – voor uitvoeringsbesluiten inzake informatiehuishouding op het basisartikel 44 van de wet op het politieambt. Tot zolang zal elk concept van vooral bestuurlijke informatiehuishouding niet in de praktijk kunnen gebracht worden en moet noodgedwongen worden voortgewerkt met ministeriële omzendbrieven en politionele dienstnota's.

OPTREDEN VAN DE POLITIEDIENSTEN IN HET KADER VAN DE AANHOUDING VAN BAHAR KIMYONGÜR

De genaamde Bahar Kimyongür werd op 28 april 2006 in Nederland aangehouden op basis van een Interpolsseining van Turkije. Met betrekking tot deze aanhouding werd door senator M. Nagy aan de Kamervoorzitter gevraagd om het Comité P de ware toedracht ervan te laten onderzoeken. Centraal daarbij staat de vraag of de komst naar Nederland van Bahar Kimyongür, die wegens zijn Belgische nationaliteit in België niet kon worden aangehouden op basis van deze Interpolsseining, door de Belgische overheden aan de Nederlandse overheden zou zijn medegedeeld, zodat in dat land tot de aanhouding kon worden overgegaan.

Op 28 juni 2006 werd door de Senaatsvoorzitter en de Kamervoorzitter aan de voorzitters van het Comité P en het Comité I gevraagd de zaak te onderzoeken in het kader van de zaak-Erdal.

Uit het gezamenlijk onderzoek werd geconcludeerd dat men moeilijk kan stellen dat de komst van Kimyongür naar Nederland getipt is door de Belgische overheden: er is voldoende gebleken dat de Nederlandse diensten reeds lang voor 27 april 2006 daarvan op de hoogte waren en bovendien verklaarde betrokkene zelf publiekelijk dat hij naar Nederland ging. De informatie verkregen van de Nederlandse overheden bevestigt dat de aanhouding effectief werd verricht in het kader van een routinecontrole.

Maar zelfs in de veronderstelling dat zijn komst zou getipt geweest zijn, al dan niet met als doel hem te laten uitleveren aan Turkije, stelt zich nog de vraag of daar strafprocessueel iets verkeerd zou aan zijn.

In het kader van een gecoördineerd strafrechtelijk optreden binnen de Europese Unie (en zelfs daarbuiten met een land als Turkije) en een performante wederzijdse samenwerking in strafzaken komt het integendeel het Comité P voor dat het zelfs de plicht van de Belgische overheden was om de Nederlandse overheden op de hoogte te stellen van de komst van Bahar Kimyongür. Dat daarbij ook de juridische status van betrokkene wordt uiteengezet, is de evidentie zelve. Vergeten we immers niet dat het gaat om een op dat ogenblik in eerste aanleg tot vier jaar veroordeelde persoon die lid is van een terroristische organisatie. Het feit dat zijn veroordeling niet definitief is, doet daaraan op het moment van de feiten geen enkele afbreuk. Men kan niet langs de ene kant blijven herhalen dat de gerechtelijke en politionele diensten alles in het werk moeten stellen om te komen tot een performante gegevensuitwisseling, al dan niet gekoppeld aan gezamenlijke politionele of gerechtelijke acties, en langs de andere kant verontwaardigd zijn indien effectief aan dergelijke gegevensuitwisseling wordt gedaan, gegevensuitwisseling die niet alleen wenselijk is, maar eigenlijk zelfs juridisch dwingend is opgelegd binnen onder meer de Akkoorden van Schengen en het Benelux Politieverdrag van 8 juni 2004 waarvan één van de belangrijkste doelstellingen is het vergemakkelijken van de uitwisseling van persoonsgebonden informatie.

OPVOLGING VAN DE AANBEVELINGEN GEDAAN DOOR HET COMITÉ P

AANBEVELINGEN AAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Vertrouwensdiensten binnen het politiebestedel: De minister van Binnenlandse Zaken heeft de commissaris-generaal en de voorzitter van de Vaste Commissie van de lokale politie verzocht het nodige te doen naar aanleiding van de vaststellingen en aanbevelingen die hem werden overgemaakt. Hij benadrukte de noodzaak om de structuur van het netwerk van vertrouwenspersonen aan te passen, en dat in de geest van het verslag van het Comité P en door de nadruk te leggen op de samenwerking met de lokale politie. Het Comité kan zich dus enkel verheugen over het gevolg dat werd voorbehouden aan zijn vaststellingen en aanbevelingen.

Begeleiden en beheren van voetbalwedstrijden: De minister heeft de commissaris-generaal en de Vaste Commissie van de lokale politie nogmaals verzocht de nodige lessen te trekken uit het onderzoek naar het begeleiden en beheren van voetbalwedstrijden. De aanbevelingen van het Comité P zullen toegelicht worden tijdens de periodieke vergaderingen van de Voetbalcel met de politieverantwoordelijken.

Wijze waarop de Brusselse politie omgaat met mensenhandel en prostitutie: Net als de lokale overheden heeft de minister geen bijzondere reacties geuit naar aanleiding van de kennisname van het onderzoeksverslag over deze problematiek.

Kennis van aspiranten inzake fouilleringen en aanhoudingen: Dit verslag heeft de volle aandacht van de minister van Binnenlandse Zaken weggedragen. Hij legde meer in het bijzonder de nadruk op het feit dat de al geleverde inspanningen ter bevordering van de kennis, de verwerking en de toepassing van de wet op het politieambt door de toekomstige politieambtenaren kunnen worden voortgezet door lessen te trekken uit de testen. In die zin werd een ruime gedachtewisseling op gang gebracht over de politieopleiding die is uitgemond in een ambitieus actieplan. De actuele uitvoering van dit plan vereist een aanpassing van de modules van de basisopleidingen van het basis- en het officierenkader, afhankelijk van de resultaten van de afgenomen testen. De minister van Binnenlandse Zaken toonde zich ook tevreden over de succesvolle gedachtewisseling tussen het Comité P en de bevoegde verantwoordelijken en overheden op het vlak van de politieopleiding.

Opleidingen inzake de bestrijding van mensenhandel en prostitutie: De minister van Binnenlandse Zaken wenste te reageren op het verslag van het Comité P terzake. Met betrekking tot het tijdens de voortgezette baremische opleiding aan bod laten komen van de prioriteiten zoals bepaald in het Nationaal Veiligheidsplan 2004-2007, wordt door de minister opgemerkt dat, aangezien deze opleiding over een algemene visie moet gaan, de voortgezette opleiding met betrekking tot de gespecialiseerde problematiek van mensenhandel/mensensmokkel eerder een verantwoordelijkheid is van de Nationale Recherche-school. Deze opleiding dient georganiseerd te worden als een voortgezette niet-baremische opleiding die recht geeft op een vrijstelling voor de baremische opleiding. Dat is een standpunt dat het Comité P kan begrijpen en aannemen. De minister sloot zich aan bij de aanbevelingen van het Comité en merkte tevens op dat het inderdaad wenselijk is dat bepaalde opleidingen voor derden opengesteld worden.

Bovendien vestigde hij de aandacht van het Comité P op het ontwerp van koninklijk besluit dat in de maak was. Dat besluit zal in het kader van het actieplan over politieopleiding de kwaliteitsomkaderingen en standaarden bepalen en zal voorzien in een externe controle op de kwaliteit van het politieonderwijs. Dit ontwerp laat jammer genoeg nog steeds op zich wachten.

Repatriëring en terugdrijving: De minister van Binnenlandse Zaken pleit voor een rechtstreekse en open dialoog tussen de controle-instantie en de gecontroleerde instantie en verzoekt het Comité P bijgevolg om zich rechtstreeks te richten tot de scheepvaartpolitie om diens reactie op het verslag van het Comité P met betrekking tot die dienst te vragen. Het Comité heeft nota genomen van dit pleidooi voor een open en tegensprekelijk debat tussen beide partijen en is er tevreden mee.

Nevenactiviteiten en sponsoring: De minister van Binnenlandse Zaken stelde dat de norm of het normbesef in herinnering moest worden gebracht, ook ten aanzien van de bestuurlijke overheden die soms geen rekening hielden met het ongunstig advies van de korpschef. De minister toonde zich eens te meer tevreden over het feit dat een rechtstreekse dialoog tussen het Comité P en de leidinggevenden van de betrokken diensten mogelijk is. Deze dialoog heeft in sommige gevallen zelfs geleid tot een herroeping van de onregelmatig toegekende afwijking.

Vervoer van gedetineerden: De minister van Binnenlandse Zaken heeft het Comité P in kennis gesteld van een reeks kritische opmerkingen en beschouwingen naar aanleiding van zijn verslag met betrekking tot de veiligheid van de personeelsleden die instaan voor het vervoer van gedetineerden. Hij verduidelijkte onder meer dat het verslag werd voorgelegd aan de werkgroep voor de herziening van de omzendbrief MFO-1 en dat hij de leden van die werkgroep zou verzoeken om de bevoegdheden van elk van de partners op duidelijke en nauwkeurige wijze te bepalen voor alle taken die in de richtlijn zijn omschreven, rekening houdend met de wet op het politieambt en de wet tot oprichting van het veiligheidskorps. Deze werkgroep diende zijn werkzaamheden toe te spitsen op de differentiatie tussen de concepten van bewaking en bescherming.

Afgifte van getuigschriften van goed zedelijk gedrag: De minister van Binnenlandse Zaken liet het Comité P weten dat binnen de Algemene Directie Veiligheids- en Preventiebeleid van de FOD Binnenlandse Zaken een werkgroep werd opgericht die als doelstelling heeft de politiediensten te ontslaan van administratieve taken, gerechtelijke en niet-gerechtelijke, waarvoor geen specifieke politionele bevoegdheden vereist zijn om zo meer politiecapaciteit vrij te maken voor strikt politionele opdrachten. Deze werkgroep heeft rekening gehouden met verschillende vaststellingen en aanbevelingen van het Comité P. Intussen is de omzendbrief betreffende de richtlijnen van 1 december 2006 tot het verlichten en vereenvoudigen van sommige administratieve taken van de lokale politie verschenen in het Belgisch Staatsblad van 29 december 2006. Net als de minister, meent het Comité dat voor het bijhouden van het gemeentelijk strafregister en de afgifte van getuigschriften van goed zedelijk gedrag de uitoefening van politiebevoegdheden niet vereist is. Deze taken moeten ook niet meer worden toevertrouwd aan de lokale politie.

Vermeldingen op de legitimatiekaart van de bijzondere veldwachter: Na onderzoek kwam het Comité P tot de conclusie dat het duidelijk dragen van een herkenbaar uniform, niet gecombineerd met andere dienstkledij, de bezoekers van een provinciaal domein moet toelaten te weten wie veld- en boswachters zijn, zonder dat er over hun hoedanigheid enige twijfel kan rijzen. Hetzelfde geldt voor de dienstkaart, die de domeinwachter bij zich moet hebben om zich te kunnen legitimeren. Op 8 januari 2006 verscheen het koninklijk besluit tot regeling van het statuut van de bijzondere veldwachters. Hierin wordt in artikel 13 bepaald dat hij de legitimatiekaart of een herkenningsteken op een duidelijk leesbare wijze moet dragen. Het Comité P maakte niettemin gewag van zijn ongerustheid wegens het feit dat op deze legitimatiekaart het thuisadres van de bijzondere veldwachter staat vermeld, en dit, enerzijds, wegens een schending van de privacy en, anderzijds, uit vrees voor bijvoorbeeld represailles die betrekking zouden kunnen hebben op het privé-leven van de bijzondere veldwachter. De minister van Binnenlandse Zaken antwoordde dat een mededeling zou worden gedaan aan de gouverneurs om bij de notie "adres" het adres van de instelling die de legitimatiekaart heeft afgegeven, *in casu* de provinciale administratie, te vermelden.

Controles van politiecellen: Nadat de interdepartementale stuurgroep "politionele aanhouding", die was opgericht en gecoördineerd werd door de Algemene Directie Veiligheids- en Preventiebeleid van de FOD Binnenlandse Zaken (met het oog op de aanpassing van de wettelijke bepalingen terzake), een voorontwerp tot aanpassing van de wet op het politieambt had gerealiseerd, werd in september 2005 beslist te wachten op het wetsvoorstel houdende het Wetboek van Strafprocesrecht en in afwachting een gemeenschappelijke richtlijn van Justitie en Binnenlandse Zaken op te stellen. Dit gemengd initiatief van Justitie en Binnenlandse Zaken bleek echter niet haalbaar. Gezien de noodzaak om de aanbevelingen van de Verenigde Naties en de Raad van Europa dringend om te zetten in Belgisch recht, heeft de minister van Binnenlandse Zaken dan beslist een wijziging van de wet op het politieambt voor te stellen, voor het luik bestuurlijke aanhouding. De opmerkingen van het

CPT, maar ook van het Comité P, werden in het wetsontwerp opgenomen. Intussen werd de wet op het politieambt aangepast.

Wat de politiecellen betreft, werd op 14 september 2007 een koninklijk besluit uitgevaardigd dat de minimumnormen, de inplanting en de aanwending van de door de politiediensten gebruikte opsluitingsplaatsen reglementeert. Dit besluit bevat bovendien richtlijnen in verband met het ter beschikking stellen van een matras en nette dekens bij overnachting; de toestand van de cel op het vlak van netheid en hygiëne; de verluchting en de verlichting van de cellen; de terbeschikkingstelling van drinkwater.

AANBEVELINGEN AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Registratie in het centraal wapenregister: De minister van Justitie oordeelde dat dit soort van situaties zo snel mogelijk moest worden verholpen en dat de eventuele richtlijnen die in dit verband aan de politiezones moesten worden gegeven tot de bevoegdheid van haar collega van Binnenlandse Zaken behoren.

Informatiestromen en interpolitionele criminaliteitsstatistieken: De minister van Justitie heeft erg positief gereageerd op de diverse verslagen van het Comité P terzake. Ze kan enkel aanbevelen het geleverde werk in deze domeinen voort te zetten en aldus de actoren in staat te stellen hun prestaties en resultaten inzake het beheer van de informatiestromen en de interpolitionele criminaliteitsstatistieken te verbeteren, teneinde het misdaadbeleid zo goed mogelijk te kunnen bepalen.

Prostitutie: De minister van Justitie is van mening dat uit diverse maatregelen die werden genomen op gemeentelijk vlak blijkt dat het hoofddoel is de openbare rust te handhaven en de onrust en het ongemak die prostitutie in sommige wijken veroorzaakt, te beperken. Zij benadrukt dat hoewel deze doelstellingen op zich niet kunnen worden betwist, er blijkbaar geen rechtstreeks verband lijkt te zijn met de bestrijding van mensenhandel. Hierop voortbouwend stelde ze zich ook de vraag of het ook niet interessant zou zijn om na te gaan of dit soort van maatregel een werkelijke impact heeft op dit misdaadfenomeen. Zij vraagt zich af of dit fenomeen zich verplaatst en welke controles er terzake worden uitgevoerd. Daarenboven suggereerde de minister dat het tevens opportuun zou zijn dit soort van problemen te bekijken vanuit het oogpunt van de samenwerking tussen de verschillende bevoegde inspectiediensten. Het Comité P heeft beslist dit te doen in het kader van het opvolgingsonderzoek naar deze problematiek.

AANBEVELINGEN AAN DE FEDERALE POLITIE

Opslag van vuurwapens en munitie in de politiecommissariaten: De commissaris-generaal reageerde vlug en gevat op het onderzoeksverslag van het Comité P terzake door diverse verduidelijkingen aan te brengen of bijkomende informatie te geven, onder meer over de bestelling en de verdeling van materieel. De plaatsing van dat materieel in de gebouwen van de federale politie zou een groot deel van de opslag- en beveiligingsproblemen van de individuele en collectieve wapens oplossen. Wat de infrastructuur betreft, benadrukte de commissaris-generaal dat DSM voortaan in elk complex waar dit gerechtvaardigd is, een lokaal wil inrichten dat uitsluitend voorbehouden is voor de opslag van wapens. Hij herinnerde eraan dat de federale politie de gebouwen "bezet" die de Regie haar ter beschikking stelt en dat zij in dat opzicht afhankelijk is van het tempo van uitvoering van het meerjarenplan infrastructuur dat in samenwerking met de Regie werd opgesteld en door de Regie wordt gefinancierd. Voor de geplande gebouwen is inmiddels een nieuwe veiligheidsnorm voorzien.

Registratie in het centraal wapenregister: De commissaris-generaal heeft er fel op gewezen dat, in tegenstelling tot de conclusies die het Comité P had getrokken, alle wapens van de federale politie wel degelijk geregistreerd zijn in het CWR en dat dit waarschijnlijk al het geval was op het ogenblik dat de controles werden verricht. Tijdens verschillende controles uitgevoerd in 2006-2007 is nochtans gebleken dat sommige politiewapens (ook van de federale politie) nog steeds niet waren geregistreerd in het CWR. Hij besloot zijn beschouwingen met de opmerking dat de directeurs-generaal de bestaande richtlijnen ter herinnering zouden brengen van de personeelsleden. De toenmalige voorlopige nota zou tevens worden gehandhaafd in het verlengde van de publicatie van het koninklijk besluit

“bewapening” dat diende te handelen over de opslag en de bewaring van wapens. Intussen is het koninklijk besluit van 3 juni 2007 betreffende de bewapening van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, alsook de bewapening van de leden van de Diensten Enquêtes bij de Vaste Comités P en I en van het personeel van de Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie verschenen in het Belgisch Staatsblad van 22 juni 2007. Daarnaast wordt een omzendbrief voor de personeelsleden voorbereid teneinde hen het geregeld onderhoud van de bewapening te laten garanderen en hen alle maatregelen te doen nemen om de wapens in goede staat te behouden en hun goede werking te vrijwaren.

Opleidingen: In reactie op twee verslagen betreffende opleidingen die de politieke wil om een doeltreffende gemeenschapsgerichte politiezorg in te voeren zouden kunnen ondersteunen en bevorderen, haalde de toenmalige directeur-generaal personeel een hele reeks maatregelen aan ter bevordering van de opleiding en die rechtstreeks verband houden met de onderzoeksresultaten van het Comité P. Zo ging begin 2007 een nieuwe basisopleiding van start met het oog op voortdurende verbetering. De toenmalige directeur-generaal personeel merkte tevens op dat de communicatie met de diverse partners binnen de opleidingsstructuur geen problemen scheen op te leveren. De samenwerking tussen de schooldirecteuren is de laatste tijd zelfs versterkt omdat bijna alle schooldirecteuren een project hebben geleid (of daarmee bezig zijn) in het kader van het actieplan ter bevordering van de basisopleidingen. De schooldirecteuren worden bovendien vaker betrokken in verschillende overlegorganen. De projecten die momenteel worden gerealiseerd, hebben onder meer betrekking op de volgende thema's: de screening van de kandidaten (die meermaals werd bijgestuurd); het extern toezicht; de installatie van een opleidingsraad.

Aan de commissaris-generaal zijn nieuwe taken toebedeeld op het vlak van opleiding. Hij moet toezien op de kwaliteit van de opleiding van de leden van de federale politie en moet garant staan voor de kwaliteit van de opleidingen verstrekt aan alle leden van de geïntegreerde politie. De maatregelen die betrekking hebben op de opleiding en die vanaf 2007 zullen worden ingevoerd, zouden hem moeten helpen om zijn opdrachten zo goed mogelijk te vervullen.

Begeleiden en beheren van voetbalwedstrijden: De directeur-generaal bestuurlijke politie heeft aan het Comité P gemeld dat de Cel Integrale Voetbalveiligheid (IVV) sinds januari 2005 in vier domeinen vormingen organiseert: (1) het verbaliseringsbeleid; (2) het optreden tegen racisme; (3) de procedure afhandeling overtredingen; (4) het opstellen van processen-verbaal. Meer dan 150 leden van de lokale politie volgden reeds een spottersopleiding, waarin volgende onderwerpen aan bod komen: (1) problematiek voetbal en OOP 38; (2) omgaan met informatie van bestuurlijke politie; (3) maken van een proces-verbaal 'voetbalwet'; (4) functie van een spotter.

In februari 2006 ten slotte belegde de minister van Binnenlandse Zaken een bijeenkomst met de burgemeesters en de korpschefs van de gemeentes met een voetbalclub in eerste of tweede klasse, met als voornaamste onderwerp de politie-inzet naar aanleiding van voetbalwedstrijden. Hij wenste eraan te herinneren dat door de federale politie heel wat inspanningen worden geleverd, als steun aan de lokale politie, om in het raam van het voetbalgebeuren doelmatig en doeltreffend op te treden binnen het algemene concept van de ordehandhaving (genegotieerd beheer van evenementen) en dat de inspanningen duidelijk ook in de lijn liggen van de aanbevelingen geformuleerd door het Comité P.

AANBEVELINGEN AAN DE VASTE COMMISSIE VAN DE LOKALE POLITIE

Begeleiden en beheren van voetbalwedstrijden: De Vaste Commissie verheugt zich over de weinige klachten ten aanzien van de politie tijdens de openbare ordehandhaving ter gelegenheid van het voetbal. Zij verklaart zich akkoord met de voorgestelde aanbevelingen maar is van oordeel dat sommige aanbevelingen vrijblijvend moeten zijn zodat voldoende ruimte voor een eigen operationele regeling en invulling, aangepast aan het specifieke werkterrein en lokale omstandigheden, mogelijk blijft.

Opleidingen inzake fouilleringen en aanhoudingen: De Vaste Commissie liet zich eerder kritisch uit over het onderzoek naar de opleidingen inzake fouilleringen en aanhoudingen door

politieambtenaren. Het Comité P heeft bijgevolg beslist met de geformuleerde vragen rekening te houden in het kader van zijn opvolgingsonderzoek.

De Vaste Commissie heeft nogmaals met klem gewezen op de behoefte aan autonomie voor de politiezones, en ditmaal ook voor de scholen. Een gegeven waarmee het Comité het niet helemaal eens kan zijn. De Vaste Commissie herinnerde er daarentegen aan dat ze zich wel kon vinden in het feit dat het vastleggen van normen en standaarden, geldig voor alle politie-scholen en voor iedere opleidingsvorm, een vast gegeven moet zijn teneinde eenvormigheid tot stand te brengen. Het Comité P verheugt zich hierover. De opleiding heeft immers absoluut nood aan meer strengheid en (landelijke) uniformiteit. Er is voor iedere opleiding nood aan een realistische haalbare doestelling die, op het einde van de opleiding en na één jaar praktijk-ervaring van het opgeleide personeel, wordt geëvalueerd door zowel de docenten en trainers, als het opgeleide personeel en hun directe oversten. En hier is ook plaats voor externen die moeten toezien op de strengheid en een zekere uniformiteit.

Dragen van de autogordel in een dienstvoertuig: Op de vraag naar haar standpunt inzake het dragen van de autogordel door het politiepersoneel in de dienstvoertuigen antwoordde de Vaste Commissie dat ze van oordeel is dat het politiepersoneel in een prioritair voertuig de autogordel moet dragen, zowel voor de eigen veiligheid als vanuit de voorbeeldfunctie. De minder snelle respons van de politieambtenaar, al dan niet drager van een kogelwerende vest, rechtvaardigt de verminderde veiligheid door vrijstelling van de gordeldracht niet. Er dienen wel verder middelen en technieken te worden ontwikkeld en trainingen te worden gegeven om zeer snel uit te kunnen stappen en te reageren bij het dragen van de autogordel.

Het Comité P treedt deze visie volledig bij en meent eens te meer de nadruk te moeten leggen op de talrijke verkeersovertredingen van politieambtenaren, die steeds vaker worden opgemerkt door de burger en de media. Het is aan te raden dat de hiërarchie van de politiediensten daarop strenge controles uitvoert.

Interactie tussen gerechtsdeurwaarders en de politie: De Vaste Commissie is van mening dat de bevraging erg weinig wetenschappelijk is en dat de bevroagde zones eerder lukraak werden uitgekozen. Zij betreurt dat de Kamer van gerechtsdeurwaarders nog steeds scheidsrechter is bij problemen en vindt dat dit een andere, meer neutrale organisatie zou moeten zijn. Het Comité P heeft met de gemaakte opmerkingen rekening gehouden in het kader van zijn opvolgingsonderzoek.

Opleiding mensenhandel/mensensmokkel: De Vaste Commissie gaat niet akkoord met het voorstel om de opleidingen in alle scholen te herleiden tot een eenheidsworst. Zij vindt dat de provinciale scholen hun programma's moeten kunnen aanpassen aan de noden van het terrein. Politiefunctionarissen van andere provincies kunnen – indien nodig – ook een gepaste opleiding in een andere provinciale school gaan volgen. Zij ziet dan ook geen enkele reden om in alle scholen dezelfde cursus te voorzien.

CONCLUSIES EN PERSPECTIEVEN

De laatste jaren merkte het Comité P heel wat positieve punten op met betrekking tot het beheer, de werking en het optreden van de politiediensten.

NAAR EEN MEER TRANSPARANTE EN MEER GEDRAGEN POLITIESTRATEGIE

Community policing en intelligence led policing: *Community policing* raakt stilaan ingeworteld, zowel in de perceptie van de burger als op het niveau van de politieorganisatie. Maar in wezen beschouwt nog lang niet iedereen het als zijn prioritaire opdracht om die gemeenschapsgerichte politiezorg op het terrein in de praktijk te brengen en te handelen volgens de principes van *intelligence led policing*.

Sommige basisfunctionaliteiten zijn beter ontwikkeld dan andere. Vergeleken met de andere functionaliteiten wordt de functionaliteit “wijkwerking” bijvoorbeeld niet altijd goed gepercipieerd noch voldoende naar waarde geschat, terwijl ze de hoofdpijler van de *community policing* is.

De functionaliteit “politie slachtofferbejegening” is omschreven in de omzendbrief GPI 57, maar het onderscheid tussen politie slachtofferbejegening en slachtofferhulp is de medewerkers en de burgers niet altijd even duidelijk. Toch zou elke politieambtenaar die in contact komt met slachtoffers, in staat moeten zijn om hen daadwerkelijk te helpen in plaats van hen automatisch door te verwijzen naar een gespecialiseerde dienst. Maar om die doelstelling te verwezenlijken, zou niet alleen de basisopleiding moeten worden aangepast aan deze specificiteit, maar zou er ook een wijziging in de politiecultuur moeten worden teweeggebracht in die zin dat ook de “zachte” kant van het politiewerk van fundamenteel belang is.

De informatievergaring en -exploitatie en de informatie-uitwisseling binnen de politie wordt nog te veel als overbodig beschouwd en niet inherent aan de dagelijkse jobuitvoering. Zonder twijfel ontbreekt er dus nog steeds een stuk “*commitment*” naar het concept van “*intelligence led policing*”. De verandering van een aanbodgerichte en reactieve werkwijze naar een vraaggestuurde, adviserende en proactieve werkwijze lijkt zeer moeilijk te realiseren.

Een humaan optreden met aandacht voor de eerbiediging van de mensenrechten: De problematiek van de repatriëringen wordt van zeer nabij gevolgd door heel wat inspectie- en controleorganen, net als door allerhande niet-gouvernementele organisaties. Deze delicate politieopdracht is zonder enige twijfel één van de opdrachten waarop de meest diverse vormen van toezicht of inspectie worden uitgeoefend. In de huidige stand van zaken lijkt de situatie “onder controle” te zijn.

Een performant en duidelijk omschreven intern toezicht: Het is hoog tijd om de omzendbrief Pol 48 op het intern toezicht te actualiseren. Er moet ook een duidelijk kader worden gecreëerd waarin de regels worden vastgelegd die moeten worden nageleefd bij de behandeling van klachten tegen politiediensten en -ambtenaren. Onverminderd de absolute noodzaak om de functie van het intern toezicht te reglementeren (iets waar men al meer dan zes jaar op wacht), lijkt het het Comité P essentieel dat het intern toezicht (veel meer) gericht zou zijn op de evaluatie, controle en bijsturing van de politiepraktijk dan dat het beperkt zou blijven tot de loutere opvolging en bestraffing van wat gemeld en vastgesteld wordt aan inbreuken die gebeuren vanuit de hoedanigheid van politieambtenaar of tot de beroeps-plichten. De politiewerking, onder meer naar aanleiding van incidenten, moet worden geëvalueerd vanuit het standpunt van een *learning organisation* en mag niet enkel bestuurlijk-repressief worden benaderd.

Bijzondere inspectiediensten: In het licht van de vaststellingen gedaan betreffende bijzondere inspectiediensten pleit het Comité in het algemeen voor een opheldering van de “*flou artistique*” en de min of meer systematische tegenstellingen die bestaan op het vlak van de regelgeving die toepasbaar is op die diensten, en dat door middel van een kaderwet, een beetje zoals met de wet op het politieambt is gebeurd. Een dergelijke wet zou meer in het bijzonder de opdrachten en bevoegdheden van de BID's regelen en er zou slechts om uitzonderlijke redenen en in bijzondere wetten van afgeweken kunnen worden. Zo zou tevens

meer eenheid worden geschapen in de rechten en plichten van de BID's, wat de democratische controle terzake alleen maar ten goede komt en kan leiden tot een betere samenwerking tussen de reguliere politiediensten en de BID's, hetgeen onontbeerlijk is om te komen tot een geïntegreerde aanpak van een aantal ernstige maatschappijontwrichtende problemen, zoals mensenhandel.

Rechtspersoonlijkheid van de eengemeentezones: Het lijkt nog steeds nuttig om aan de eengemeentezones rechtspersoonlijkheid toe te kennen.

NAAR EEN NOG PERFORMANTERE ORGANISATIE

De commissaris-generaal van de federale politie zal er moeten op toezien dat de DirCo's hun rol ten volle kunnen opnemen en wat meer eenheid in hun optreden moeten bewerkstelligen. Het Comité is actueel bezig met een onderzoek naar de laterale steun tussen de zones en de rol van de directeurs-coördinatoren op dat vlak. Hieruit blijkt alvast het enorme verschil in aanpak van arrondissement tot arrondissement.

Het Comité P is de mening toegedaan dat door al te veel technische ontwikkeling te willen "outsourcen" (o.m. door de installatie van "black boxes") – waarvoor soms begrijpelijke budgettaire en andere redenen aan te halen zijn – het gevaar niet denkbeeldig is dat men grip verliest op een aantal wezenlijke aspecten ervan. Zeker in het kader van de zeer gevoelige materie van de informatiehuishouding kent de vaak geprezen publiek-private samenwerking dus haar grenzen.

Er moeten oplossingen worden gevonden voor de problemen die nogal wat AIK's ondervinden op het vlak van capaciteit, inbeslagname, verwerking en analyse van gegevens. Een coherente werking van de verschillende AIK's en CIC's is tevens een absolute noodzaak.

NAAR EEN SOBERDERE, MEER VERANTWOORDE EN UITEINDELIJK OOK DOELTREFFENDERE POLITIE

Een aantal zones beschikt nog altijd niet over een controle- en opvolgingssysteem (die naam waardig) voor de overuren en inconveniënten. Het Comité P acht het zeker wenselijk op centraal niveau, voor de ganse geïntegreerde politiedienst, een performante informaticatool te ontwikkelen zodat alle verantwoordelijken deze kwestie van enig (financieel) belang kunnen opvolgen en eventueel bijsturingsmaatregelen kunnen nemen. Op dit vlak moet er bovendien een beleid worden uitgestippeld en meegedeeld aan de personeelsleden. Op basis van dat beleid moet dan een controle- en opvolgingssysteem worden ingevoerd, waarbij (de nog te talrijke) misbruiken aanleiding moeten geven tot gepaste procedures en maatregelen.

De vaststellingen die het Comité in dit domein heeft gedaan, zouden voor de politionele en andere verantwoordelijken ook een aanzet moeten zijn om zich vragen te stellen bij het integriteitsniveau van de politiediensten of minstens van bepaalde (hoge) politieambtenaren.

NAAR EEN BETER PERSONEELSBEHEER

Rekrutering en selectie: Het Comité P dringt aan op een uitbreiding van de controle-mogelijkheden tot screening van de kandidaat-politieambtenaren. Zowel bij de rekrutering en selectie als tijdens de duur van de opleiding moeten verantwoordelijken een moraliteitsonderzoek, volgens duidelijk vastgestelde regels, kunnen voeren.

Opleiding: De controle op het gebruik van dwang en geweld bewijst dat er structurele problemen kunnen heersen, zowel bij de rekrutering en selectie als tijdens de basisopleiding van de politieambtenaren. Dergelijke problemen kunnen aanleiding geven tot disfuncties en tekortkomingen in de politiepraktijk. Een structureel probleem, dat te wijten is aan de autonomie van de verschillende politiescholen en aan het verschil in werkingsmiddelen, ligt aan de basis van een gebrek aan coherentie tussen en afstemming op elkaar van de cursussen en materies die worden onderwezen. Dergelijk probleem kan verschillen creëren op het vlak van de verwerving van vaardigheden door de aspiranten en uiteindelijk raken aan het principe van de gelijkwaardige dienstverlening over het ganse grondgebied. Het Comité P blijft ervan overtuigd dat één en hetzelfde examen moet worden georganiseerd na afloop van de opleidingen en per personeelscategorie.

Het Comité P meent dat bij het leerproces moet gestreefd worden naar een eenduidig en globaal toetsbaar leermodel, waarbij de basisaccenten voor de politiewerking daadwerkelijk de rode draad vormen doorheen de ganse opleiding, in samenspraak met en mits evaluatie door de school, alle betrokken docenten en door de zones en mentoren. Inzake opleiding zijn verschillende punten nog voor verbetering vatbaar: de opvolging en ondersteuning van de verschillende lesgevers inzake informatiebeheer; het gebrek aan uniformiteit in de cursussen straf(proces)recht en de kwaliteitsopvolging van de opleidingen.

Affectatie van personeel en mobiliteit: Aan de CIC's en AIK's moet voldoende gekwalificeerd personeel worden toegekend dat de nodige opleidingen krijgt. Het aanbod van gespecialiseerde opleidingen moet nog worden uitgebreid. Vooral de inbreng van de lokale politie bij de AIK's blijft problematisch want ze worden voor een groot gedeelte gevoed door lokale overheden die kennelijk nog niet overtuigd zijn van de meerwaarde van een goed functionerend AIK.

Omkadering van de politieambtenaren op het terrein en rol van het middenkader: Het Comité P dient eens te meer te betreuren dat het officierenkader en in mindere mate het middenkader hoe langer hoe minder geïnteresseerd zijn in hun rol als begeleider van de inspecteurs. Al te vaak moet het Comité vaststellen dat tal van officieren nog louter "beleidsofficieren" zijn en niet meer betrokken zijn bij de dagdagelijkse operationele werking van het korps.

Controle en bestraffing: Het instellen van de tuchtprocedure is nog te complex en duurt nog te lang om echt efficiënt te zijn. De moeilijke wisselwerking tussen de strafvordering en de tuchtvervolging levert in de praktijk nog heel wat problemen op en nog al te vaak wordt het tuchtrechtelijke luik systematisch aan de kant geschoven wanneer er reeds een gerechtelijk onderzoek of een opsporingsonderzoek loopt.

Het Comité doet een oproep tot de magistratuur om delinquente politieambtenaren met gepaste strengheid aan te pakken, gezien hun voorbeeldfunctie en het monopolie van dwang en geweld waarover zij beschikken. De overheid mag en moet aan politieambtenaren hoge eisen stellen inzake eerlijkheid en integriteit.

Een nog professionelere en plichtsbewustere politieambtenaar: Het Comité P heeft vastgesteld dat te veel politieambtenaren op het terrein nog altijd niet op de hoogte zijn van de nieuwe wetten en richtlijnen. Elk korps, elke dienst verspreidt de meest diverse richtlijnen met betrekking tot zijn specifieke situatie. Het zou nuttig zijn één enkel standaarddocument te creëren voor de kwesties die alle korpsen en diensten aanbelangen en daarbij ruimte te laten voor een kort commentaar of bijzondere richtlijnen afhankelijk van de specifieke situatie van elk korps of elke dienst.

Het Comité P heeft nogmaals moeten vaststellen dat er nog veel inspanningen moeten worden geleverd op het vlak van de talenkennis van de politieambtenaren. Niet enkel in Brussel en niet enkel met betrekking tot één landstaal in het bijzonder.

Volgens zijn bevindingen zijn er ook nog te veel ambtenaren die "*hun neus optrekken*" om de grieven van iedereen te akteren en blijven vasthouden aan de strategie van "*een politiezone staat vooreerst ten dienste van haar eigen inwoners*". In dat opzicht stelt het Comité voor dat de korpschefs hun personeelsleden geregeld in herinnering brengen dat zij gevolg moeten geven aan elke oproep in verband met het vervullen van de dienst en alles moeten vermijden dat het vertrouwen van het publiek in hun beschikbaarheid kan schaden.

Voor zover de bevoegdheid van officier van bestuurlijke politie (OBP) een realiteit is, blijft het Comité P zijn aanbeveling herhalen om de voornaamste wettelijke bevoegdheden toegekend aan de OBP in de praktijk te vertalen.

Met betrekking tot het gebruik van politionele gegevens blijft het Comité ervoor pleiten dat men strikt optreedt (op administratief of tuchtrechtelijk vlak) tegen het opvragen van gegevens zonder dat men hierbij een concreet belang heeft, wanneer de gepleegde feiten niet kunnen omschreven worden als schending van het beroepsgeheim. Er dient bovendien te allen tijde over gewaakt te worden dat alle bewegingen (opvragingen, toevoegingen, wissen) in de ANG traceerbaar zijn en kunnen toegewezen worden aan de individuele politieman of -vrouw die

deze zaken uitvoert. We kunnen gelukkig vaststellen dat er stilletjes aan een grotere waakzaamheid voor deze problematiek aan de dag wordt gelegd en dat nu ook meer en meer door de chefs het strafrechtelijke karakter wordt benadrukt van ongeoorloofde dataconsultaties.

NAAR EEN BETERE IMPLEMENTATIE VAN DE WET OP HET POLITIEAMBT

Onthaal: Het Comité P benadrukt dat het nodig is dat de korpsleidingen daadwerkelijke inspanningen leveren om een “beter onthaal” en een “betere interventie” door hun personeelsleden mogelijk te maken. Die inspanningen zouden wel eerder gericht moeten zijn op de ontwikkeling van kwaliteitscriteria dan op formele verbeteringen. Voor de burger is er evenwel een gering risico dat hij niet voortdurend terecht kan in een bemande onthaalpost en dat de kwaliteit niet aanvaardbaar is.

Wijkwerking: Niettegenstaande iedereen overtuigd is van het belang van een performante wijkwerking, duiden de diverse vaststellingen die werden gedaan tijdens onderzoeken van het Comité P op moeilijkheden inzake de doeltreffende implementatie van die functionaliteit. Het is bijgevolg vooral van belang dat de politiezones beschikken over een wijkdienst die bestaat uit gemotiveerde personeelsleden die doordrongen zijn van de filosofie van *community policing* en die de functionele opleiding “wijkpolitie” hebben gevolgd. Zij zouden zich nagenoeg uitsluitend moeten kunnen wijden aan de dienstverlening van hun inwoners.

Interventie: De functionaliteit “interventie” is nog te zeer toegespitst op het eenvoudige begrip van onmiddellijk reactievermogen, dat geen rekening houdt met relevante criteria en met een kwaliteitsvolle *community policing*-benadering. Wanneer het interventiewerk in precieze processen wordt gegoten – die verdergaan dan de aspecten spoedeisend karakter en snelheid van de interventie –, leidt dit automatisch tot een verregaandere professionalisering van de opdracht van de interventieambtenaar.

De functionaliteit “interventie” is niet altijd goed ingebed in de geïntegreerde werking van de politie en wordt vaak gezien als een op zichzelf staande dienst. Het Comité P meent dat deze functionaliteit ook moet worden ingeschreven in de filosofie van *community policing*. In dat opzicht zou de samenwerking tussen de interventiedienst en de andere functionaliteiten zoals wijkwerking en slachtofferbejegening moeten geïntensiveerd worden.

Niettegenstaande ook sommige diensten van de federale politie belast zijn met basis-politiezorg (o.a. SPN, WPR, LPA) en zij bijgevolg ook (dringende) interventies dienen uit te voeren, bestaan er geen richtlijnen voor de federale politie inzake interventietermijnen of, meer algemeen, bestaan er zeer weinig uitgeschreven dienstnota’s of concepten van het interventiewerk van deze federale eenheden.

Meer in het bijzonder wat de SPC betreft, betreurt het Comité dat bepaalde vormen van dwang en geweld systematisch en opvallend worden aangewend door politieambtenaren wanneer zij burgers controleren of inbreuken vaststellen. De geanalyseerde klachten betreffende de SPC tonen aan dat er blijkbaar geregeld geweld wordt gebruikt buiten de wettelijke limieten en over het algemeen volgens eenzelfde *modus operandi*.

Opsporing en exploitatie van informatie: De functionaliteit “recherche” geeft een positieve impuls aan het overleg en de samenwerking. In heel wat gerechtelijke arrondissementen werden er werkafspraken gemaakt tussen de procureur des Konings, de lokale recherche en de federale gerechtelijke politie. Toch staan (beweerde) capaciteitsproblemen (of problemen met de inzet van die capaciteit) de goede uitvoering van die akkoorden in de weg. We stellen ook vast dat de recherche geneigd is om zich te verzelfstandigen, wat een reëel gevaar inhoudt voor de verwezenlijking van een geïntegreerde veiligheidszorg.

De reactieve en proactieve informatiedoorstroming en de informatie-uitwisseling tussen het operationele en het tactische niveau verschillen sterk al naargelang van de politiedienst, wat meteen ook het verschil in operationeel succes verklaart. Wat de proactieve politiefunctie betreft, formuleren de bestuurlijke overheden hun doelstellingen en behoeften niet altijd even duidelijk. Een reglement en meer eenduidige richtlijnen inzake de vergaring, evaluatie en exploitatie van bestuurlijke informatie zouden zeker geen overbodige luxe zijn. Hetzelfde geldt voor de bewaring en het gebruik van bestuurlijke gegevens in de ANG bijvoorbeeld. Er moet

het accent op gelegd worden dat de *software engineering* inzake informatiehuishouding en de implementatie van de informatiegestuurde politiezorg de grote uitdaging blijft.

Openbare ordehandhaving: Aan de functionaliteit “handhaving van de openbare orde” wordt van zone tot zone een andere invulling gegeven naargelang van de activiteiten die zich afspelen op hun grondgebied. Het Comité P stelt vast dat er op heel wat domeinen door de lokale politie zeer divers wordt opgetreden. Dan gaat het niet alleen over de inzet van honden, maar ook over de commandostructuur, de inzet van speciale steunmiddelen (helikopter, sproeiwagen, bewijsteams, enz.). Ook een eenvormige verplicht te volgen opleiding die federaal gestuurd wordt, lijkt in deze een noodzaak opdat eenheden van lokale en federale politie onderling (lokaal-lokaal en lokaal-federaal) beter op elkaar ingespeeld zijn.

Het herdynamiseren van de destijds opgerichte werkgroepen inzake beheren van voetbalwedstrijden lijkt het Comité een noodzakelijk gegeven om in die materie succes te boeken.

Het Comité is tevens de mening toegedaan dat het accent moet gelegd worden op het belang van het blijvend investeren in het (laten) maken van beeldmateriaal, gekoppeld aan een professionele exploitatie ervan.

Communicatie- en informatiecentra: De CIC-architectuur en -technologie biedt enorme mogelijkheden en is perfect compatibel met de filosofie van een gemeenschapsgerichte politiezorg. De argumenten van sommige korpschefs van grotere zones als zou het provinciale communicatie- en informatiecentrum een goede implementatie van het *community policing*-concept in de weg staan, blijken niet zeer overtuigend.

Het ASTRID-project is ongetwijfeld duur voor de politiediensten en er moet bijgevolg op permanente wijze op toegezien worden dat er door alle partners van dat project gestreefd wordt naar een maximale meerwaarde van het systeem vertaald naar een efficiëntere en effectievere geïntegreerde politiewerking.

Arrondissementele informatiekruispunten: In de huidige stand van zaken is niemand in staat een *status quaestionis* te geven betreffende de werking van de AIK's, wat op zich toch een verontrustende vaststelling is, wetende dat het AIK als het middel bij uitstek wordt gezien voor de geïntegreerde werking en communicatie tussen beide niveaus van de politie. Niettemin heeft het Comité P de indruk dat de evolutie op het vlak van de functionering van de AIK's zich langzaam voortzet in de goede richting. Het Comité betreurt evenwel dat er over een volledig jaar geen enkele beweging is gekomen in de deelname van de lokale politie en dat zelfs deze van de federale politie lichtjes achteruit blijkt te gaan. Bij de AIK's zal de “*proof of the pudding in the eating*” liggen. M.a.w., het is maar wanneer er zich een majeur incident voordoet, dat men zal zien of het AIK in de praktijk de opdrachten kan waarmaken die het geacht wordt waar te nemen.

Algemene nationale gegevensbank: Alle zones nemen deel aan de geautomatiseerde voeding van de ANG. Op centraal niveau heeft men wel geen zicht in hoeverre de zones ook alle functionaliteiten van het systeem gebruiken en daardoor bijdragen tot de kwaliteit van de informatiestroom. Een ander probleem is de achterstand in de voeding van de ANG. Daar de ANG één van de basisgegevens is om aan informatiegestuurde politiezorg te doen, stelt het Comité zich vragen bij het gebrek aan inspanningen van bepaalde zones.

Voor het Comité P blijven volgende probleemgebieden en kritieke succesfactoren bestaan: (1) informatie en vooral informatiebeheer en -uitwisseling wordt binnen de politie nog te veel beschouwd als overbodig en niet inherent aan de dagelijkse jobuitvoering; er ontbreekt nog steeds *commitment* naar het concept van *intelligence led policing*; (2) de evoluties en toepassingen volgen elkaar in snel tempo op maar er ontbreekt aandacht voor de assimilatiecapaciteit van de individuele medewerkers op het terrein; (3) de technische kennis is zeker aanwezig binnen deze diensten, maar men dient hier wel te waken over hun onafhankelijkheid ten opzichte van externe bedrijven en/of consultants; (4) men dient zo snel mogelijk een doorgedreven systeem van monitoring van de kwaliteit en performantie van de AIK's op touw te zetten; (5) de beheers- en ventilatieregels van de ANG dienen reglementair te worden vastgelegd. Ook dat is trouwens een belangrijk aspect van kwaliteit; (6) de nieuwe politieorganisatie waarbij CGO (vroeger DSB) en DST niet meer onder dezelfde politiechef vallen, kan mogelijks voor problemen zorgen. Een controle of zelfs het beheer van DST door

CGO lijkt ons een mogelijke garantie te zijn tegen het gevaar dat de technici al te dominant zouden worden.

NAAR EEN BETERE WERKING VAN HET VAST COMITÉ P

Het artikel 16, 4de lid van de wet van 18 juli 1991 voorziet in de invoering van een systeem voor de verdeling van de gerechtelijke onderzoeken lastens politieambtenaren tussen de Dienst Enquêtes P, enerzijds, en de Algemene inspectie of de politiediensten anderzijds.

Zoals uitdrukkelijk voorzien door de wet, heeft het Comité P sinds 2000 verschillende voorstellen gedaan aan de opeenvolgende ministers van Justitie, maar daaraan werd nooit enig gevolg gegeven.

Met het oog op een performante werking van het Comité P, maar ook van de AIG en de andere diensten intern toezicht is een klare taakafbakening meer dan gewenst. Helaas moet worden vastgesteld dat men recentelijk de tegenovergestelde weg is ingeslagen met de wet van 15 mei 2007 op de Algemene inspectie en houdende diverse bepalingen betreffende de rechtspositie van sommige leden van de politiediensten. Deze wet maakt de problematiek van overlapping tussen beide organisaties alleen maar groter, een evolutie waarmee niemand gebaat is.

In 2007-2008 zal het Comité zich blijven inspannen om een zo getrouw en volledig mogelijk beeld op te hangen van de werking van de politiediensten en meer in het bijzonder van de implementatie van de wetten van 5 augustus 1992 en 7 december 1998 alsook van de bijzondere wetten tot regeling van de inzet of de werking van andere politiediensten in de zin van de wet van 1992, kortom, het imago van de politie.

BIJLAGE: LIJST VAN AFKORTINGEN

AIG	Algemene inspectie van de federale politie en van de lokale politie
AIK	Arrondissementeel informatiekruispunt
ANG	Algemene nationale gegevensbank
ARRO	Arrondissementeel rechercheoverleg
ASTRID	<i>All-round Semi-cellular Trunking Radio-communication Integrated Dispatching</i>
BID	Bijzondere inspectiedienst
BOM	Bijzondere opsporingsmethoden
BRUNAT	Brussel-Nationaal
CAD	<i>Computer aided dispatching</i>
Calog	Administratief en logistiek personeel
CIC	Communicatie- en informatiecentrum
CDBC	Centrale dienst voor de bestrijding van corruptie
CGO	Directie van de operationele politionele informatie
CPT	Europees Comité ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing
CWR	Centraal wapenregister
DAC	Directie van de politie van de verbindingswegen
DAR	Directie van de algemene reserve
DGS	Algemene directie van de ondersteuning en het beheer
DirCo	Bestuurlijke directeur-coördinator
DIV	Dienst Inschrijving Voertuigen
DPID	Dienst gelijkheid en diversiteit
DSB	Directie van de nationale gegevensbank
DSE	Directie van de opleiding
DSI	Directie van de interne relaties
DSM	Directie van de infrastructuur en de uitrusting
DST	Directie van de telematica
DSW	Directie van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk
DTRC	Radiocommunicatieafdeling van de Directie van de telematica
DVZ	Dienst Vreemdelingenzaken
EFQM	<i>European Foundation for Quality Management</i>

FEEDIS	<i>Feeding Information System</i>
FGP	Gedeconcentreerde gerechtelijke directie (vroegere federale gerechtelijke politie)
FOD	Federale Overheidsdienst
GDA	Gerechtelijke dienst arrondissement
HRM	humanresourcesmanagement
INAD	<i>Inadmissible</i>
ISLP	<i>Integrated System for Local Police</i>
IVV	Cel Integrale Voetbalveiligheid
LPA	Luchtvaartpolitie/police aéronautique
MET	<i>Ministère de l'Équipement et du Transport de la Région wallonne</i>
MIVB	Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel
MPOT	Maatschappelijk en psychologisch ondersteuningsteam
MRAX	<i>Mouvement contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie</i>
OBP	Officier van bestuurlijke politie
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse
OGP	Officier van gerechtelijke politie
P ² IA	Politieproject voor de implementatie van Astrid
RIR	Rapport informatief/informatierapport
RRN	Rijksregister/registre national
SLA	<i>Service Level Agreement</i>
SPC	Spoorwegpolitie/police des chemins de fer
SPN	Scheepvaartpolitie/police de la navigation
SPNL	Scheepvaartpolitie Luik
Sv.	Wetboek van Strafvordering
Sw.	Strafwetboek
WPA	Wet op het politieambt
WPR	Wegpolitie/police de la route